

Společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

Metodika

Společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

Agentura
pro sociální začleňování

Metodika

Společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

Gabriela Melková

(odborná pracovnice Agentury pro sociální začleňování pro oblast zaměstnanosti)

evropský
sociální
fond v ČR EVROPSKÁ UNIE

OPERAČNÍ PROGRAM
LIDSKÉ ZDROJE
A ZAMĚSTNANOST

PODPORUJEME
VAŠI BUDOUCNOST
www.esfcr.cz

Metodika – Společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

Vydává: Úřad vlády ČR – Odbor pro sociální začleňování (Agentura)

Vladislavova 4, 110 00 Praha

www.socialni-zaclenovani.cz

Autorka textů: Gabriela Melková

(odborná pracovnice Agentury pro sociální začleňování pro oblast
zaměstnanosti)

Grafika: ASTRON studio, s.r.o.

ISBN:

Vydání první, Praha 2013

Kapitola 1.....	10
Proč je to třeba?	
Kapitola 2.....	20
Jak na to	
Příloha č. 1.....	43
Podmínka zaměstnávání minimálně 10 % dlouhodobě nezaměstnaných osob na veřejných zakázkách	
Příloha č. 2.....	50
Uplatňování ekologických hledisek při zadávání veřejných zakázek (tzv. „zelené nakupování“)	
Příklad.....	61
Dodávka ekologického xerografického papíru	
Příloha č. 3.....	66
Fairtradové nakupování	
Příklad.....	70
Nákup fairtradové kávy	
Kapitola 3.....	72
Finanční náročnost	
Kapitola 4.....	76
Ze zahraničí	
Kapitola 5.....	90
Jak to funguje u nás	
Kapitola 6.....	100
S čím to souvisí	
Kapitola 7.....	111
Z výzkumů a analýz	
Slovníček pojmů.....	120

Úvod

Účelem této metodiky je zvýšit povědomí veřejných zadavatelů o potenciálních přínosech společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek a praktickým způsobem vysvětlit příležitosti, které veřejným zadavatelům nabízí současný právní rámec pro to, aby zohlednili sociální a ekologické aspekty při svém zadávání veřejných zakázek, a tudíž věnovali pozornost nejen ceně, ale rovněž sociální přidané hodnotě.

Kapitola 1.

Proč je to třeba?

„Veřejná správa bude využívat svou kupní sílu k nákupu služeb a zboží tak, aby naplňovala zároveň sociální a environmentální cíle, čímž bude přispívat k posílení sociální soudržnosti a udržitelného rozvoje. Dojde tak k celkové úspoře veřejných prostředků a ke zvyšování kvality života společnosti bez zvyšování daní.“

Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR, 2010¹

Co znamená společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek

O společensky odpovědném zadávání veřejných zakázek lze mluvit tehdy, když podporují příležitosti v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování, prosazují rovné příležitosti, dbají na dodržování lidských a pracovních práv, zahrnují podporu malých i středních podniků včetně sociálních podniků, přičemž dodržují principy smlouvy o přidružení k EU a evropské směrnice o veřejných zakázkách.²

Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek může přinášet řadu výhod. V prvé řadě **přispívá k naplňování sociálních cílů a podpoře lokálních ekonomik**. Mechanismy, které se tradičně používají k zajišťování sociální soudržnosti, mají **omezenou účinnost**. Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek využívá ekonomické zájmy podniků o získání veřejných zakázek k **prosazování sociálních a environmentálních cílů**. Jde o doplňkovou metodu působící v součinnosti s dalšími způsoby provádění sociální politiky.

Další výhoda spočívá v **posilování společensky odpovědného tržního chování podnikatelské sféry**. Když veřejná správa poptává společensky prospěšný výrobek nebo službu, **podněcuje jejich vývoj a zároveň svým modelovým chováním dává ostatním spotřebitelům příklad pro obdobné jednání**. Občanům tento způsob zadávání ukazuje, jak odpovědně může veřejná správa fungovat.³

Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek přispívá ke strategické spolupráci a dialogu s potenciálními dodavateli. Veřejná správa by měla dbát na to, aby možnost zapojit se do soutěže o veřejné zakázky dostávaly všechny skupiny potenciálních dodavatelů včetně malých podniků a živ-

¹ [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/\\$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf)

² <http://www.mvcr.cz/clanek/verejne-zakazky-a-jejich-spolecensky-odpovedne-zadavani.aspx>

³ <http://www.mvcr.cz/clanek/verejne-zakazky-a-jejich-spolecensky-odpovedne-zadavani.aspx>

nostníků. V neposlední řadě přispívá společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek k **hospodárnějšímu využití veřejných prostředků**, což je zvláště důležité v době ekonomické krize. Dopady na veřejné rozpočty mohou být značné, protože veřejní odběratelé ovládají velký podíl na trhu (např. ve stavebnictví, podnikatelských službách, IT atd.). Obecně jsou zadavatelé veřejných zakázek v Evropě důležitými spotřebiteli, kteří utratí kolem 19 % hrubého domácího produktu EU.⁴ V České republice jsou v rámci veřejných zakázek ročně vynakládány prostředky v rozsahu 17,5 % HDP (635 mld. Kč v roce 2009), z toho z veřejných rozpočtů 14 % HDP (508 mld. Kč v roce 2009).⁵ Mohou proto využitím své kupní síly k výběru zboží a služeb, které přinášejí také dobré sociální výsledky, významně **přispět k trvale udržitelnému rozvoji, sociálnímu začleňování, zvyšování zaměstnanosti a dalším sociálním cílům.**

„Veřejným zakázkám bývá věnována velká pozornost z důvodů zajištění transparentního a efektivního využití veřejných prostředků.

Důraz bývá kladen zejména na formální správnost procedur a na cenu. Je dobré si ale uvědomit, že stát, kraje i obce vydávají prostřednictvím veřejných zakázek velmi významný objem prostředků a jsou tedy důležitým zadavatelem, který si může diktovat podmínky...“

Petra Francová

expertka na sociální ekonomiku, petra.francova@p-p-p.cz

Právní základ pro zadávání veřejných zakázek v rámci EU

Právní základ pro zadávání veřejných zakázek v Evropské unii poskytují

- a) **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES** ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb,
- b) **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES** ze dne 31. března 2004 o koordinaci postupů při zadávání veřejných zakázek na stavební práce, dodávky a služby.

Tyto směrnice poskytují prostor pro zohledňování sociálních cílů, a to zejména tehdy, pokud **souvisí s předmětem zakázky a jsou úměrné jejím požadavkům** a za podmínky, že **jsou dodrženy zásady odpovídající hodnoty za dané peníze a rovného přístupu pro všechny dodavatele v EU** (viz zásady Smlouvy o EU, zejména zásada volného pohybu zboží, zásada svobody usazování a zásada svobodného poskytování služeb a zásady z nich odvozené, jako je zásada rovného

⁴ <https://www.euroskop.cz/8449/22649/clanek/vnitni-trh-v-cervnu-2013/>

⁵ <http://www.vlada.cz/assets/ppov/ekonomicka-rada/dokumenty/Doporuceni-subkomise-NERV-proti-korupci.pdf>

zacházení, zásada zákazu diskriminace, zásada vzájemného uznávání, zásada proporcionality a zásada transparentnosti).⁶

Postoj EU ke společensky odpovědnému zadávání veřejných zakázek

Evropská komise zveřejnila dne 27. ledna 2011 **Zelenou knihu o modernizaci politiky EU v oblasti zadávání veřejných zakázek – Směrem k efektivnějšímu evropskému trhu veřejných zakázek**, čímž zahájila rozsáhlou **veřejnou konzultaci o možnostech legislativních změn, které by zadávání zakázek usnadnily a učinily pružnějším, a které by umožnily, aby veřejné zakázky byly lépe používány na podporu jiných politik.**

Veřejné orgány mohou významně přispět k dosahování strategických cílů Evropa 2020 využíváním své moci k provádění veřejných zakázek při nákupu zboží a služeb s vyšší „sociální“ hodnotou ve smyslu posilování inovací, respektování životního prostředí a boje proti klimatickým změnám, snižování spotřeby energií, zlepšování zaměstnanosti, veřejného zdraví a sociálních podmínek a podpory rovnosti a začleňování znevýhodněných osob.

Účastníci konzultací podpořili myšlenku, aby se více využívalo **jednací řízení s uveřejněním**. Byla též vyjádřena jasná **podpora opatřením ke zmírnění administrativní zátěže v souvislosti s výběrem účastníků**. Ohledně strategického použití zadávání veřejných zakázek k dosažení společenských cílů strategie Evropa 2020 byla stanoviska zúčastněných stran různá. Mnoho zúčastněných stran, zvláště podniky, dalo najevo obecnou nechuť k myšlence použití zadávání veřejných zakázek na podporu jiných politických cílů. Jiné zúčastněné strany, zejména organizace občanské společnosti, takové strategické použití silně podporovaly a obhajovaly zásadní změny samotných zásad politiky Evropské unie v oblasti zadávání veřejných zakázek.

V návaznosti na konzultace k Zelené knize o modernizaci politiky EU v oblasti zadávání veřejných zakázek, proběhnuvší od ledna do dubna 2011, Evropská komise předložila Evropskému parlamentu a Radě **Návrh na novou směrnici o zadávání veřejných zakázek 2011/0438**. Ve svém sdělení ze dne 13. dubna 2011 s názvem **„Akt o jednotném trhu: Dvanáct nástrojů k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry“** zahrnula Komise mezi dvanáct klíčových prioritních opatření, jež mají orgány EU přijmout, revidovaný a modernizovaný právní rámec zadávání veřej-

⁶ K příkladům ustanovení uplatňujících zásadu rovného zacházení ve směrnici o veřejných zakázkách patří časová omezení stanovená pro přijetí nabídek a žádostí o účast, společná pravidla pro technické specifikace a zákaz diskriminace dodavatelů z jiných členských států. Příklady uplatnění zásady transparentnosti lze najít v různých ustanoveních o zveřejňování oznámení a povinnosti zadavatelů informovat nabízející o tom, proč byly jejich nabídky zamítnuty.

ných zakázek, jenž by zadávání zakázek učinil pružnějším a umožnil, aby byly veřejné zakázky lépe používány na podporu jiných politik.

Tento návrh má dva vzájemně se doplňující cíle:

- 1) **Zvýšit účinnost veřejných výdajů tím, že se zajistí nejlepší možné výsledky zadávání zakázek z hlediska efektivnosti vynaložených prostředků.** K tomu je třeba zejména **zjednodušení a zvýšení pružnosti stávajících pravidel zadávání veřejných zakázek.** Efektivnější a účinnější postupy přinesou prospěch všem hospodářským subjektům a usnadní účast malých a středních podniků a zahraničních účastníků.
- 2) **Podporovat strategické využívání zadávání veřejných zakázek k dosažení nových environmentálních a sociálních cílů strategie Evropa 2020.** Konkrétně tedy **umožnit veřejným zadavatelům, aby zadávání veřejných zakázek lépe využívali k podpoře společných cílů celé společnosti,** jako jsou ochrana životního prostředí, účinnější využívání zdrojů a energií, boj proti změně klimatu, podpora inovací, zaměstnanosti a sociálního začleňování a zajištění nejlepších možných podmínek pro poskytování kvalitních sociálních služeb.

V červnu 2013 se zástupci Evropské rady a Evropského parlamentu shodli na dalekosáhlé změně pravidel pro zadávání veřejných zakázek v EU, což Evropská komise okamžitě uvítala.

Výběr veřejných zakázek by se měl v budoucnu řídit zásadou „**ne nejlevnější, ale nejlepší**“ (**nejlepší hodnota za peníze**), tj. v úvahu by měla být brána i **sociální či environmentální kritéria** (udržitelnost, náklady životního cyklu, zkušenosti a služby subjektu usilujícího o získání veřejné zakázky ap.). Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitelů IMCO to v průběhu negociací popisoval jako koncept MEAT (*most economically advantageous tender*; **ekonomicky nejvýhodnější nabídka**).

Pro usnadnění zadávání veřejných zakázek by měl vzniknout „**jednotný evropský dokument pro zadávání veřejných zakázek**“ dostupný ve standardizované podobě ve všech úředních jazycích EU (přestože Evropský parlament požadoval jít ještě dále: zavést „pas“ prokazující fakt, že subjekt splňuje kritéria pro účast v příslušné veřejné zakázce). Zadavatelé veřejných zakázek by také měli povinně sdílet údaje o subjektech, které o ně usilují (pilotně skrze informační systém vnitřního trhu IMI), čímž by se měla snížit administrativní zátěž. **Nová pravidla by měla v maximální možné míře vycházet vstříc malým a středním podnikům**, např. zakázky nad 500 tis. € by mělo být možné záměrně (fakultativně) rozdělovat na menší části (platí ale, že každá část tohoto „řetězce“ by měla být za plnění zakázky adekvátně odpovědná).

Směrnice o koncesích by měla pokrývat dohody mezi subjektem, který je zpravidla veřejný, a podnikem, který je obvykle soukromý a na který dlouhodobě přechází veškeré provozní riziko spojené s údržbou a rozvojem infrastruktur (vodo-

vody, parkoviště, zpoplatněné pozemní komunikace ap.) a/nebo s poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu (energetika, zdravotnictví, odpadové hospodářství ap.).

Koncese nad 5 mil. € by měly nově podléhat uveřejnění v Úředním věstníku EU. Zároveň by měly být zpřesněny povinnosti veřejných zadavatelů týkající se volby kritérií pro výběr a zadání zakázky (kritéria by měla být „objektivní“ a ekonomicky zvýhodňovat veřejné subjekty), stanoveny základní záruky, které je třeba dodržovat v průběhu zadávacího řízení (neměly by ale být tak restriktivní jako v případě zadávání „klasických“ veřejných zakázek), a rozšířeny výhody směrnice o přezkumném řízení v oblasti zadávání veřejných zakázek na všechny osoby, které mají zájem o získání koncese.

Zástupci Evropského parlamentu do návrhu prosadili, aby **při udělování koncesí byla fakultativně zohledňována nejen technická, ale např. i environmentální a sociální kritéria**. Současně by měla být zachována **flexibilita zadavatelů měnit koncese i v průběhu doby**, na kterou byly sjednány. Subjekty usilující o získání koncese by také měly zadavatele informovat o **míře, v níž hodlají využít subdodávky**.

Směrnice by podle Evropského parlamentu rozhodně neměla vést k „nucené privatizaci“ veřejných služeb nebo infrastruktury, pouze by měla **nabízet jednotný právní rámec pro realizaci koncesí v EU**. Z jejího rámce by navíc měl být explicitně vyloučen sektor vodárenství část hazardu, sektor obrany a civilní ochrany, záchranné služby realizované nestátními organizacemi, média či finanční a právní služby.⁷

„Naprosto pregnantní formulace postoje Evropského soudního dvora k otázce přípustnosti „neekonomických“ hledisek při zadávání veřejných zakázek byla dána ve věci C-513/99 Concordia Bus. Evropský soudní dvůr v tomto případě přiznal zadavateli právo zahrnout ekologičnost dodávky mezi kritéria pro hodnocení nabídek a definoval podmínky (viz bod 64 rozsudku), za nichž může toto právo využít:

- 1/ kritérium bezprostředně souvisí s předmětem zakázky*
- 2/ kritérium nedává zadavateli neomezenou možnost volby vítězné nabídky*
- 3/ kritérium je jasně vyjádřeno v oznámení veřejné zakázky a zadávací dokumentaci*
- 4/ kritérium není diskriminační ani není v jiném rozporu s právem Evropského společenství.*

Z uvedené judikatury ESD vyplývá, že zahrnutí sociálních hledisek do zadávání je naprosto legální, a to bez ohledu na to, zda je určitý požadavek zadavatelem zahrnut mezi zadávací podmínky, smluvní podmínky, kvalifikační předpoklady nebo hodnotící kritéria. Vždy však musí mít souvislost s předmětem veřejné zakázky, musí být for-

⁷ <https://www.euroskop.cz/8449/22649/clanek/vnitmi-trh-v-cervnu-2013/>

mulován dostatečně jasně a hodnotitelně, nesmí zakládat diskriminaci nebo rozpor s právem ES a musí být závazně oznámen již na samém začátku zadávacího řízení.“

Jiří Taišl: Možnosti sociálního podnikání v rámci právní úpravy zadávání veřejných zakázek v evropském a českém právu

<http://www.public-procurement.cz/tiki-index.php?page=Pr%C3%A1vn%C3%AD%20anal%C3%BDzy%2Fstudie>

Český zákon o veřejných zakázkách

V České republice je zadávání veřejných zakázek a koncesí upraveno **zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách**, ve znění pozdějších předpisů, a **zákonem č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení** (koncesní zákon). Hlavní principy právní úpravy veřejných zakázek a koncesí vycházejí ze Smlouvy o založení Evropského společenství a z evropských zadávacích směrnic. Jedná se zejména o **principy transparentnosti, rovného zacházení, zákazu diskriminace, vzájemného uznávání a proporcionality**. V souladu s novými evropskými zadávacími směrnicemi se česká legislativa snaží o **vytvoření modernějšího, flexibilnějšího a jednoduššího právního rámce pro veřejné zakázky a koncese**.

Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek můžeme v rámci zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, opřít o následující paragrafy:

Zadávací podmínky:

§ 44 odst. 9:

„V případě veřejné zakázky na služby či na stavební práce **může zadavatel v zadávací dokumentaci uvést správní orgán nebo jiný subjekt, u kterého mohou dodavatelé získat informace o povinnostech vyplývajících ze zvláštních právních předpisů týkajících se ochrany zaměstnanců a pracovních podmínek, ochrany životního prostředí nebo daní** platných v místě, ve kterém mají být poskytnuty služby nebo provedeny stavební práce a které se vztahují k těmto službám nebo stavebním pracím; **dodavatel musí tyto informace při vypracování nabídky zohlednit a tuto skutečnost uvést v nabídce.**“

§ 44 odst. 10:

„Zadavatel může v zadávacích podmínkách uvést též požadavky týkající se **zvláštních podmínek na plnění veřejné zakázky, a to zejména v sociální oblasti, v oblasti zaměstnanosti nebo v oblasti životního prostředí.**“

Technické podmínky:

§ 45 odst. 3:

„Technické podmínky nesmí být stanoveny tak, aby určitým dodavatelům zaručovaly konkurenční výhodu nebo vytvářely neodůvodněné překážky hospodářské sou-

těže. Odůvodňuje-li to předmět veřejné zakázky, **zohlední zadavatel při stanovení technických podmínek požadavky přístupnosti osob se zdravotním postižením nebo dostupnosti pro všechny uživatele.**“

§ 46 odst. 4:

„Technické podmínky může zadavatel stanovit formou požadavků na výkon nebo funkci, které **mohou zahrnovat rovněž charakteristiky z hlediska vlivu na životní prostředí.** Tyto požadavky a charakteristiky musí být dostatečně přesné, aby uchazečům umožnily jednoznačně určit předmět zakázky a zpracovat porovnatelné nabídky.“

§ 46 odst. 8:

„Jestliže zadavatel stanoví charakteristiky z hlediska vlivu na životní prostředí formou požadavků na výkon nebo na funkci podle odstavce 4, **může použít podrobné specifikace nebo jejich části, jak jsou vymezeny evropskými, národními, nadnárodními nebo jinými systémy pro udělování ekoznaček,** za předpokladu, že tyto specifikace jsou vhodné pro vymezení charakteristik výrobků nebo služeb, které jsou předmětem veřejné zakázky.“

§ 46 odst. 9:

„Zadavatel může uvést, že u výrobků a služeb opatřených ekoznačkou podle odstavce 8 se má za to, že splňují technické podmínky stanovené v zadávací dokumentaci. **Zadavatel však musí přijmout jakýkoli jiný vhodný důkaz, zejména technickou dokumentaci výrobce nebo zkušební protokol vydaný uznaným orgánem.**“

§ 46 odst. 10:

„Uznanými orgány se rozumí zkušební a kalibrační laboratoře nebo certifikační a inspekční orgány splňující platné evropské normy. **Zadavatel je povinen přijmout rovněž zkušební protokoly vydané uznanými orgány jiných členských států Evropské unie.**“

§ 46a Zvláštní technické podmínky:

„V případě veřejných zakázek na dodávky, jejichž předmětem jsou vozidla kategorie N1, N2, N3, M1, M2 a M3 **musí zadavatel stanovit zvláštní technické podmínky, které zohledňují energetické a ekologické provozní dopady.** Těmito dopady se rozumí **spotřeba energie, emise CO₂ a emise NO_x, NMHC a částic.** Způsob stanovení zvláštních technických podmínek stanoví prováděcí právní předpis.“

Hodnotící kritéria:

§ 78 odst. 4:

„Rozhodne-li se zadavatel pro zadání veřejné zakázky podle základního hodnotícího kritéria ekonomické výhodnosti nabídky, stanoví vždy dílčí hodnotící kritéria tak, aby vyjadřovala vztah užitné hodnoty a ceny. **Dílčí hodnotící kritéria se musí vztahovat k nabízenému plnění veřejné zakázky. Mohou jimi být zejména nabídko-**

vá cena, kvalita, technická úroveň nabízeného plnění, estetické a funkční vlastnosti, vlastnosti plnění z hlediska vlivu na životní prostředí, vliv na zaměstnanost osob se zdravotním postižením, provozní náklady, návratnost nákladů, záruční a pozáruční servis, zabezpečení dodávek, dodací lhůta nebo lhůta pro dokončení. Dílčím hodnotícím kritériem nemohou být smluvní podmínky, jejichž účelem je zajištění povinností dodavatele, nebo platební podmínky.“

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže k použití dílčích hodnotících kritérií

„Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve svém rozhodnutí z roku 2005 ve věci pochybení zadavatele – Ředitelství silnic a dálnic – uvedl: **ÚOHS nezpochybňuje možnost zadavatele využít při hodnocení nabídek určitý podíl subjektivity. Pokud ale „subjektivní“ kritérium hodnocení použije, je nezbytné, aby o hodnocení učinil záznam, z něhož bude zřejmé, které skutečnosti byly rozhodující pro posouzení kvality nabídek a jejich vzájemného poměru...**“⁸

Zvýhodnění dodavatelů zaměstnávajících osoby se zdravotním postižením:

§ 101 Zvýhodnění dodavatelů zaměstnávajících osoby se zdravotním postižením:

- „(1) Stanoví-li tak zadavatel v oznámení či výzvě o zahájení zadávacího řízení, může se zadávacího řízení účastnit pouze dodavatel, který **zaměstnává více než 50 % osob se zdravotním postižením podle zvláštního právního předpisu z celkového počtu zaměstnanců dodavatele.**
- (2) Skutečnost, že dodavatel zaměstnává více než 50 % osob se zdravotním postižením podle odstavce 1, musí být dodavatelem uvedena v nabídce společně s **potvrzením Úřadu práce České republiky – krajské pobočky nebo pobočky pro hlavní město Prahu nebo s potvrzeními nebo rozhodnutími orgánu sociálního zabezpečení, která se týkají** osob se zdravotním postižením.
- (3) Při použití tohoto ustanovení **je vyloučena možnost prokazovat skutečnosti podle odstavce 2 prostřednictvím jiných osob.**
- (4) Účastní-li se otevřeného řízení, užšího řízení nebo zjednodušeného podlimitního řízení při zadávání podlimitní veřejné zakázky na dodávky nebo služby dodavatel zaměstnávající více než 25 zaměstnanců, z nichž je více než 50 % zaměstnanců osobami se zdravotním postižením, **je pro hodnocení nabídek rozhodná výše nabídkové ceny tohoto dodavatele snížená o 15 %.** Ustanovení § 82 odst. 4 tím není dotčeno.

⁸ Jiří Taišl: Možnosti sociálního podnikání v rámci právní úpravy zadávání veřejných zakázek v evropském a českém právu <http://www.public-procurement.cz/tiki-index.php?page=Pr%C3%A1vn%C3%AD%20anal%C3%BDy%2Fstudie>

- (5) **Skutečnosti podle odstavce 4 musí dodavatel prokázat ve vztahu ke každému ze čtyř předchozích kalendářních čtvrtletí přede dnem zahájení zadávacího řízení.** Pro zjištění celkového počtu zaměstnanců dodavatele a zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, je rozhodný **průměrný čtvrtletní přepočtený počet zaměstnanců** podle zvláštního právního předpisu.
- (6) Hodnocení nabídkové ceny dodavatele podle odstavce 4 je možné pouze tehdy, pokud **jsou skutečnosti podle odstavce 4 a 5 prokázány v nabídce předložením potvrzení místně příslušné krajské pobočky Úřadu práce.**“

Postoj Ministerstva pro místní rozvoj ke společensky odpovědnému zadávání veřejných zakázek

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

Ministerstvo pro místní rozvoj vydalo k zákonu o veřejných zakázkách v červenci 2012 **Metodiku zadávání veřejných zakázek**

(revize proběhla v říjnu 2013). Ta v části druhé „Příprava zadávacích podmínek“, kapitole „Zadávací dokumentace a specifikace technických podmínek § 44 – 47 – Volitelný (nepovinný) obsah zadávací dokumentace – Ochrana pracovněprávních vztahů a sociální oblasti“ obsahuje následující text:

„V zadávacích podmínkách může zadavatel rovněž uvést **zvláštní podmínky pro plnění veřejné zakázky, a to zejména z oblasti sociální, oblasti zaměstnanosti nebo životního prostředí** (např. požadavky na zapojení osob se zdravotním postižením, zvláštní podmínky s ohledem na potřebu zvýšené ochrany životního prostředí apod.), za předpokladu, že je zadavatel požaduje (§ 44).

Zadavatel tedy může stanovit i požadavky na 'sociálně odpovědné' zadávání v souladu s usnesením vlády č. 699 z 21. 9. 2011, kterým vláda schválila Strategii boje proti sociálnímu vyloučení na období 2011–2015.

Zadavatel může v zadávacích podmínkách např. požadovat, aby určité procento z celkového počtu pracovníků dodavatele, kteří se budou podílet na plnění zakázky, pocházelo z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob, tj. uchazečů o zaměstnání, kteří byli bezprostředně před započatím plnění zakázky evidováni úřadem práce po dobu alespoň 5 měsíců. Podmínku by dodavatel splnil, pokud by se zavázal pro plnění zakázky zaměstnat tyto osoby, které prokazatelně ukončí evidenci na úřadě práce, v souvislosti s uzavřením pracovněprávního vztahu s dodavatelem za účelem plnění předmětné veřejné zakázky. Zadavatelé musí při stanovení takovýchto zvláštních podmínek dodržet základní zásady zadávacího řízení.“⁹

⁹ <http://www.portal-vz.cz/getmedia/20abf49b-ac12-4f8f-9eac-5847e8a77d59/Metodika-ZVZ-2013.pdf>

Návrh opatření pro řešení sociálních nepokojů ukládá ministru pro místní rozvoj zvýšit podporu vyhrazování pracovních míst pro osoby znevýhodněné na trhu práce prostřednictvím společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, tj. prosazováním sociálních aspektů výběrových řízení vyhlašovaných veřejnými zadavateli.

Přestože **zákon o veřejných zakázkách společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek umožňuje a je podporováno i Vládou ČR**, není v praxi příliš rozšířeno. Mezi nejčastěji uváděné **důvody, proč se veřejní zadavatelé obávají uplatňovat zvláštní podmínky při zadávání veřejných zakázek**, patří např. obavy z porušení zákona o veřejných zakázkách, zákoníku práce a dalších zákonných norm, obavy z administrativního zatížení a prodražení zakázek (např. v důsledku právních konzultací a kontrolní činnosti), obavy z možného obcházení podmínek ze strany zadavatelů, nedostatek vhodných zakázek, omezené finanční zdroje apod. Přesto je třeba zdůraznit, že **společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek je win-win opatření s přínosem pro všechny zúčastněné, které umožňuje postupnou změnu od vnímání zakázek jakožto věci neprůhledné k zakázkám skutečně veřejným, s viditelnými dopady na životy lidí.**

Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek:

- *• Přispívá k naplňování sociálních a environmentálních cílů.*
- *• Posiluje společensky odpovědné tržní chování podnikatelské sféry.*
- *• Ukazuje občanům společensky odpovědné fungování veřejné správy.*
- *• Chrání zájmy veřejnosti při poskytování veřejných služeb soukromými subjekty.*
- *• Podporuje hospodářskou soutěž.*
- *• Přispívá k hospodárnějšímu využití veřejných prostředků.*

Kapitola 2. Jak na to?

Jak začít a co očekávat?

Proces zadávání veřejných zakázek je ostře sledován a jakékoli inovace v zaběhnutých postupech jsou podrobovány velmi kritickému zhodnocení, mohou být předmětem námitek a také podnětem adresovaným Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže či dokonce Evropskému soudnímu dvoru. **Je tedy nutné postupovat vždy transparentně, stanovit jednotná a jasná pravidla – v souladu se strategií rozvoje, jejími cíli a prioritami.** Toto úsilí však rozhodně stojí za to, neboť **ve svém důsledku vede k průkaznému rozvoji regionu, města či obce, a to bez dodatečných subvencí.**

1. Strategický přístup a identifikace potřeb – zavedení strategie společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

V případě, že se veřejná správa rozhodne využívat zadávání veřejných zakázek i pro dosahování sociálních a environmentálních cílů, je nutné nejprve si stanovit jasnou, **komplexní strategii** – ujasnit si, čeho chceme dosáhnout, jaké cíle chceme naplnit. **Jedná se o nejdůležitější fázi společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek.**

Strategie bude muset vzít v úvahu takové faktory, jako jsou:

- právní a regulační rámec
- institucionální rámec
- řídicí rámec
- dostupnost odborných kapacit a zdrojů
- diferencovaný přístup podle sektoru při zohlednění konkrétních charakteristik jednotlivých oborů
- zainteresovaní aktéři.¹⁰

Je důležité **identifikovat všechny potřeby a požadavky** (Evropské unie/státu/regionu/města/obce) – nikoli jen povrchně stanovené potřeby týkající se výhradně zamýšlené poptávky zboží/práce/služeb. Na základě této strategie je možné posoudit, **jak konkrétní veřejná zakázka může přispět k naplnění různých sociálních a environmentálních cílů, vytyčených ve strategických dokumentech, a čeho lze v rámci dané zakázky dosáhnout.** Musí být přitom **vyloučen konflikt** mezi

¹⁰ Sociální nakupování – Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek. Evropská komise 2010.
<http://www.portal-vz.cz/getmedia/d6b048ec-856b-4ee0-a1c1-1c547ad15b78/PRUVODCE-socialne-citlive-nakupovani-KZ>

efektivitou vynaložených prostředků, k níž je veřejný úřad povinován, a širšími cíli, které patří k sociálnímu a udržitelnému rozvoji.

Klíčovou roli v této fázi sehrávají zpracované a závazné **strategické dokumenty**, o které se formulace veřejného zadání může opřít. Na úrovni měst a obcí se jedná např. o schválený **strategický plán rozvoje**¹¹ nebo územní plán¹², **komunitní plán sociálních služeb**¹³, **strategický plán sociálního začleňování**¹⁴, **komunitní plán zdraví a kvality života**¹⁵, **místní rozvojová strategie**¹⁶, popř. další klíčové dokumenty veřejné správy.¹⁷

Zadavatel by měl podle druhu a rozsahu veřejné zakázky rovněž shromažďovat relevantní zkušenosti a odborné poznatky, měl by také zajistit **dostatečné lidské a finanční zdroje pro realizaci strategie**, určit zodpovědného pracovníka. Pro zavedení konceptu společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek je třeba mít rovněž **podporu vedení příslušného orgánu veřejné správy** a zajistit, aby zodpovědný pracovník z vrcholového managementu prosazoval jeho realizaci i na nižších úrovních vedení. Může to být starosta, ředitel odboru nebo oddělení nebo jiný řídicí pracovník. Osoby odpovědné za společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek je třeba **pravidelně školit, kontrolovat a odměňovat při dosahování dobrých výsledků**. Rovněž **potenciální dodavatelé a koneční uživatelé zakázky** by měli být od počátku přizváni společně s těmi, **kdo jsou zodpovědní za sociální a environmentální politiku** (radní pro sociální záležitosti, vedoucí sociálního odboru, vedoucí odboru životního prostředí apod.), **jakož i s těmi, kdo disponují dalšími odbornými znalostmi**.

V této fázi zadavatel zabezpečí, **aby zadávací řízení bylo přístupné co nejširší vrstvě subjektů včetně malých a středních podniků, sociálních podniků, neziskových organizací** apod. Iniciuje úvodní dialog se skupinou potenciálních dodavatelů, přičemž je nutné dbát na to, aby tento krok **nenarušil rovné soutěžní podmínky**, tj. **aby dopředu nezhodnotil určitého dodavatele**.

Zavedení strategie společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

- Identifikujte své potřeby a cíle.
- Zvažte alternativní způsoby naplnění cílů. Je naplnění cílů (částečně) prostřednic-

¹¹ <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/planovani-obci.html>, <http://portal.uur.cz/>, http://nsmas.cz/content/uploads/2013/06/ISU-06052013_mmr_N%C3%81VRH.pdf

¹² <http://www.mmr.cz/cs/Stavebni-rad-a-bytova-politika/Uzemni-planovani-a-stavebni-rad>
<http://www.uur.cz/default.asp?ID=2571>

¹³ <http://www.mpsv.cz/cs/844>

¹⁴ <http://www.socialni-zaclenovani.cz/prirucka>, <http://www.socialni-zaclenovani.cz/nastroje-asz>

¹⁵ <http://metodika.zdravamesta.cz/cz/dokumenty-a-nastroje>

¹⁶ <http://www.szif.cz/irj/portal/anonymous/eafrd/osa4/1>

¹⁷ <http://databaze-strategie.cz/>, <http://www.verejne-strategie.cz/>

tvím zadávání veřejných zakázek vhodným využitím zdrojů, nebo existuje *efektivnější způsob naplnění cílů pomocí jiných nástrojů, které máte k dispozici?*

- *Určete, jak vám může společensky odpovědné zadávání napomoci dosáhnout těchto cílů hospodářsky nejvýhodnějším způsobem.*
- *Zvažte dostupnost údajů. Jste schopni vyhledat údaje, které potřebujete ke stanovení společensky odpovědné strategie zadávání veřejných zakázek? Jak složité bude rozhodnout, co technicky chcete, a vyjádřit to ve výzvě k podání nabídek?*
- *Zvažte svoji schopnost uvést do chodu fungující, účinný a efektivní program akcí v souvislosti se společensky odpovědným zadáváním zakázek.*
- *Vypracujte akční plán se zaměřením na sociální a environmentální otázky při zadávání veřejných zakázek. Zpracujte do strategie také zadávání veřejných zakázek malého rozsahu.*
- *Zajistěte pro společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek politickou a veřejnou podporu (např. zapracování do vnitřních směrnic, veřejná deklarace apod.).*
- *Zvažte dostupnost nejlepších alternativ a náklady na ně a přesvědčte se, zda jsou v souladu s příslušnými pravidly a zásadami pro zadávání veřejných zakázek. Existují společensky odpovědnější způsoby dosažení cílů strategie zadávání veřejných zakázek než ty, které jste přijali? Splní vaše požadavky a můžete si je dovolit? Zvažte, jaké další náklady (pokud nějaké jsou) na začlenění sociálních a environmentálních hledisek by mohly přibýt a jaké jsou možné dopady na omezení hospodářské soutěže. Konzultujte s právníky.*
- *Zpřístupněte veřejné zakázky tím, že vytvoříte rovné podmínky, při kterých budou mít nedostatečně zastoupené podniky stejnou příležitost ucházet se o veřejnou zakázku jako jiní kvalifikovaní dodavatelé (za předpokladu, že takové opatření nepovede k „pozitivní diskriminaci“). Zajistěte, aby byly postupy při zadávání veřejných zakázek přístupné i subjektům, jako jsou malé a středně velké podniky, sociální podniky, neziskové organizace apod.*
- *Identifikujte produkty a služby, které mají největší potenciál být sociálně či environmentálně prospěšné. Určete si priority v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek.*
- *Proveďte analýzu trhu. Zjistěte, zda na trhu existuje dostatečný počet obchodníků či dodavatelů, kteří mohou být potencionálními uchazeči o veřejnou zakázku v dané oblasti, aby nenastala situace, kdy by mohl být produkt/služba dodán/a pouze jedním či dvěma dodavateli/uchazeči. Zjistěte obecnou cenovou hladinu dostupných výrobků či služeb.*
- *Přijměte přístup „krok za krokem“. Vytipujte modelové zakázky, na kterých společensky odpovědné zadávání odzkoušíte. Začněte např. se zakázkami malého rozsahu s jasným sociálním dopadem nebo se zpočátku orientujte na sociálně odpo-*

vědné alternativy, které jsou snadno dosažitelné a nejsou nákladné. Vyberte například výrobky (např. kancelářské potřeby) nebo služby (např. úklidové služby, technické služby, stavební práce, stravovací služby), u kterých je vysoký podíl zranitelných pracovníků (nizkokvalifikovaných osob, dlouhodobě nezaměstnaných osob, osob se zdravotním postižením atd.).

- Stanovte předmět zakázky a určete, do jaké míry je možné (a nutné) specifikovat sociální a environmentální cíle jako součást předmětu zakázky. Zhodnoťte přínosy a náklady, které vzniknou při využití konkrétní zakázky na plnění sociálních nebo environmentálních cílů.
- Ověřte si, že specifikace zakázky nemají žádný negativní vliv na sociální podmínky (např. vyhodnocením dopadu privatizace dodávky služeb na zranitelné skupiny) nebo vyhrazením vhodné veřejné zakázky pro sociální podniky či zaměstnavatele zaměstnávající osoby se zdravotním postižením) a vezměte přitom v úvahu jejich současnou výrobní kapacitu.
- Nejdříve se zaměřte na jeden nebo více sociálních problémů, například spravedlivá mzda nebo zdraví a bezpečnost při práci apod.
- Zvažte potenciál pro budoucí vývoj. Sociálně odpovědné nakupování zaměřené na služby v raném stupni vývoje a marketingu by mohly být úspěšnější než pokusy o změny sociální charakteristiky vyspělých sektorů.
- Usilujte o zviditelnění. Jak viditelná bude sociálně odpovědná politika pro veřejnost a pracovníky? Vysoce prospěšné změny, například zelené nakupování kancelářských potřeb, fairtradové nakupování stravovacích služeb, podpora zaměstnávání osob se sociálním a zdravotním znevýhodněním apod. mohou pomoci zvýšit povědomí o politice a propojit ji s ostatními sociálními projekty.¹⁸

2. Příprava zadání veřejné zakázky – zpracování zadávací dokumentace

Přípravná fáze je u každého postupu při zadávání zakázek klíčová. Před zahájením zadávacího řízení by si proto zadavatel měl ponechat dostatek času na definování předmětu zakázky a prostředků, které budou použity k dosažení konečného výsledku. **Přípravná fáze je také nejlepší příležitostí k určení toho, která sociální hlediska jsou důležitá a vhodná a měla by být v daném konkrétním řízení zohledněna.**

Všechny podmínky při zadávání veřejné zakázky je nutné vymezit v **zadávací dokumentaci**, popřípadě ve **smlouvě**. Dokumentace obsahuje údaje nezbytné pro vypracování nabídky (obchodní a technické podmínky), vztahující se k předmětu a rozsahu veřejné zakázky, rozvíjející, konkretizující a rozšiřující informace publikova-

¹⁸ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=89&newsId=978&furtherNews=yes>

né v oznámení o zahájení zadávacího řízení a současně i obsahující další informace o způsobu hodnocení nabídek, formě podání nabídek apod.

Zákon stanoví obligatorní náležitosti zadávací dokumentace, přičemž zadavatel může v zadávací dokumentaci uvést v **objektivní, transparentní a nediskriminační požadavky na plnění veřejné zakázky**.

Zadávací dokumentace obsahuje dva druhy údajů:

- obecné zákonné údaje
- údaje vztahující se ke konkrétnímu předmětu veřejné zakázky

Zadávací dokumentace musí obsahovat alespoň:

- obchodní podmínky, včetně platebních podmínek
- technické podmínky
- požadavek na způsob zpracování nabídkové ceny
- podmínky a požadavky na zpracování nabídky – zadavatel si může stanovit formu nabídky
- způsob hodnocení nabídek podle hodnotících kritérií
- **jiné požadavky zadavatele na plnění veřejné zakázky**

V procesu zadávání veřejných zakázek lze zohlednit mnoho požadavků, týkajících se předmětu veřejné zakázky, resp. jeho realizace. Jde především o technické, obchodní a jiné podmínky realizace veřejné zakázky. V rámci uvedených požadavků lze zohlednit rovněž kritéria ekologického charakteru a sociální podmínky. Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách lze při vhodném vymezení předmětu veřejných zakázek a kritérií použít jako jeden z nástrojů rozvoje příslušného regionu, kraje, města či obce. Z hlediska motivace je zřejmé, že takové pojetí zadávání veřejných zakázek bude bližší veřejným zadavatelům, územním samosprávným celkům (obcím a krajům) – ve srovnání s tzv. „státními“ zadavateli.

Veřejní zadavatelé zadávají veřejné zakázky malého rozsahu, podlimitní a nadlimitní veřejné zakázky:

Veřejné zakázky malého rozsahu se nezadávají podle zákona o veřejných zakázkách. Jde o zakázky s předpokládanou hodnotou do 1 mil. Kč bez DPH u dodávek a služeb a 3 mil. Kč u stavebních prací.¹⁹ ***U těchto zakázek lze zohlednit sociální a ekologická kritéria, a to při dodržení zásad transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace podle § 6 zákona o veřejných zakázkách) a rovněž lze v procesu jejich zadávání v podobě přímého zadání či určité formy poptávkového řízení oslovit především místní podnikatele a firmy a tím přispět k podpoře daného územního celku*** (obce, města a příslušného kraje). Doporučujeme mít zpracovanou **strategii zadávání veřejných zakázek malého rozsahu**, ve které budou definované **závazné postupy** včetně možných výjimek.

¹⁹ Od 1. 1. 2014 také 1 mil. Kč.

Ve **zjednodušeném podlimitním řízení** v případě veřejných zakázek na služby a dodávky a u stavebních prací do 10 mil. Kč bez DPH vyzývá veřejný zadavatel písemnou výzvou nejméně pět zájemců k podání nabídky a k prokázání splnění kvalifikace. Písemnou výzvu uveřejňuje veřejný zadavatel vhodným způsobem po celou dobu trvání lhůty pro podání nabídek. Veřejný zadavatel nesmí vyzývat opakovaně stejný okruh zájemců, není-li to odůvodněno předmětem plnění veřejné zakázky či jinými zvláštními okolnostmi.

Výkladová praxe připouští, aby mimo oslovených dodavatelů podali nabídky i neoslovení dodavatelé. U zjednodušeného podlimitního řízení může zadavatel oslovit pět subjektů, tedy místních podnikatelů, nicméně na základě publikované výzvy se mohou přihlásit i neoslovení podnikatelé.²⁰

Zadavatel má možnost použít právní úpravu veřejných zakázek jako nástroje pro zohlednění ekologických a sociálních kritérií v zadávací dokumentaci.

Zadavatel může v zadávacích podmínkách uvést též požadavky týkající se zvláštních podmínek na plnění veřejné zakázky, a to zejména v sociální oblasti, v oblasti zaměstnanosti nebo v oblasti životního prostředí.

Zadavatel si tedy může např. vyhradit, aby dodavatel v případě, že je s ním uzavřena smlouva na předmět veřejné zakázky, zaměstnal určitý počet dlouhodobě nezaměstnaných.

Ekologická a sociální kritéria se mohou projevovat ve vztahu ke konkrétní veřejné zakázce různým způsobem v závislosti na konkrétním předmětu veřejné zakázky. Zadavatel se jimi může pokusit řešit různé problémy svého regionu. ***Veřejné zakázky mohou tedy sloužit jako nástroj vedoucí k sociálnímu a ekonomickému rozvoji příslušného regionu*** (obce, kraje, mikroregionu sestávajícího z více obcí) prostřednictvím požadavků na zaměstnávání osob se zdravotním postižením a občanů, kteří jsou v daném regionu nezaměstnaní.

Tato výše popsaná kritéria jsou využívána zejména obcemi a kraji jako zadavateli, což umožňuje přímo zákon o veřejných zakázkách. ***Jejich použití je vhodné zejména u stavebních veřejných zakázek a některých služeb (úklidové služby, údržba veřejné zeleně apod.).***

Jiným významným aspektem veřejných zakázek, který je nutno brát v úvahu při rozvoji regionů, je skutečnost, že ***samotným předmětem veřejné zakázky může být vytvoření infrastruktury, která rozvíjí daný region.*** V tomto směru hlavní úlohu hrají větší stavební zakázky, jako kupř. výstavba budov škol, nemocnic, parkovišť, bazénů, multifunkčních sportovních areálů a jiných zařízení. Tato zařízení a jejich fungování vytváří nová pracovní místa a služby.

²⁰ <http://www.otevrenaspolecnost.cz/cz/e-shop/product/10-pruvodce-zadavanim-verejnych-zakazek-nove-moznosti-zhodnoceni-verejnych-prostredku>

Veřejné zakázky mohou sloužit i jako nástroj vedoucí k udržitelnému rozvoji příslušného regionu; v zadávací dokumentaci lze klást zvýšený důraz na ekologické požadavky, ty mohou být přísnější než platné normy. Technické parametry veřejné zakázky mohou požadovat stavbu nízkoenergetických domů, využívání obnovitelných zdrojů či pro pracovníky a zástupce zadavatele žádat služební automobily na hybridní pohon. V rámci kvalifikace (technických kvalifikačních předpokladů podle § 56 zákona o veřejných zakázkách) lze požadovat, aby dodavatel měl certifikovaný systém řízení jakosti, ochrany životního prostředí, případně také v tomto zákoně neobsažený certifikát bezpečnosti práce.²¹

„Zahnutí například sociálních požadavků v zadávacích podmínkách (zaměstnávání zdravotně postižených, osob znevýhodněných na trhu práce a podobně) je plně v souladu s legislativou ČR i ES. Zákon o veřejných zakázkách upravuje především to, aby nebyl nikdo při veřejném zadávání diskriminován. Firmy z ČR i celé Unie musí mít stejnou příležitost, aby se do výběrového řízení mohly zapojit. Přímé oslovení místních firem je možné pouze u podlimitních zakázek.“

Ing. Martin Pecina, MBA

*bývalý místopředseda vlády a ministr vnitra ČR,
bývalý poslanec PČR, bývalý předseda ÚOHS,
v letech 2009–2010 ministr vnitra ve vládě Jana Fischera.*

Zadavatelé by podle doporučení Evropské komise²² měli zvažovat především tato sociální hlediska:

Podpora pracovních příležitostí, například:

- **podpora vyváženého zastoupení mužů a žen** (např. vyvážení práce a rodinného života, boj proti odvětvové nebo profesní segregaci atd.)²³
- **podpora pracovních příležitostí pro osoby se zdravotním postižením**, včetně přístupného pracovního prostředí, které podporuje sociální začleňování
- **podpora pracovních příležitostí pro osoby ze znevýhodněných skupin** (např. pracovníci z řad imigrantů, etnické menšiny, lidé s nízkým dosaženým vzděláním, oběti trestné činnosti, oběti domácího násilí, oběti obchodu s lidmi, osoby komerčně zneužívané, osoby se zkušeností se závislostí na návykových látkách, osoby pečující o osobu blízkou, osoby bez přístřeší, osoby opouštějící zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy a osoby opouštějící vý-

²¹ <http://www.otevrenaspolecnost.cz/cz/e-shop/product/10-pruvodce-zadavanim-verejnych-zakazek-nove-moznosti-zhodnoceni-verejnych-prostredku>

²² <http://www.portal-vz.cz/getmedia/d6b048ec-856b-4ee0-a1c1-1c547ad15b78/PRUVODCE-socialne-citlive-nakupovani-KZ>

²³ Koncepce vyrovnaného zastoupení mužů a žen se nevztahuje jen na nízké zastoupení žen v určitých sektorech, ale také na nízké zastoupení mužů ve „feminizovaných“ sektorech, jako je péče o děti a základní vzdělání.

kon trestu odnětí svobody, mládež a mladí dospělí, dlouhodobě nezaměstnané osoby, starší pracovníci a další sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené osoby).

Podpora důstojných pracovních podmínek²⁴

Tento obecně schválený koncept vychází z přesvědčení, že **lidé mají právo na produktivní zaměstnání v podmínkách svobody, slušnosti, bezpečnosti a lidské důstojnosti**. Agenda důstojných pracovních podmínek se skládá ze čtyř stejně důležitých a vzájemně propojených položek: **právo na produktivní a svobodně zvolenou práci, základní zásady a práva v práci, zaměstnání zajišťující důstojný příjem, sociální ochrana a sociální dialog**. Za průřezové otázky agendy důstojných pracovních podmínek je považována **rovnost pohlaví a zákaz diskriminace**. V kontextu sociálně zodpovědného zadávání veřejných zakázek hraje důležitou roli řada otázek, jako například:

- dodržování základních pracovních standardů²⁵
- důstojná odměna (living wage – mzda, která pokrývá životní náklady)
- bezpečnost a ochrana zdraví při práci
- sociální dialog
- přístup ke vzdělání
- rovnost mužů a žen a zákaz diskriminace
- přístup k základní sociální ochraně.

Podpora dodržování sociálních a pracovních práv, jako například:

- **dodržování národních zákonů a kolektivních smluv**, které jsou v souladu s právem EU
- **dodržování zásady rovného zacházení mezi ženami a muži** včetně zásady rovné odměny za práci stejné hodnoty a podpory rovnosti mužů a žen
- **dodržování zákonů o ochraně zdraví a bezpečnosti při práci**
- **boj proti diskriminaci z jiných důvodů** (věk, zdravotní postižení, náboženství a víra, sexuální orientace atd.) **a vytváření rovných příležitostí**.

Podpora sociálního začleňování a podpora subjektů sociální ekonomiky, jako například:

- **rovný přístup k veřejným zakázkám pro sociální podniky a neziskové organizace**

²⁴ Evropská komise, Sdělení KOM(2006) 249 ze dne 24. května 2006, str. 2: „Taková kombinace hospodářské konkurenceschopnosti a sociální spravedlnosti tvoří jádro modelu evropského rozvoje. Aktivní podpora slušné práce je nedílnou součástí evropské sociální agendy a snah EU šířit své hodnoty a podělit se o své zkušenosti a svůj integrovaný model hospodářského a sociálního rozvoje.“ Viz také obnovený závazek ohledně agendy slušné práce v pracovním dokumentu zaměstnanců Komise „Zpráva o příspěvku EU k podpoře slušné práce ve světě“, SEC(2008) 2184, na základě KOM(2008) 412 v konečném znění.

²⁵ Základní pracovní standardy Mezinárodní organizace práce (MOP) zakazují nucenou práci (úmluva 29 a 105) a dětskou práci (úmluva 138 a 182) a ustanovují právo na sdružování a hromadné vyjednávání (úmluva 87 a 98) a zákaz diskriminace v rámci zaměstnání a povolání (úmluva 100 a 111). Právním základem Základních pracovních standardů je osm výše uvedených základních úmluv MOP, které byly schváleny všemi členskými státy EU.

- **podpora podporovaného zaměstnávání pro osoby se zdravotním postižením a pro osoby se sociálním znevýhodněním**, jejich začleňování na otevřený trh práce.

Podpora přístupnosti a uzpůsobení podmínek pro všechny²⁶, jako například:

- **povinná ustanovení v technických specifikacích za účelem zajištění přístupu osobám se zdravotním postižením**, například veřejné služby, veřejné budovy, hromadná doprava, veřejné informace a zboží a služby v oblasti informační a komunikační technologie včetně webových aplikací. Klíčovým bodem je nakupovat zboží a služby, které jsou přístupné pro všechny.

Zohlednění otázek etického obchodu²⁷, jako například:

- možnost za určitých okolností **zohlednit etický obchod ve specifikacích nabídkových řízení a podmínkách zakázek**.

Snaha o dosažení širšího dobrovolného závazku společenské odpovědnosti firem, tj. společností jednajících při dosahování ekologických a sociálních cílů dobrovolně a nad rámec zákonů, jako např.:

- spolupráce s dodavateli tak, aby **dosáhli větší angažovanosti na hodnotách společenské odpovědnosti firem**.

Ochrana proti porušování lidských práv a podpora úcty k lidským právům.

Podpora malých a středních podniků,²⁸ pokud je lze spojovat s výše uvedenými faktory:

- **ustanovení zajišťující malým a středně velkým podnikům větší přístup k ve-**

²⁶ Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením považuje přístupnost za jednu z obecných zásad, která je zakotvena v článku 3 (dále jen „úmluva“). Článek 9 úmluvy dále stanoví povinnost států, které jsou smluvní stranou této úmluvy, aby zajistily přístup k fyzickému prostředí, dopravě, informacím a komunikaci, včetně informačních a komunikačních technologií a systémů, a k dalším zařízením a službám dostupným nebo poskytovaným veřejnosti, a to v městských i venkovských oblastech. Úmluva dále vyžaduje opatření na zavedení tzv. „univerzálního designu“. V Evropě je tato koncepce často známá jako „design pro všechny“.
<http://www.un.org/disabilities/>

15. 11. 2010 bylo vydáno Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů „Evropská strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020. Obnovený závazek pro bezbariérovou Evropu“ KOM(2010) 636. Hlavním cílem této strategie je posílit postavení osob se zdravotním postižením tak, aby mohly zcela využívat svých práv a mít úplný prospěch ze zapojení do společnosti a evropské ekonomiky, konkrétně prostřednictvím jednotného trhu. Komise určila osm hlavních oblastí, kde je třeba podniknout kroky: přístupnost, zapojení do společnosti, rovnost, zaměstnanost, vzdělávání a odborná příprava, sociální ochrana, zdraví a vnější činnost.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:CS:PDF>

²⁷ Zohledněním hledisek etického obchodu při zadávání veřejných zakázek se zabývalo Sdělení KOM(2009) 215 ze dne 5. května 2009 „Příspěvek k udržitelnému rozvoji: role spravedlivého obchodu a nevládních koncepcí zajišťujících trvale udržitelný rozvoj v oblasti obchodu“.
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2009:0215:FIN:CS:PDF>

Usnesení Evropského parlamentu o spravedlivém obchodu a rozvoji 2005/2245 (INI):

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP/TEXT+REPORT+A6-2006-0207+0+DOC+XML+V0//CS>

Iniciativa OSN Global Compact se snaží rozvíjet a podporovat adekvátní praktiky v podnikatelské sféře a sdílet nové zkušenosti v oblasti lidských práv, práce a životního prostředí. Tato platforma slouží jako prostor pro spolupráci soukromého sektoru s organizacemi OSN a dalšími relevantními neziskovými organizacemi, jako je International Labor Organization či World Business Council on Sustainable Development. Hlavním cílem této spolupráce je prosazení devíti základních principů udržitelného podnikání po celém světě.

<http://mosur.czp.cuni.cz/index.php/en/udalosti/konference/69-rio-20-vyzva-k-diskuzi-o-zelene-ekonomice-v-ceskem-prostredi>

²⁸ viz Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám.

http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/sme_code_of_best_practices_cs.pdf

řejným zakázkám díky snížení nákladů nebo zátěže v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. Toho lze dosáhnout například tím, že tam, kde je to možné, nebude velikost zakázky sama o sobě překážkou účasti malého nebo středně velkého podniku, zveřejněním plánu na rozsáhlejší zadávací řízení (vyjmenováním velkých zakázek, které budou zadány do zadávacího řízení během následujících 12 měsíců), poskytnutím dostatečného času na vypracování nabídky, zajištěním včasné platby, stanovením úměrných odborných a ekonomických požadavků, organizováním „setkání s odběrateli“, která budou přístupná pro všechny potenciální kandidáty, aby se zvýšilo jejich povědomí o potřebách zadavatelů a jejich prioritách a zlepšila transparentnost a přístupnost při zadávání veřejných zakázek, rozvíjením programů na podporu obchodu, které zlepší způsobilost malých dodavatelů z různých oborů a budou sloužit jako pokyny během celého procesu zadávání veřejných zakázek atd.

- rovné příležitosti díky **zviditelnění subdodavatelských příležitostí**
- **dělení zakázek na oddíly** jednoznačně zjednodušuje přístup malých a středních podniků jak kvantitativně (velikost se přibližuje jejich výrobní kapacitě), tak i kvalitativně (obsah jednotlivých oddílů lépe odpovídá jejich zaměření). To je možné za předpokladu, že **se zakázky nerozdělují s cílem vyhnout se uplatňování směrnice o veřejných zakázkách.**

Odpověď MMR ČR na otázku položenou na Info-foru dne 10. 12. 2012

Dobrý den. Obec připravuje na tento rok zakázky na opravu resp. výstavbu chodníků v různých částech obce. Lze soutěžit na každou stavbu zvlášť nebo je nutno vyhlásit jednu „velkou“ soutěž? Podotýkám, že jde i v součtu zakázek o zakázku malého rozsahu. Děkuji.

Dobrý den, v souladu s § 13 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVZ“) nesmí zadavatel rozdělit předmět veřejné zakázky tak, aby tím došlo ke snížení předpokládané hodnoty pod finanční limity stanovené v ZVZ. Vzhledem k tomu, že se dle dostupných informací ve Vašem případě jedná, a to i v součtu, o veřejnou zakázku malého rozsahu, je možné veřejnou zakázku na výstavbu chodníků rozdělit. V každém případě je však Vaše obec jako zadavatel povinna dodržet zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace dle § 6 ZVZ. V souvislosti s Vaším dotazem bychom Vás dále rádi upozornili, že je-li Vaše veřejná zakázka spolufinancována ze zdrojů EU, je zadavatel povinen dodržet závazné postupy poskytovatele dotace. Postupy poskytovatele dotace mohou být v otázce možnosti dělení veřejné zakázky odlišné od postupů uvedených v ZVZ.²⁹

²⁹ <http://www.portal-vz.cz/cs/Spoluprace-a-vmena-informaci/Info-forum/Otazky-a-odpovedi>

V současné době existují nejméně **čtyři základní přístupy řešení sociálních otázek při zadávání veřejných zakázek**:

- **Odběratel zahrne sociální či environmentální kritéria do zadávacích podmínek**, což je zadavatelem stanovený popis požadovaného plnění zakázky. Konkrétně může jít např. o podmínku, aby alespoň 10 % z celkového počtu pracovníků dodavatele, kteří se budou podílet na plnění zakázky, pocházelo z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob. Dalším příkladem je služba, jejímž smyslem je dosáhnout svépomocné aktivizace nezaměstnaných osob s využitím osob nezaměstnaných v posledních 12 měsících, kdy samotný obsah poptávané služby je postaven na zapojení osob znevýhodněných na trhu práce. Jde o **absolutní podmínku závaznou pro každého uchazeče o zakázku**.
- **Zpracování sociálních otázek do kvalifikačních předpokladů dodavatelů** (byť v omezené míře).
- **Zpracování sociálních otázek do hodnotících kritérií** (účastníci nabídkového řízení se zaváží splnit určité sociální či environmentální standardy, a pokud se jim to podaří, je to při hodnocení nabídek zohledněno).
- **Zpracování sociálních otázek do smluvních podmínek**. Vyžaduje, aby každý, komu bude zakázka zadána, dodržoval při jejím provádění určité podmínky (návaznost na zadávací podmínky, které se stanou součástí smlouvy s vybraných uchazečem).

Tyto základní přístupy nejsou nezbytně alternativami, ale často dochází v rámci jednoho postupu při zadávání zakázky k jejich kombinování. Při kombinování je však nezbytné dodržet zásadu, že hodnoceno nesmí být to, co je zároveň vyžadováno v rámci prokazování kvalifikace.

Uplatnění sociálních a environmentálních hledisek v jakékoli části zadávacího procesu musí respektovat základní zásady postupu zadavatele (§ 6 zákona o veřejných zakázkách), tj. transparentnost zadání (zejména včasné oznámení, srozumitelnost pro všechny dodavatele), nediskriminaci a rovnost dodavatelů (nesmí jakkoli zvýhodňovat místní dodavatele) a samozřejmě i veškerá další platná ustanovení práva (tj. nesmí být v rozporu s právem a dobrými mravy).

Doporučujeme věnovat velkou pozornost zejména přípravě zakázky a veškerá sociální a environmentální hlediska (vycházející nejlépe již ze samotného strategického plánování) začlenit již do úvodní fáze zadávacího řízení, tj. nejlépe do zadávacích podmínek (které jsou vstupním sítím pro vstup každého uchazeče o zakázku), resp. následně do smluvních podmínek (jimiž je pod hrozbou sankce vybraný uchazeč vázán).

3. Vyhlášení veřejné zakázky

Na základě výše popsaných podkladů a informací zadavatel může **vyhlásit veřejnou zakázku**. Ve standardní situaci musí zadavatel **oznámit úmysl zadat konkrétní veřejnou zakázku neomezenému počtu potenciálních dodavatelů** (otevřené, užití řízení), totéž platí pro jednací řízení s uveřejněním i pro soutěžní dialog.

Pro zajištění **transparentnosti veřejných zakázek** doporučujeme **zveřejňovat na webových stránkách zadavatele zadání včetně hodnotící tabulky³⁰ i výsledky výběrového řízení a uzavřené smlouvy**. Rovněž doporučujeme **zveřejňovat informace o vypsání veřejných zakázek např. na webovém portálu <http://www.verejnyportal.cz/>**. Portál je určen zadavatelům veřejných zakázek a uchazečům o ně, registrace je zdarma, je také možné přihlásit se k bezplatnému odběru e-mailového avíza na zakázky podle předmětu zájmu. Zadavatelům to může přinést více nabídek a snížit cenu zakázek, podnikatelům více příležitostí k práci.

Veřejný portál .cz

„Oslovit velké množství firem (navíc včas a prakticky pro jakoukoli zakázku) jednoznačně vede ke snížení nákladů a k transparentnosti výběrových řízení. Mimo jiné to totiž znamená rozlomit uzavřený okruh firem, které více méně stabilně veřejné zakázky získávaly.“

Jan Farský

starosta města Semily, bývalý poslanec PS PČR za Liberecký kraj

http://www.public-procurement.cz/tiki-read_article.php?articleId=54

4. Vymezení okruhu zájemců, kteří se mohou o veřejnou zakázku ucházet

Výběr nejvhodnější nabídky můžeme rozdělit do dvou samostatných kroků. Nejprve je posuzována **kvalifikace dodavatelů³¹** a ti z nich, kteří nesplní kvalifikační před-

³⁰ Vyplněnou hodnotící tabulku mají ze zákona právo vidět jen ti, jejichž nabídky byly hodnoceny, a dále kontrolní orgány. Formulář hodnotící tabulky je ale vhodné zveřejnit předem.

³¹ § 101 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, umožňuje zadavateli v oznámení či výzvě o zahájení zadávacího řízení stanovit, že se tohoto řízení může zúčastnit pouze dodavatel, který zaměstnává více než 50 % osob se zdravotním postižením.

Pro tzv. podlimitní zakázky, tj. ty, které nepodléhají zadávacím postupům stanoveným směrnicí ES, upravuje zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách specifickou povinnost zadavatele zvýhodnit v rozsahu 15 % ceny nabídky podané dodavateli, kteří doloží, že zaměstnávají alespoň 25 zaměstnanců a více než 50 % jsou osoby se zdravotním postižením.

Konkrétní citace § 101 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách najdete v této metodice v podkapitole „Český zákon o veřejných zakázkách“.

poklady stanovené na základě platných právních předpisů zadavatelem, jsou z dalšího zadávacího řízení **vyloučeni**. Teprve v další fázi výběru přistupuje zadavatel k **hodnocení nabídek těch dodavatelů, kteří nebyli vyloučeni**.

Požadavky veřejného zadavatele na kvalifikaci podle § 50 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

Rozsah kvalifikace

(1) Kvalifikovaným pro plnění veřejné zakázky je dodavatel, který

- a) splní základní kvalifikační předpoklady podle § 53,
- b) splní profesní kvalifikační předpoklady podle § 54,
- c) předloží čestné prohlášení o své ekonomické a finanční způsobilosti splnit veřejnou zakázku a
- d) splní technické kvalifikační předpoklady podle § 56.

(2) Požadavky na prokázání splnění kvalifikace stanoví veřejný zadavatel v oznámení či výzvě o zahájení zadávacího řízení. Podrobná specifikace těchto požadavků může být uvedena v kvalifikační či zadávací dokumentaci.

(3) Veřejný zadavatel je povinen omezit rozsah požadované kvalifikace pouze na informace a doklady **bezprostředně související s předmětem veřejné zakázky.**

(4) Veřejný zadavatel *není oprávněn* stanovit takové kvalifikační předpoklady, které by vedly k podstatnému omezení hospodářské soutěže, a současně by kvalifikační předpoklady bylo vzhledem k potřebám zadavatele možné nahradit stanovením odpovídajících smluvních podmínek.

(5) Kvalifikace dodavatele nemůže být předmětem hodnotících kritérií.

Technické specifikace mají tři funkce:

- Popisují požadavky dané veřejné zakázky, na jejichž základě se společností mohou rozhodnout, zda je pro ně zakázka zajímavá. V tomto smyslu určují úroveň hospodářské soutěže.
- Poskytují měřitelné požadavky, na základě kterých se jednotlivé nabídky vyhodnocují.
- Představují minimální kritéria dodržování požadavků. Pokud nebudou jasně a správně formulovány, povede to nevyhnutelně k nevhodným nabídkám. Nabídky, které nesplňují technické specifikace, budou odmítnuty.

V souladu s pravidly EU pro zadávání veřejných zakázek může zadavatel hodnotit nabídky pouze na základě požadavků v technických specifikacích. Stejně tak smí zadavatel posuzovat pouze schopnost účastníků výběrového řízení plnit požadavky popsané ve specifikacích. Specifikace se zveřejňují v počáteční fázi zadávacího řízení, proto musí zadavatelé definovat své požadavky již na počátku správně.

Technické specifikace **musí být propojeny s předmětem zakázky**. Požadavky, které nemají žádnou souvislost se samotným produktem nebo službou, jako

např. požadavky související s formou plnění, se nepovažují za technické specifikace ve smyslu směrnic o veřejných zakázkách. Technické specifikace **nesmí omezovat hospodářskou soutěž, musí být transparentní a nesmí diskriminovat** potenciální dodavatele z jiných členských států, než ze kterých pochází zadavatel.

U standardního zboží a služeb je už v mnoha případech možné stanovit v technických specifikacích nebo podmínkách provedení zakázky náročné **environmentální a sociální požadavky** a přitom zadat zakázku na základě **kritéria nejnižší ceny**. Tímto způsobem mohou veřejní zadavatelé **získat produkty a služby splňující náročné požadavky za nejlepší cenu**. Ovšem použití kritérií, která se týkají životního prostředí, energetické účinnosti, dostupnosti nebo inovací, ve fázi zadání, a nikoli pouze jen v technických specifikacích nebo jako podmínky provedení zakázky, může mít tu výhodu, že podnítí firmy k podání nabídek, které jdou nad rámec úrovně stanovené v technických specifikacích, a tím podpoří uvedení inovativních produktů na trh. Mohlo by být rovněž užitečné používat taková kritéria ve fázi zadání zakázky v případech, kdy existuje nejistota, pokud jde o produkty nebo služby dostupné na trhu.

Příklad:

Zadavatel specifikuje konečný výsledek, nikoli to, jak k němu dospět. Chce-li v kancelářích v budově udržovat určitou teplotu, může za tím účelem stanovit velmi detailní specifikace soustavy ústředního vytápění. Může ovšem také požadovat, aby byla v kancelářích stálá teplota 20° C, a nechat na dodavatelích, s jakými různými řešeními přijdou. Dodavatelé si pak mohou místo spalování fosilních paliv zvolit pro vytápění například obnovitelné zdroje energie a systémy řízeného větrání.

Technické podmínky podle § 45 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

- (1) Technickými podmínkami se v případě veřejných zakázek na dodávky nebo služby rozumí **vymezení charakteristik a požadavků na dodávky nebo služby stanovené objektivně a jednoznačně způsobem** vyjadřujícím účel využití požadovaného plnění zamýšlený zadavatelem.
- (2) Technickými podmínkami se v případě veřejné zakázky na stavební práce rozumí **souhrn všech technických popisů, které vymezují požadované technické charakteristiky a požadavky na stavební práce, a současně dodávky a služby související s těmito stavebními pracemi**, jejichž prostřednictvím je předmět veřejné zakázky na stavební práce popsán jednoznačně a objektivně způsobem vyjadřujícím účel použití zamýšlený zadavatelem.
- (3) Technické podmínky **nesmí být stanoveny tak, aby určitým dodavatelům zaručovaly konkurenční výhodu nebo vytvářely neodůvodněné překážky**

hospodářské soutěže. Odůvodňuje-li to předmět veřejné zakázky, zohlední zadavatel při stanovení technických podmínek požadavky přístupnosti osob se zdravotním postižením nebo dostupnosti pro všechny uživatele.

Technické podmínky podle § 46 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách může zadavatel stanovit např. formou **požadavků na výkon nebo funkci, které mohou zahrnovat rovněž charakteristiky z hlediska vlivu na životní prostředí.** Tyto požadavky a charakteristiky musí být **dostatečně přesné,** aby uchazečům umožnily jednoznačně určit předmět zakázky a zpracovat porovnatelné nabídky. Jestliže zadavatel stanoví charakteristiky z hlediska vlivu na životní prostředí formou požadavků na výkon nebo na funkci, může použít **podrobné specifikace** nebo jejich části, jak jsou vymezeny evropskými, národními, nadnárodními nebo jinými systémy **pro udělování ekoznaček,** za předpokladu, že tyto specifikace jsou vhodné pro vymezení charakteristik výrobků nebo služeb, které jsou předmětem veřejné zakázky. Zadavatel může uvést, že u výrobků a služeb opatřených ekoznačkou se má za to, že splňují technické podmínky stanovené v zadávací dokumentaci. **Zadavatel však musí přijmout jakýkoli jiný vhodný důkaz,** zejména technickou dokumentaci výrobce nebo zkušební protokol vydaný uznaným orgánem. **Podle § 46 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách** v případě veřejných zakázek na dodávky, jejichž předmětem jsou vozidla určitých kategorií, musí zadavatel stanovit **zvláštní technické podmínky, které zohledňují energetické a ekologické provozní dopady.**

Požadavky na sociální značení jsou vnějším vyjádřením sociálně ohleduplných aktivit firmy, jakým bývá nejčastěji spravedlivé nebo etické obchodování. Výkladové stanovisko Evropské komise zdůrazňuje, že **sociální kvality dodavatele mohou být vzaty v úvahu, pokud současně odrážejí jeho schopnost technicky zajistit splnění určité zakázky.**

Požadavky na funkci a výkon mohou legitimně zahrnovat i sociální aspekty. Příkladem může být požadavek na zabezpečení dostupnosti informace nebo služby pro osoby se zdravotním postižením, etnický a jazykově odlišné skupiny obyvatel apod.

Požadavky na produkční (výrobní) proces mohou tvořit část zadávacích podmínek, pokud to napomáhá lepší definici požadovaného produktu. Pokud se takové standardy vztahují k obecnějším sociálním cílům, tj. těm, které **přesahují předmět zakázky,** zpravidla je není možné uplatnit, neboť **nejsou považovány za relevantní pro danou zakázku.**

Technické podmínky zahrnují standardy, které vhodným způsobem reflektují aspekty potřeb budoucího uživatele předmětu veřejné zakázky. V některých případech mohou být požadavky na určitou kvalifikaci dodavatele užitečné k tomu, aby byla zajištěna potřebná úroveň výcviku a přípravy jeho zaměstnanců. Pro posouzení technických kvalifikačních předpokladů dodavatele **může (to znamená, že nemusí!)** zadavatel podle § 56 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, požado-

vat **doklady o realizovaných zakázkách** v posledních letech („referenční zakázky“). Jde o zjištění toho, ***zda již dodavatel plnil zakázky obdobné kvality a rozsahu:***

§ 56 Technické kvalifikační požadavky

„(2) K prokázání splnění technických kvalifikačních předpokladů dodavatele pro plnění veřejné zakázky na služby (poznámka – odst. 1 a 3 jsou o dodávkách a stavebních pracích) může veřejný zadavatel požadovat

a) seznam významných služeb poskytnutých dodavatelem v posledních 3 letech a v případě oblasti obrany nebo bezpečnosti v posledních 5 letech s uvedením jejich rozsahu a doby poskytnutí; přílohou tohoto seznamu musí být

1. osvědčení vydané veřejným zadavatelem, pokud byly služby poskytovány veřejnému zadavateli, nebo
 2. osvědčení vydané jinou osobou, pokud byly služby poskytovány jiné osobě než veřejnému zadavateli, nebo
 3. smlouva s jinou osobou a doklad o uskutečnění plnění dodavatele, není-li současně možné osvědčení podle bodu 2 od této osoby získat z důvodů spočívajících na její straně,
- b) seznam techniků či technických útvarů, jež se budou podílet na plnění veřejné zakázky, a to zejména techniků či technických útvarů zajišťujících kontrolu jakosti, bez ohledu na to, zda jde o zaměstnance dodavatele nebo osoby v jiném vztahu k dodavateli,
- c) popis technického vybavení a opatření používaných dodavatelem k zajištění jakosti a popis zařízení či vybavení dodavatele určeného k provádění výzkumu,
- d) provedení kontroly technické kapacity veřejným zadavatelem nebo jinou osobou jeho jménem, a je-li to nutné, také provedení kontroly opatření týkajících se zabezpečení jakosti a výzkumu, a to vše za předpokladu, že služby, které mají být poskytnuty, jsou složité nebo jsou požadovány pro zcela zvláštní účely,
- e) osvědčení o vzdělání a odborné kvalifikaci dodavatele nebo vedoucích zaměstnanců dodavatele nebo osob v obdobném postavení a osob odpovědných za poskytování příslušných služeb,
- f) opatření v oblasti řízení z hlediska ochrany životního prostředí, která bude dodavatel schopen použít při plnění veřejné zakázky, je-li to odůvodněno předmětem veřejné zakázky,
- g) přehled průměrného ročního počtu zaměstnanců dodavatele či jiných osob podílejících se na plnění zakázek podobného charakteru a počtu vedoucích zaměstnanců dodavatele nebo osob v obdobném postavení za poslední 3 roky, nebo
- h) přehled nástrojů či pomůcek, provozních a technických zařízení, které bude mít dodavatel při plnění veřejné zakázky k dispozici.

(4) Veřejný zadavatel **je oprávněn požadovat prokázání splnění jednoho či více technických kvalifikačních předpokladů** uvedených v odstavcích 1 až 3.

(5) Ve vztahu k technickým kvalifikačním předpokladům **je veřejný zadavatel povinen v oznámení či výzvě o zahájení zadávacího řízení**

a) stanovit rozsah požadovaných informací a dokladů,

b) uvést způsob prokázání splnění těchto kvalifikačních předpokladů a

c) **vymezit minimální úroveň těchto kvalifikačních předpokladů, odpovídající druhu, rozsahu a složitosti předmětu plnění veřejné zakázky.** U kvalifikačního předpokladu podle § 56 odst. 3 písm. a) nesmí požadovaný rozsah stavebních prací u jednotlivé položky v seznamu stavebních prací provedených dodavatelem překračovat 50 % předpokládané hodnoty veřejné zakázky.

(6) **Pokud není dodavatel z objektivních důvodů schopen prokázat splnění technických předpokladů způsoby stanovenými podle odstavce 5, je oprávněn je prokázat i jinými rovnocennými doklady, pokud je veřejný zadavatel z objektivních důvodů neodmítne.**

(7) V případě, že prokázání splnění požadovaných technických kvalifikačních předpokladů nespočívá v předložení dokladu, je veřejný zadavatel povinen poskytnout dodavateli příslušnou součinnost a možnost prokázání této části technických kvalifikačních předpokladů před uplynutím lhůty pro prokázání kvalifikace. Veřejný zadavatel je povinen odeslat dodavateli písemné potvrzení o úspěšném prokázání splnění příslušného technického kvalifikačního předpokladu, které slouží jako doklad pro prokázání splnění kvalifikace v příslušném rozsahu.“

Zadavatelé by neměli vymezovat minimální úroveň technického kvalifikačního předpokladu referenční zakázky **nepřiměřeně vůči druhu, rozsahu a složitosti předmětu plnění vyhlášené veřejné zakázky.** U stavebních prací je za přiměřený poměr považován poloviční rozsah oproti tomu, co je poptáváno, takže u služeb a dodávek lze doporučit obdobný postup. Obecně se dá říci, že méně náročná kritéria výběru obvykle zvýší počet platných nabídek, nižší požadavky týkající se předchozích zkušeností usnadní účast nových subjektů na trhu. **V případě, že chce zadavatel rozšířit okruh dodavatelů, např. o sociální podniky, nemusí vymezovat povinnost předchozího plnění vůbec.**

Na druhou stranu potenciální dodavatelé, např. z řad sociálních podniků, by se měli zajímat o **relevanci požadavků zadavatelů na referenční zakázky** – nejsou nepřiměřeně vůči požadovanému rozsahu či zaměření plnění? Pokud ano, lze podat **námítku** proti zadávacím podmínkám dle § 110 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách:

§ 110 Rozsah a způsob podání námitek

(3) Námítky proti zadávacím podmínkám musí stěžovatel doručit zadavateli nejpozději do 5 dnů od skončení lhůty pro podání nabídek.

Potenciální dodavatelé by měli v případě, že mají za to, že rovnocenným dokladem o předchozích zakázkách je něco trochu jiného, než zadavatel požaduje, prokázat splnění technické kvalifikace dokladem, který mají k dispozici. **Zadavatel je povinen tento doklad akceptovat, pokud nemá objektivní důvody pro jeho odmítnutí.**

Součástí přípravy může být i **seznam kvalifikovaných dodavatelů** (v zahraničí se užívají tzv. **prekvalifikační dotazníky**), což je databáze kvalifikovaných dodavatelů pro určité druhy zakázek. Je možné, aby si zadavatel vedl vlastní seznam, který mu umožní vybrat vhodné kandidáty pro jednotlivou zakázku. Oba typy dotazníků musí být samozřejmě v souladu s pravidly EU, tedy zásadami rovnosti, nediskriminace a transparentnosti, které musejí být za všech okolností respektovány. V případě, že se jedná o tzv. nadlimitní zakázky, je třeba vše, co zadavatel v dotazníku požaduje, důsledně **spojit s předmětem zadávané zakázky**.

Zákon o veřejných zakázkách umožňuje dodavateli rozsáhlé **využití subdodavatelů**. Vyjma základních kvalifikačních předpokladů a výpisu z obchodního rejstříku, může uchazeč o zakázku splnění všech dalších předpokladů (tj. profesních, ekonomicko-finančních a technických) prokázat **prostřednictvím smluvně závázaného subdodavatele**. Hlavní dodavatel musí mít se svými subdodavateli uzavřenou **smlouvu** obsahující jejich závazek poskytnout mu věci, plnění či práva, a to nejméně v rozsahu kvalifikace, která je přes tyto subdodavatele prokazována. **Pravě pro tuto část kvalifikace musí subdodavatelé dodat příslušné doklady.**

Zadavatel může na dobrovolném základě spolupracovat s hlavním dodavatelem na vytvoření webového portálu, jehož prostřednictvím si mohou malé a střední podniky zjišťovat možnosti zapojení se v úloze subdodavatelů do plnění určité dlouhodobé zakázky.

***Jiří Taišl:** Sociální podnikání a veřejné zadávání dle britské metodiky, „Social Issues in Purchasing“ Office of Government Commercies
přehlédnutím k zákonu č. 137/2006 o veřejných zakázkách*

Příklady povoleného jednání

- Požadovat v zakázkách na dílo opatření, jejichž účelem je prevence nehod na pracovišti, a specifické podmínky pro skladování nebezpečných produktů, aby byla zajištěna ochrana zdraví a bezpečnost pracovníků.
- Požadovat shodu s určitými ergonomickými vlastnostmi produktů, aby byl zajištěn přístup všem kategoriím uživatelů, včetně osob se zdravotním postižením. *
- Požadovat, aby dodavatel odebíral zpět (a recykloval nebo znovu používal) všechny obaly dodané s produktem.
- Požadovat, aby bylo zboží dodáváno mimo dobu dopravní špičky, aby se tak minimalizoval podíl dodávek na zahlcení dopravního provozu.

- Nelze uplatnit podmínku místního dodavatele, ale lze využít podmínku nízké uhlíkové stopy (např. počet ujetých km pro doručení služby, čerstvá zelenina do školní jídelny – dovoz ze vzdálenosti max. 2 hodin apod.) nebo zaměstnání dlouhodobě nezaměstnaných.
- Zadavatel může v předmětu zakázky u veřejných zakázek na poskytování služeb specifikovat, že poskytovaná služba musí splňovat potřeby uživatelů všech kategorií, včetně sociálně znevýhodněných nebo vyloučených osob.
- Standardy přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením mohou být součástí předmětu zakázky veřejné zakázky na dílo při stavbě školy nebo obecního/městského úřadu, neboť mohou být součástí popisu díla, které zadavatel požadává, a souviset s ním.

** Viz článek 23 směrnice 2004/18/ES a článek 34 směrnice 2004/17/ES.*

Příklady nepovoleného jednání

- Požadovat, aby bylo externí kontaktní centrum poskytující online podporu a podporu na telefonu (což lze provádět odkudkoli) umístěno v určitém městě.
- Omezit výběrové řízení na účastníky, kteří již mají v určité geografické oblasti zřízenou kancelář, ale smluvní ustanovení o plnění zakázky mohou obsahovat požadavek, aby vítěz zadávacího řízení otevřel pobočku v určité oblasti, vyžaduje-li to úspěšné plnění zakázky (např. za účelem koordinace plnění složité veřejné zakázky na stavební práce na místě).
- Vydat zadávací dokumentaci pro zakázku na bytovou správu, ale poté vybírat dodavatele na základě předpokladu, že by v budoucnu mohli domy koupit, v případě, že by se zadavatel rozhodl bytové prostory privatizovat.
- Požadovat v zakázce na dodávku nábytku, aby výrobce nábytku používal ve svých kancelářích recyklovaný papír.
- Požadovat, aby uchazeči byli zaregistrováni v rámci některého systému ekoznačení.
- Pracovní podmínky pracovníků nemohou být součástí předmětu zakázky, protože nesouvisí s jejím obsahem, ale pouze s tím, jak bude veřejná zakázka plněna. Požadavky na pracovní podmínky však mohou být zahrnuty ve smluvních ustanoveních o plnění zakázky. Všechna smluvní ustanovení o plnění zakázky včetně ustanovení týkajících se pracovních podmínek musí být zejména spojena s prováděním zakázky a z důvodu transparentnosti musí být v oznámení o zadávacím řízení zveřejněna předem.
- S výjimkou speciálních ustanovení o zaměstnávání osob se zdravotním postižením vyhradit plnění zakázky pro určitou skupinu firem, protože by to znamenalo porušení požadavků. V oblasti sociálních služeb je však ve výjimečných případech a při splnění určitých podmínek možné vyhradit plnění některých zakázek neziskovým organizacím či sociálním podnikům. Na základě judikatury Soudní-

ho dvora Evropské unie lze takové omezení ospravedlnit, obzvláště je-li to nezbytné a přiměřené k dosažení určitých sociálních cílů, které sleduje vnitrostátní systém sociálního zabezpečení. **

** Viz rozhodnutí soudu ze dne 17. června 1997 v případě C-70/95 (Sodemare) [1997] ECR I-3395.

<http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=en&num=C-70/95>

Příklad

Rozlišení mezi konkrétností a diskriminací v případě Concordia Bus

Jednou z námitek, kterou společnost Concordia Bus vznesla, bylo to, že kritéria stanovená městem Helsinky byla diskriminační, protože městský dopravní podnik HKL byl jedinou firmou provozující vozidla poháněná plynem, která dokázala tyto emisní hodnoty splnit. Soud rozhodl, že kvůli skutečnosti, že jednomu z kritérií pro přidělení zakázky stanovených zadavatelem dokáže vyhovět jen malý počet firem, není toto kritérium samo o sobě ještě diskriminační. Při určování, zda došlo k diskriminaci, je proto třeba vzít v úvahu všechny skutečnosti případu.

In: http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/buying_green_handbook_cs.pdf

5. Hodnocení nabídek

V další fázi výběru přistupuje zadavatel k posouzení a hodnocení nabídek těch uchazečů, kteří nebyli vyloučeni.

Efektivita veřejných výdajů

Efektivita veřejných výdajů neznamená upřednostňování nejnižší ceny za všech okolností. Princip „**kvalita za peníze**“ je definován jako **úsilí o optimální kombinaci celkových nákladů a současně kvality nezbytné k uspokojení požadavků uživatele předmětu nákupu**. Zahrnutí hlediska kvality (tj. ne pouze ceny) umožňuje zohlednit sociální a environmentální aspekty nabídky, aby v konečném důsledku došlo ke **znásobení získané hodnoty**.

Kritéria výběru

Směrnice ES umožňuje hodnotit nabídky buď podle výše nabídkové ceny, nebo podle ekonomické výhodnosti nabídky. Právě **kritérium ekonomické výhodnosti** nabídky dobře koresponduje s principem efektivity veřejných výdajů a veřejní zadavatelé by ho proto měli upřednostňovat.

Rozhodne-li se zadavatel pro zadání veřejné zakázky podle základního hodnoticího kritéria ekonomické výhodnosti nabídky, **stanoví vždy dílčí hodnotící kritéria tak, aby vyjadřovala vztah užité hodnoty a ceny**. Dílčí hodnotící kritéria **se musí vztahovat k nabízenému plnění veřejné zakázky**. Mohou jimi být zejména **nabídková cena, kvalita, technická úroveň nabízeného plnění, estetické a funkční vlastnosti, vlastnosti plnění z hlediska vlivu na životní prostředí**,

vliv na zaměstnanost osob se zdravotním postižením, provozní náklady, návratnost nákladů, záruční a pozáruční servis, zabezpečení dodávek, dodací lhůta nebo lhůta pro dokončení. Dílčím hodnotícím kritériem **nemohou být** smluvní podmínky, jejichž účelem je zajištění povinností dodavatele, nebo platební podmínky.

Každý zadavatel však musí **jasně vyjádřit, podle jakých dílčích kritérií bude tuto ekonomickou výhodnost jednotlivých nabídek hodnotit**. Podle § 78 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách **musí zadavatel jako jedno z těchto dílčích hodnotících kritérií stanovit nabídkovou cenu a musí všem dílčím kritériím přidělit relativní váhu v procentech. Pokud není takového ocenění dílčích kritérií objektivně schopen, musí je alespoň seřadit v sestupném pořadí. Podle jakého hlediska a jak bude nabídky hodnotit, musí zadavatel uvést již v oznámení, resp. výzvě o zadání veřejné zakázky a následně specifikovat v zadávací dokumentaci.**

Hodnotící kritéria musí splňovat následující požadavky:

- Jednoznačně souviset s předmětem zakázky

Veškerá stanovená kritéria hodnocení musí být odůvodněna vlastním předmětem zakázky. Smyslem vrcholné fáze zadávacího řízení, která spočívá v posouzení a hodnocení nabídek, je **vzájemné srovnání předložených nabídek z hlediska toho, jak která z nich plní potřeby budoucího uživatele**. Hodnotící kritéria musí toto srovnání a výběr zadavateli maximálně usnadnit. Musí se proto vztahovat k **podstatným kvalitám každé nabídky**.

- Být formulována z pohledu zadavatele

Hodnotící kritéria musí být formulována z pohledu zadavatele zakázky. To vyplývá jak ze směrnice ES, tak i výkladového dokumentu vydaného Evropskou komisí k otázce sociálních aspektů veřejného zadávání. **Zadavatel je tím, kdo formuluje kvalitativní požadavky na předmět zakázky a odpovídá za to, že budou v souladu s principem efektivity veřejných výdajů**. Hodnotící kritéria **nedávají** zadavateli neomezenou možnost volby vítězné nabídky.

- Vycházet ze zadávacích podmínek

Zadávací dokumentace zakázky **obsahuje požadavky vyjadřující potřeby budoucího uživatele předmětu zakázky**. Kritéria hodnocení nabídek **by pak logicky měla měřit, naolik každá z nabídek uspokojuje tyto potřeby**, samozřejmě při průběžné aplikaci principu efektivity vynaložení veřejných prostředků.

Oznámení kritérií pro hodnocení nabídek

Jak je uvedeno výše, **kritéria pro hodnocení nabídek musí být uvedena v oznámení o zadání veřejné zakázky a samozřejmě v zadávací dokumentaci. Musí být seřazena dle poměrné váhy v sestupném pořadí, resp. jejich váha by měla být procentuálně vyjádřena.**

Podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách je zadavatel (pokud chce hodnotit nabídky podle jejich ekonomické výhodnosti) povinen uvést v zadávací dokumentaci nejen **hodnotící kritéria a jejich váhu**, resp. alespoň jejich sestupné pořadí, ale také **popis způsobu jejich hodnocení**, který bude ve fázi hodnocení nabídek prakticky aplikovat. Tato metodika musí respektovat principy rovnosti, nediskriminace a transparentnosti, tj. musí být mimo jiné uchazečům o zakázku oznámena.

Pokud se zadavateli sejdou nabídky stejně ekonomicky výhodné, tj. naprosto vyrovnané co do efektivity veřejného výdaje (stejná „kvalita za peníze“), je možné použít **dodatečná sociální** či **environmentální hodnotící kritéria** pro výběr mezi takovými nabídkami. Vyžádání si odborné právní rady před použitím dodatečných sociálních či environmentálních kritérií lze více než doporučit, neboť skutečná a úplná rovnost nabídek je spíše výjimečným jevem. Samozřejmostí je dodržení zadávacích principů směrnice ES (rovnost, nediskriminace, transparentnost) i v této dodatečné fázi hodnocení a výběru. To mj. znamená, že **dodatečné sociální či environmentální hodnotící kritérium musí být uvedeno v zadávací dokumentaci**, neboť je vyloučeno, aby bylo zadavatelem dodatečně oznámeno ve chvíli, kdy jsou nabídky již podány.

Předkvalifikační a kvalifikační požadavky na dodavatele nejsou kritérii pro hodnocení nabídek. Kritéria výběru kvalifikovaných uchazečů se proto již nemohou promítat do hodnocení nabídek ve fázi výběru nejvhodnější z nich. **Kvalifikace dodavatelů musí zůstat svým obsahem a posouzením oddělena v rámci zadávacího řízení od kritérií určených k hodnocení podaných nabídek.**

Podle § 110 odst. 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, lze podat **námítky proti rozhodnutí o výběru nejvhodnější nabídky nebo proti rozhodnutí zadavatele o vyloučení z účasti v zadávacím řízení**, a to do 15 dnů a v případě zjednodušeného podlimitního řízení do 10 dnů ode dne doručení oznámení o výběru nejvhodnější nabídky veřejné zakázky podle § 81 nebo rozhodnutí o vyloučení z účasti v zadávacím řízení.

6. Uzavírání smlouvy a její plnění

Podmínky smlouvy s vybraným uchazečem stanovují, jak má být zadaná zakázka naplněna. Jsou-li tyto podmínky v přímé souvislosti s předmětem zakázky a neodporují principu efektivity výdaje veřejných prostředků, dávají zadavateli dostatečný prostor pro to, aby pracoval s dodavatelem způsobem, který zaručí **maximální sociální přínos z realizace konkrétní zakázky**. Spolupráce s dodavatelem ve chvíli, kdy je již smlouva podepsána, rovněž dává další příležitost k tomu, aby veřejná zakázka ve fázi realizace přispěla k **naplňování sociálních či environmentálních cílů**. Podmínky smlouvy musí být v souladu se základními principy zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, zejména klíčovým požadavkem nediskrimi-

nace. **Princip transparentnosti pak vyžaduje, aby smluvní podmínky byly zájemcům o zakázku známy předem. Návrh smlouvy by měl proto být obsažen v zadávací dokumentaci, včetně sankcí za jejich neplnění.**

Určité sociální či environmentální cíle se mohou stát klíčovými požadavky zadavatele a musí být uvedeny v zadávací dokumentaci. Každý ze zadavatelů by měl prověřit možnost sociálních či environmentálních požadavků před zadáním veřejné zakázky, a to z pohledu jejich realizovatelnosti, efektivnosti, nákladnosti a souladu s principem efektivního výdaje veřejných prostředků.³²

7. Měření efektivního zavedení strategie společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

Měření efektivního zavedení strategie společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek a jeho výsledků zahrnuje **vytvoření interních a externích kontrol**, které by měly **posoudit výsledky ve srovnání se stanovenými cíli a výkonnostními standardy**. **Interní opatření** musí být **propojena** se stávajícími systémy vykazování, které bude nutné přizpůsobit tak, aby zohledňovaly cíle společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. Musí být také propojena s postupy interního auditu a mohla by obsahovat **sankce** za nedodržování cílů společensky objektivního zadávání veřejných zakázek. **Externí opatření** by měla zahrnovat **nezávislé ověření** plnění společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. Mohla by zahrnovat také **srovnání** s minulým plněním nebo plněním ze strany jiných organizací.

Výsledek auditů plnění společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek by měl být zpřístupněn široké veřejnosti a měl by přispět ke kontrole a aktualizaci politik, cílů a postupů pro společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek.

8. Sdílení osvědčených postupů při společensky odpovědném zadávání veřejných zakázek

Za velmi důležitou součást implementace společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek lze považovat také **sdílení osvědčených postupů**, zpřístupnění informací o iniciativách společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek na úrovni EU nebo na národní úrovni.

³² Průvodce zadáváním veřejných zakázek. Praha: Otevřená společnost, 2009.

<http://www.otevrenaspolocnost.cz/cz/e-shop/product/10-pruvodce-zadavanim-verejnych-zakazek-nove-moznosti-zhodnoceni-verejnych-prostredku>

Příloha č. 1

Podmínka zaměstnávání minimálně 10 % dlouhodobě nezaměstnaných osob na veřejných zakázkách

zdroj: Agentura pro sociální začleňování při Úřadu vlády ČR

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-k-oblasti-zamestnanost>

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/podminka-zamestnavani-deseti-procent-dlouhodobě-nezaměstnaných-osob-ve-veřejných-zakázkách>

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/prirucka>

1. Zapojení 10 % dlouhodobě nezaměstnaných

Podmínku je nutné uvést do zadávací dokumentace a do smlouvy uzavírané s dodavatelem jako tzv. „zvláštní podmínku zadavatele“. **Jde o absolutní podmínku závaznou pro každého uchazeče o zakázku, nikoli o hodnotící kritérium.** K usnadnění administrace doporučujeme připravit pro uchazeče o zakázku přílohu k zadávací dokumentaci, kterou firma ucházející se o zakázku jen podepíše.

Zvláštní podmínka na plnění veřejné zakázky v zadávací dokumentaci:

Ve smyslu § 44 odst. 10 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách zadavatel požaduje, **aby alespoň 10 % z celkového počtu pracovníků dodavatele, kteří se budou podílet na plnění zakázky, pocházelo z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob**, tj. uchazečů o zaměstnání, kteří byli bezprostředně před započítím plnění zakázky evidováni Úřadem práce po dobu alespoň 5 měsíců, a to minimálně na dobu celého trvání plnění veřejné zakázky. Podmínku dodavatel splní, pokud tyto osoby prokazatelně ukončí evidenci na úřadě práce v souvislosti s uzavřením pracovního vztahu s dodavatelem.

Součástí nabídky musí být **prohlášení uchazeče** o tom, že nejméně 10 % osob, které se budou podílet na plnění zakázky, přijme do pracovního poměru či na dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr, z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob. Vítězný uchazeč o zakázku předloží do jednoho týdne od oznámení o výběru nejvhodnější nabídky, nejpozději však před uzavřením smlouvy se zadavatelem, seznam osob, s nimiž uzavřel pracovní právní vztah v souvislosti s plněním zakázky, spolu s potvrzením místně příslušného kontaktního pracoviště Úřadu práce dokládajícím, že osoby uvedené na seznamu byly bezprostředně před přijetím alespoň 5 měsíců v evidenci uchazečů o zaměstnání, a zároveň předloží prohlášení o celkovém počtu osob, které se budou na plnění zakázky podílet. V případě nedoložení výše uvedených dokladů a nesplnění podmínky ve smyslu § 44 odst. 10 zákona o veřejných zakázkách, nebude s uchaze-

čem uzavření smluvní vztah a bude jednáno o uzavření smluvního vztahu s uchazečem druhým v pořadí, v souladu se zněním § 82 odst. 3 zákona o veřejných zakázkách.

Administrativně se tedy jedná pouze o přidání jedné přílohy k zadávací dokumentaci – čestného prohlášení, jež firmy vyplní a podepíší. Splnění podmínky žadatelé prokážou pomocí standardně vydávaného potvrzení Úřadu práce ČR dokládajícího, že vybraní pracovníci byli před svým nástupem k firmě dlouhodobě nezaměstnaní. Vlastní proces posuzování a hodnocení nabídek není nijak dotčen, neboť podmínka platí pro všechny stejně, a není tak předmětem hodnocení.

Příloha k zadávací dokumentaci: Prohlášení ve smyslu § 44 odst. 10 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách

Prohlašuji, že nejméně 10 % z celkového počtu pracovníků, kteří se budou podílet na plnění zakázky, bude pocházet z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob. Bude se jednat o uchazeče o zaměstnání, kteří jsou evidováni Úřadem práce po dobu alespoň 5 měsíců, s nimiž uzavřu pracovníprávní vztah v souvislosti s plněním zakázky formou zakládající ukončení jejich evidence na Úřadě práce.

Pracovníprávní vztah bude trvat minimálně po dobu celého plnění veřejné zakázky. Zavazuji se k tomu, že před podpisem smlouvy předložím zadavateli seznam osob z řad dlouhodobě nezaměstnaných, s nimiž byl uzavřen pracovníprávní vztah v souvislosti s plněním zakázky, a potvrzení od příslušného kontaktního pracoviště Úřadu práce, spolu s uvedením celkového počtu osob, které se na plnění zakázky budou podílet.

V dne

razítko společnosti, podpis

Když právníci namítnou, že...

... tento postup zákon o veřejných zakázkách neumožňuje

Postup umožňuje § 44 odst. 10 (dříve 8) zákona o veřejných zakázkách, byl „posvěcen“ mnoha právníky (např. JUDr. Jiřím Taišlem, specialistou na české a evropské právo veřejných zakázek), Evropskou komisí, Evropským soudním dvorem i českým Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže.

... zadavatel někoho znevýhodňuje

Zadavatel nikoho neznevýhodňuje, protože podmínka zaměstnání alespoň 10 % dlouhodobě nezaměstnaných osob je absolutní a rovna pro všechny uchazeče o zakázku.

... tento postup neúměrně zatěžuje potenciální dodavatele

Potenciální dodavatel při podávání své nabídky pouze podepíše čestné prohlášení, které je součástí zadávací dokumentace. Dlouhodobě nezaměstnané zaměstná teprve tehdy, když zakázku vyhraje. Úřad práce může provést výběr dle potřeb firmy z titulu zákona o zaměstnanosti.

... jde o zásah do pracovněprávních vztahů firmy ucházející se o zakázku

Firma může se zaměstnanci uzavřít DPP, DPČ či pracovní poměr se zkušební lhůtou, na dobu určitou apod. Jedinou podmínkou je, aby forma pracovněprávního vztahu znamenala pro nezaměstnaného vystoupení (vyřazení) z evidence uchazečů o zaměstnání. Podmínku dodržení 10% podílu zaměstnanců po dobu plnění veřejné zakázky v případě ukončení pracovněprávního vztahu s dříve dlouhodobě nezaměstnaným zaměstnancem dodavatel splní přijetím náhradníka se stejnou charakteristikou.

... pracovníci budou najímáni spekulativně pouze na několik dní

Kromě podmínky, že v případě ukončení pracovněprávního vztahu před skončením plnění se dodavatel zavazuje k přijetí nového pracovníka z řad osob dlouhodobě nezaměstnaných, toto zneužití vylučuje významný ekonomicky faktor: bezúčelná fluktuace je pro zaměstnavatele vždy sama o sobě nevýhodná.

Doporučujeme

Požádat o spolupráci místní nestátní neziskové organizace (NNO), ideálně poskytovatele terénních sociálních služeb, *kteří mohou pro vítězné firmy poskytovat servis v podobě předvýběru vhodných osob pro přijetí do zaměstnání, ale také službu tzv. pracovní asistence*, která omezí případná nedorozumění mezi zaměstnavateli a novými zaměstnanci. Pro zaměstnavatele je důležité i to, aby NNO vyhledala zaměstnance v případě, že firmu předčasně opustí, a pomohla s ukončením pracovního poměru.

Platí, že **do podmínky 10 % mají být zahrnuti takoví lidé, kterým opatření může pomoci**, tedy ani ti, kteří potřebují více podpory, ani takoví, kteří se zaměstnají i bez toho. ***Vhodní jsou lidé, kteří si občas vypomáhají nelegální prací a které zkušenost s legální prací může dostat z bludného kruhu.***

Využít též **spolupráce s příslušným kontaktním pracovištěm Úřadu práce ČR.** Úřad práce potvrdí, že na seznamu pracovníků, které firma najala v souvislosti se zakázkou, jsou skutečně osoby, které byly nejméně 5 měsíců nezaměstnané a byly vyřazeny z evidence uchazečů o zaměstnání z důvodu uzavření pracovněprávního vztahu s dodavatelem zakázky. Při výstupu z evidence uchazečů o zaměstnání předává Úřad práce potvrzení s údajem o délce evidence každému uchazeči do vlastních rukou, a to i opakovaně (např. při ztrátě). Uchazeči předají svá potvrzení zaměstnavateli, který je před podpisem smlouvy přiloží k seznamu osob, které v souvislosti s veřejnou zakázkou přijal, a doloží tak splnění podmínky ve vztahu k zadavateli.

Kdykoli během realizace zakázky lze v případě pochybností o plnění podmínky oslovit Státní úřad inspekce práce a podat podnět ke kontrole přítomnosti pracovníků na pracovišti, jejíž součástí je předložení seznamu všech zaměstnanců dodavatelské firmy i jejich subdodavatelů (doporučujeme, aby zaměstnanci byli přímými zaměstnanci dodavatele). Kontrolovatelná je tím nejen

přítomnost konkrétních zaměstnanců ze seznamu předloženého dodavatelem při podpisu smlouvy, ale též dodržení poměru 10 % znevýhodněných osob z celkového počtu zaměstnanců, kteří se podílejí na plnění zakázky.

Doporučujeme nastavit spolupráci s **místně příslušným kontaktním pracovištěm krajské pobočky Úřadu práce tak, že bude určená kontaktní osoba měsíčně sledovat, jestli některý z jím vyslaných uchazečů není zpět v evidenci, a v případě, že se tak stane, informuje o tom zadavatele zakázky.** Pokud se pracovníci ze jmenného seznamu, který bude mít zadavatel k dispozici od dodavatele, objeví zpět v evidenci uchazečů o zaměstnání, **vyzve zadavatel dodavatele k tomu, aby doložil jméno osoby, která splňuje stejnou podmínku** (evidenci na Úřadu práce delší než 5 měsíců) **a kterou v souvislosti s plněním zakázky přijal.**

Dalším indikátorem neplnění podmínky může být **oznámení nestátní neziskové organizace, jejíž klient nastoupil do zaměstnání u některého z dodavatelů, že klient již na zakázce nepracuje.** Postup zadavatele pak bude stejný – výzva k přijetí náhradníka.

Při pravidelných **kontrolních schůzkách zadavatele s dodavatelem** bude kromě postupu prací vizuálně zkontrolována také **přítomnost dotyčných osob na pracovišti.**

Veřejné zakázky se sociální podmínkou nejsou jednostrannou službou. Jde o win-win opatření, s přínosem pro všechny strany.

Pro obce:

legitimizace investic, které veřejnost nepřijímá snadno – např. opravy zničených budov či úprava prostranství v sociálně vyloučených lokalitách, příklady dobré praxe pro ostatní nezaměstnané, „dobré jméno“ politické reprezentace města

Pro občany:

pracovní příležitosti, nejčastěji v místě bydliště, protože „dovoz“ nově najímaných pracovníků z jiných měst či krajů se firmám nevyplatí

Pro firmy:

potlačování nekalé soutěže při využívání nelegálního zaměstnávání – nově najatí pracovníci by nejspíše byli přijati tak jako tak, jen za horších podmínek či nelegálně

Pro všechny:

příležitost ke změně ve vnímání zakázek, od představy tendrů jakožto věci neprůhledné k zakázkám skutečně veřejným, s viditelnými dopady na životy lidí

Návrh Směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek KOM (2011) 896

Odstavec 43. Podmínky plnění zakázky jsou slučitelné s touto směrnicí, pokud nejsou přímo nebo nepřímo diskriminační, pokud souvisí s předmětem zakázky a pokud jsou uvedeny v oznámení o zakázce, v oznámení předběžných informací

použitím jako forma výzvy k účasti v soutěži nebo v zadávací dokumentaci. Mohou mít zejména za cíl podporu praktické odborné přípravy, zaměstnávání osob se zvláštními těžkostmi při začlenění, boj proti nezaměstnanosti, ochranu životního prostředí nebo dobré životní podmínky zvířat. Jako příklad požadavků, které lze uplatňovat během plnění zakázky, je možno mimo jiné uvést požadavky zaměstnat dlouhodobě nezaměstnané nebo uskutečnit vzdělávací akce pro nezaměstnané nebo mládež, dodržovat zásady základních úmluv Mezinárodní organizace práce, a to i v případech, kdy tyto úmluvy nebyly provedeny ve vnitrostátním právu, a zaměstnat více znevýhodněných osob, než požadují vnitrostátní právní předpisy.³³

JUDIKATURA EVROPSKÉHO SOUDNÍHO DVORA

Název a datum rozhodnutí	Číslo rozsudku	Otázky řešené v rámci rozhodnutí
Gebroeders Beentjes BV proti Nizozemsku 20. 9. 1988	C-31/87	Zohlednění opatření proti nezaměstnanosti při hodnocení nabídek

Komentář: Řízení o předběžné otázce podle čl. 177 [nyní 234] SES týkající se výkladu směrnice 71/305/EHS.
ESD v rámci tohoto rozhodnutí kromě jiného uvedl, že podmínka vztahující se k zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných osob je slučitelná s ustanoveními směrnice, pokud nemá přímo či nepřímo diskriminační dopad na uchazeče z jiných členských států Společenství. Takováto dodatečná specifická podmínka musí být uvedena v oznámení zadávacího řízení.

Název a datum rozhodnutí	Číslo rozsudku	Otázky řešené v rámci rozhodnutí
Komise Evropských společenství proti Francouzské republice 26. 9. 2000	C-225/98	Zohlednění opatření proti nezaměstnanosti při hodnocení nabídek

Komentář: Řízení podle čl. 169 [nyní 226] SES zahájené Komisí proti Francouzské republice pro několikrát porušení povinností při zadávání veřejných zakázek na stavební práce.
ESD stanovil, že ustanovení čl. 30 odst. 1 směrnice 93/37/EHS nebrání tomu, aby byla jako kritérium pro zadání zakázky (hodnotící kritérium) použito kritérium zohledňující boj proti nezaměstnanosti, a to za předpokladu, že to bude v souladu se základními zásadami komunitárního práva, zejména se zásadou zákazu diskriminace. Předpokladem použití tohoto kritéria je zároveň jeho řádné uveřejnění v oznámení zadávacího řízení.

³³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0896:FIN:CS:PDF>

Stanovisko ÚOHS k dotazu města Litvínov na zákonnost využívání podmínky 10 % dlouhodobě nezaměstnaných ve veřejných zakázkách města

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

UOHSX003PMVP

STANOVISKO K DOTAZU

Číslo jednací:

ÚOHS-D207/2011/VZ-12349/2011/520/EMa

Vyřizuje/linka/fax:

Ing. Eva Marečková/832/115

V Brně dne:

15.8.2011

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „úřad“) obdržel Vaši žádost o poskytnutí stanoviska k aplikaci zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“), a to požadavkům týkajícím se zvláštních podmínek na plnění veřejné zakázky zejména v sociální oblasti, v oblasti zaměstnanosti nebo v oblasti životního prostředí.

Vaše žádost obsahuje dotaz, zda zadavateli nehrozí žádné riziko, pokud vyřadí z hodnocení nabídek takovou, která nebude splňovat zvláštní podmínku – zaměstnání minimálně 10 % z řad dlouhodobě nezaměstnaných.

Dále uvádíte, že ve smyslu § 44 odst. 8 zákona zadavatel požaduje v rámci zvláštních podmínek, aby alespoň 10 % z celkového počtu pracovníků dodavatele, kteří se budou podílet na plnění veřejné zakázky, pocházel z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob, tj. uchazečů o zaměstnání, kteří byli bezprostředně před započítáním plnění veřejné zakázky evidováni úřadem práce po dobu alespoň 5 měsíců. Podmínku dodavatel splní, pokud tyto osoby prokazatelně ukončí evidenci na úřadě práce v souvislosti s uzavřením pracovního vztahu s dodavatelem.

Součástí nabídky musí být prohlášení uchazeče o tom, že nejméně 10 % osob, které se budou podílet na plnění veřejné zakázky, přijme do pracovního poměru či na dohodu o pracích konaných mimo pracovní poměr, z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob. Vybraný uchazeč před podpisem smlouvy se zadavatelem předloží seznam osob, s nimiž uzavřel pracovní vztah v souvislosti s plněním veřejné zakázky potvrzený místně příslušným úřadem práce, a zároveň předloží prohlášení o celkovém počtu osob, které se budou na plnění veřejné zakázky podílet.

K Vašemu dotazu uvádí Úřad následující obecné stanovisko.

Podle § 6 zákona je zadavatel povinen při postupu podle tohoto zákona dodržovat zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace.

Zadavatel může podle § 44 odst. 8 zákona v zadávacích podmínkách uvést též požadavky týkající se zvláštních podmínek na plnění veřejné zakázky, a to zejména v sociální oblasti, v oblasti zaměstnanosti nebo v oblasti životního prostředí.

ÚŘAD PRO OCHRANU HOSPODÁŘSKÉ SOUTĚŽE

Zákon stanoví obligatorní náležitosti zadávací dokumentace (§ 44 zákona), přičemž zadavatel může v zadávací dokumentaci uvést jakékoliv objektivní, transparentní a nediskriminační požadavky na plnění veřejné zakázky.

V případě Vámi uváděné zvláštní podmínky, tedy, že nejméně 10 % osob, které se budou podílet na plnění veřejné zakázky, přijme vybraný uchazeč z řad dlouhodobě nezaměstnaných osob, je možné konstatovat, že ustanovení § 44 odst. 8 zákona dává zadavateli možnost takovou zvláštní podmínku stanovit. Je však nezbytné, aby tato zvláštní podmínka zaručovala rovný přístup ke všem potenciálním uchazečům a nebyla teritoriálně omezená.

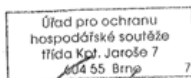
Zároveň Úřad upozorňuje, že v praxi mohou vznikat pochybnosti v souvislosti s kontrolou průběhu plnění veřejné zakázky právě těmito zaměstnanci, kteří by se podle zadávacích podmínek měli rekrutovat z řad dlouhodobě nezaměstnaných, a to i v závislosti na skutečnosti, že se počet zaměstnanců vybraného uchazeče podílejících se na plnění veřejné zakázky může v jejím průběhu s ohledem na charakter plnění konkrétní veřejné zakázky měnit. Není tedy zřejmé, zda bude možné ošetřit situaci, aby se tyto zaměstnanci podíleli na celém průběhu plnění veřejné zakázky, resp., zda s ohledem na charakter plnění konkrétní veřejné zakázky budou tito zaměstnanci „potřeba“ k plnění veřejné zakázky v celém jejím průběhu. V souvislosti se stanovením této zvláštní podmínky mj. vzniká rovněž otázka, jak bude řešena situace v případě, že se takový zaměstnanec dopustí porušení pracovní kázně, či dojde k přerušení nebo ukončení pracovního poměru ze strany zaměstnance, tj. zda je zaměstnavatel (vybraný uchazeč) schopen zajistit opětovné plnění předmětu veřejné zakázky z 10 % dlouhodobě nezaměstnanými v případě, kdy se mu počet těchto zaměstnanců v průběhu plnění veřejné zakázky sníží pod předem požadované množství 10 %, ať už z důvodů vzniklých na straně zaměstnance či zaměstnavatele. Lze tedy obecně uvést, že stanovením této zvláštní podmínky budou na zadavatele kladeny zvýšené nároky na ošetření kontroly průběhu plnění veřejné zakázky konkrétními osobami tak, aby bylo možné zpětně zkontrolovat a doložit, zda byla tato zvláštní podmínka vybraným uchazečem při realizaci předmětu veřejné zakázky splněna.

S ohledem na uvedené skutečnosti musí zadavatel zvážit, zda uvedená podmínka bude plnit funkci, kterou zadavatel sleduje a zda tedy má vůbec takovou podmínku stanovit či nikoliv.

Úřad dodává, že nemůže při těchto úvahách suplovat roli zadavatele, neboť odpovědnost za zpracování zadávacích podmínek, za jejich úplnost a vhodnost vzhledem k požadovanému předmětu plnění veřejné zakázky spočívá na zadavateli.

Závěr, zda konkrétní zadávací řízení bylo či nebylo realizováno v souladu se zákonem, by však mohl být vysloven pouze v rámci správního řízení.

S pozdravem

Edita Štarhová
ředitelka odboru veřejných zakázek II

Příloha č. 2

Uplatňování ekologických hledisek při zadávání veřejných zakázek (tzv. „zelené nakupování“)

Zdroje:

Kupujte zeleně! Příručka pro zadávání veřejných zakázek šetrných k životnímu prostředí. Evropská komise 2005.

<http://www1.cenia.cz/www/zelene-nakupovani>

Revidovaná verze Příručky z roku 2011.

http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/buying_green_handbook_cs.pdf

Pravidla uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy

http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/handbook_cs.pdf

Metodika k používání některých všeobecných technických specifikací při zadávání veřejných zakázek na nákup osobních počítačů

[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0KHR90/\\$FILE/Pravidla.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0KHR90/$FILE/Pravidla.pdf)

Usnesení Vlády České republiky ze dne 14. června 2010 č. 465 k Pravidlům uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy

<http://www.portal-vz.cz/getmedia/3f5d5795-e485-40de-8b3f-45b0ed83b5db/priloha-k-uv-763>

Metodika pro nákup nábytku

[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0KHR90/\\$FILE/usneseni_vlady_cr_465_2010.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0KHR90/$FILE/usneseni_vlady_cr_465_2010.pdf)

Metodika pro nákup výpočetní techniky

[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0KHR90/\\$FILE/metodika_pro_nakup_nabytku.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0KHR90/$FILE/metodika_pro_nakup_nabytku.pdf)

*Vzorová zadávací dokumentace (pro nadlimitní veřejné zakázky – otevřené řízení)
k veřejné zakázce Nákup kancelářského nábytku, vyhlášené dle § 27 zákona
č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách (varianta 1)*

[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/
CENMSG0KHR90/\\$FILE/metodika_pro_nakup_vt.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0KHR90/$FILE/metodika_pro_nakup_vt.pdf)

Vzorova_zadavaci_dokumentace_varianta1.pdf

*Vzorová zadávací dokumentace (pro nadlimitní veřejné zakázky – otevřené řízení)
k veřejné zakázce Nákup kancelářského nábytku, vyhlášené dle § 27 zákona č.
137/2006 Sb., o veřejných zakázkách (varianta 2)*

[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0KHR90/\\$FILE/](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0KHR90/$FILE/)

Vzorova_zadavaci_dokumentace_varianta2.pdf

Návody k implementaci Pravidel: Výpočetní technika

[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0KHR90/\\$FILE/](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0KHR90/$FILE/)

Nábytek

[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0KHR90/\\$FILE/
pravidla_it.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0KHR90/$FILE/pravidla_it.pdf)

Výkaz o plnění Usnesení vlády č. 720/2000 a 465/2010

[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0KHR90/\\$FILE/
pravidla_nabytek.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0KHR90/$FILE/pravidla_nabytek.pdf)

*Polášková, Natálie: Veřejné zakázky a zohledňování ekologických kritérií při jejich
zadávaní. Brno: Síť ekologických poraden, 2007.*

[http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0KHR90/\\$FILE/
vykaz_plneni720-465%20var.%202010.doc](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0KHR90/$FILE/vykaz_plneni720-465%20var.%202010.doc)

http://zeleneuradovani.cz/content/File/ver_zak.pdf

Další příručky, metodiky, kalkulatory a příklady dobré praxe zeleného nakupování, týkajícího se nákupu osvětlení, budov, kancelářské techniky, vozidel, je možné získat zde: <http://www.buy-smart.info/> (výstupy projektu **BuySmart+**).

Zde je k dispozici **doporučení Evropské komise**, jaká kritéria je možné používat při nákupu kancelářského papíru, čistících produktů a služeb, kancelářské výpočetní

techniky, budov, nábytku, vozidel, elektřiny, potravin a stravovacích služeb, textilu, zahradnických produktů a služeb, oken a skleněných dveří, tepelných izolací, podlahových krytin, tepla, silničních staveb a dopravních značek, pouličního osvětlení a semaforů, mobilních telefonů, vnitřního osvětlení, infrastruktury odpadních vod a sanitární techniky. http://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm.

Pravidla uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samospráv (zelené nakupování)

Zelené veřejné zakázky (Green Public Procurement – GPP) *představují způsob, kterým veřejné instituce systematicky integrují environmentální požadavky do procesu veřejných zakázek na výrobky, služby a stavební práce, čímž mohou významným způsobem ovlivnit dopady těchto výrobků a služeb na životní prostředí* (čerpání přírodních zdrojů, produkce odpadů, používání chemických látek atp.)

Pokud veřejné instituce využijí svou kupní sílu k výběru zboží a služeb, které berou ohled také na životní prostředí, slouží tím jako příklad a mohou významně ovlivnit trh s takovým zbožím nebo službami. Výrobci a poskytovatelům služeb tím poskytnou reálné stimuly pro vývoj a produkci produktů šetrných k životnímu prostředí. *V oblastech některých výrobků, prací a služeb může být tento vliv obzvláště významný,* neboť nákupy prováděné veřejnými institucemi zde tvoří velký podíl na trhu – např. kancelářská technika, nábytek, energeticky úsporné budovy a jejich vybavení apod.

Zadavatelé veřejných zakázek tak mohou významně přispět k udržitelnému rozvoji tím, že budou využívat své kupní síly při výběru environmentálně šetrných výrobků a služeb. Zelené zakázky umožňují ušetřit peníze, materiály, energii, snížit objem odpadu a znečištění a zároveň tak chránit životní prostředí.

Současné tak představují organizace státní a veřejné správy příklad pro veřejnost i podnikatelské subjekty.

Příkladem zelených veřejných zakázek může být nákup energeticky úsporných počítačů, nákup kancelářského vybavení vyrobeného ze dřeva zpracovaného environmentálně šetrnějším způsobem, výstavba energeticky úsporných budov, nákup recyklovaného papíru apod.³⁴

Ekologická hlediska se nám mohou promítnout v těchto částech zadávacích podmínek:

- vymezení předmětu veřejné zakázky
- vymezení okruhu zájemců, kteří se mohou ucházet o veřejnou zakázku – vymezení kvalifikace

³⁴ <http://www1.cenia.cz/www/zelené-nakupování>

- stanovení dílčích hodnotících kritérií dle ekonomické výhodnosti nabídky a způsobu hodnocení nabídek.

Nutno poznamenat, že **zadavatel se může chovat ekologicky již při samotném zadávání veřejné zakázky**, a to např. využíváním elektronických nástrojů pro zadání veřejné zakázky a využíváním možnosti společného nakupování např. prostřednictvím sdružování zadavatelů na základě ustanovení § 2 odst. 9 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, či prostřednictvím centrálního zadavatele na základě ustanovení § 3 zákona o veřejných zakázkách.

Vymezení předmětu veřejné zakázky

Ustanovení § 46 odst. 4 umožňuje zadavateli **stanovit charakteristiky z hlediska vlivu na životní prostředí formou požadavků na výkon nebo na funkci**, k čemuž může použít podrobné specifikace nebo jejich části, jak jsou vymezeny evropskými, národními, nadnárodními nebo jinými systémy pro udělování **ekoznaček**, za předpokladu, že tyto specifikace jsou vhodné pro vymezení charakteristik výrobků nebo služeb, které jsou předmětem veřejné zakázky.

Zadavatel může uvést v zadávací dokumentaci, že u výrobků a služeb opatřených ekoznačkou se má za to, že splňují technické podmínky stanovené zadavatelem. **Zadavatel však musí přijmout jakýkoli jiný vhodný důkaz**, zejména technickou dokumentaci výrobce nebo zkušební protokol vydaný uznaným orgánem.

V praxi tato ustanovení zákona o veřejných zakázkách znamenají, že zadavatel **nemůže v zadávací dokumentaci požadovat konkrétní ekoznačku nebo pouze zboží či služby označené konkrétní ekoznačkou**. Zadavatel by rovněž **neměl odkazovat na konkrétní normy upravující ekoznačení**, a to zejména z důvodu, že tyto normy nelze u zadávání veřejných zakázek uplatnit zcela. Toto se týká těch ustanovení, které upravují např. požadavky na určité chování dodavatele týkající se např. způsobu řízení firmy nebo etických aspektů. **Takové požadavky nemůže zadavatel při vymezení předmětu uplatnit, protože se netýkají vlastního předmětu plnění veřejné zakázky** (např. zadavatel nemůže dodavateli nařizovat, jak má nakládat ve vlastní společnosti

s odpady, pokud není nakládání s odpady předmětem veřejné zakázky, anebo se to netýká způsobu nakládání s odpady, které předmětem veřejné zakázky je).

Uznané orgány

Jak je uvedeno výše, **odpovědnost prokázat, že se nabízené dodávky nebo služby shodují se stanovenými požadavky, je dle zákona o veřejných zakázkách na straně dodavatele**. Dodavatel by měl ve své nabídce (případně formou vysvětlení nabídky, které si od něho může vyžádat hodnotící komise) prokázat, že jím nabízené zboží nebo služba vyhovuje požadavkům stanoveným dodavatelem, přičemž důkazový materiál by měl být **dostatečně průkazný**. Za dostatečně průkazné nelze považovat čestné prohlášení dodavatele, ale jediné **osvědčení vydané nějakou uznanou autoritou**.

Zákon o veřejných zakázkách pro účely ověření splnění technických podmínek uvádí, že takovými uznanými autoritami, orgány se rozumí zkušební a kalibrační laboratoře nebo certifikační a inspekční orgány splňující platné evropské normy. Zadávatel je povinen přijmout rovněž zkušební protokoly vydané uznanými orgány jiných členských států EU.

V ČR je za akreditaci takových orgánů odpovědný **Český institut pro akreditaci**, u něhož si lze ověřit, zda orgán, který vystavil dodavateli příslušné osvědčení, má oprávnění takové osvědčení vydávat.³⁵

„Pokud to není odůvodněno předmětem veřejné zakázky, nesmí zadávací dokumentace mj. obsahovat specifická označení výrobků a služeb, resp. technické specifikace nesmí být stanoveny tak, aby určitým dodavatelům zaručovaly konkurenční výhodu nebo vytvářely překážky pro mezinárodní obchod.“

Z Rozhodnutí ÚOHS č. R 140/2008³⁶

Doporučujeme:

- **Zvažujte, které produkty, služby nebo práce jsou nejvhodnější** z hlediska jak dopadů na životní prostředí, tak dalších faktorů, jako jsou informace, které máte o tom, co se vyskytuje na trhu, jaké jsou dostupné technologie, náklady a možnosti zviditelnění.
- **Stanovte si své potřeby a vhodným způsobem je vyjádřete.** Zvolte si zelený název zakázky, kterým svou politiku sdělíte okolnímu světu a zajistíte optimální transparentnost pro potenciální dodavatele nebo poskytovatele služeb i pro občany, kterým sloužíte.

³⁵ http://zeleneuradovani.cz/content/File/ver_zak.pdf

³⁶ <http://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti.html>

- **Vypracujte jasné a přesné technické specifikace;** kde je to možné, použijte ekologické faktory (podmínky vyhovuje/nevyhovuje):
- vyhledejte si příklady ekologických charakteristik v databázích/ekoznačeních
- vycházejte z „nejlepší praxe“ dalších zadávajících institucí; jako cestu k získávání a šíření informací využívejte sítě
- aplikujte vědecky podložený přístup „nákladů na celý životní cyklus“; nepřesouvejte ekologické dopady z jednoho stadia životního cyklu do druhého
- využívejte výkonové nebo funkční specifikace na podporu inovativních zelených nabídek
- zvažujte ekologické parametry, jako je používání surovin, udržitelné výrobní metody (pokud jsou pro konečný produkt nebo službu relevantní), energetickou náročnost, obnovitelné energetické zdroje, emise, odpady, recyklovatelnost, nebezpečné chemikálie apod.
- nejste-li si faktickou existencí, cenou nebo kvalitou zelených produktů nebo služeb jisti, vyžádejte si zelené varianty (dokazování zůstane na dodavateli).
- **Stanovte výběrová kritéria** na základě taxativního seznamu kritérií uvedených ve směrniciích o zadávání veřejných zakázek. V odůvodněných případech uveďte při prokazování technických schopností zakázku realizovat také kritéria šetrnosti k životnímu prostředí. Sdělte dodavatelům, poskytovatelům služeb a smluvním partnerům, že mohou k prokázání shody s kritérii použít environmentální prohlášení a systémy environmentálního managementu.
- **Stanovte kritéria pro přidělení zakázky:** tam, kde jsou zvolena kritéria „ekonomicky nejvýhodnější nabídky“, zařaďte do nich relevantní environmentální kritéria buďto jako měřítko pro vzájemné porovnání zelených nabídek (v případě, že technické specifikace definují kontrakt jako zelený) nebo jako způsob zavedení environmentálního prvku (v případě, že technické specifikace definují kontrakt „neutrálním“ způsobem) a přidělení určité váhy tomuto prvku. Zvažte náklady životního cyklu!
- **Použijte ustanovení o realizaci zakázky** jako způsob, jak vedle vlastní zelené zakázky stanovit ještě zvláštní podmínky šetrnosti k životnímu prostředí. Kde je to možné, vyžadujte ekologicky šetrné dopravní metody.
- **Vždy dbejte, aby všechno, co od potenciálních uchazečů a jejich nabídek požadujete, mělo vztah k předmětu zakázky a aby byly vaše požadavky zapracovány do zadávacích podmínek.**³⁷

Důležitým krokem na podporu zeleného nakupování bylo **Usnesení Vlády ČR ze dne 14. 6.2010 k Pravidlům uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy**, které při-

³⁷ http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/buying_green_handbook_cs.pdf

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

USNESENÍ

VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 14. června 2010 č. 465

k Pravidlům uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy

Vláda

I. schvaluje

1. Pravidla uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy, obsažená v části III materiálu č.j. 1698/09 (dále jen „Pravidla“),

2. Metodiku pro nákup nábytku, obsaženou v části III příloze č. 1 materiálu č.j. 1698/09,

3. Metodiku pro nákup kancelářské výpočetní techniky, obsaženou v části III příloze č. 2 materiálu č.j. 1698/09

(dále jen „Metodiky“);

II. zrušuje usnesení vlády ze dne 19. července 2000 č. 720, k návrhu podpory rozvoje prodeje a užívání ekologicky šetrných výrobků;

III. ukládá

1. členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy, aby od 1. listopadu 2010 v jimi řízených organizacích při zadávání veřejných zakázek podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, nebo přímých nákupech, jejichž předmětem může být dodávka, instalace a použití výrobku a služeb ve vybraných oblastech definovaných v Pravidlech postupovali podle Metodik;

2. ministryni životního prostředí

a) průběžně sledovat a každoročně k 31. prosinci počínaje rokem 2011 předkládat vládě vyhodnocení přínosu uplatňování Metodik,

b) na základě vyhodnocení uplatňování Metodik k 31. prosinci 2011 zvážit předložení vládě úpravy Pravidel včetně doplnění metodik pro nákup produktů v oblastech:

- potravin a cateringových služeb,
- dopravy a dopravních služeb,
- oděvů, uniforem a jiného textilu,
- papíru a tiskařských služeb,
- čistících výrobků a služeb,

uvedených ve Sdělení Evropské komise k veřejným zakázkám pro lepší životní prostředí COM (2008) 400 a vyjmenovaných v Pravidlech, vytvořených ve spolupráci s věcně příslušnými resorty,

c) pravidelně aktualizovat znění Metodik a seznam výrobků označených ekoznačkami „Ekologicky šetrných výrobek“ a „The Flower“, veřejně přístupný na internetových stránkách Ministerstva životního prostředí,

d) zajistit zveřejnění tohoto usnesení ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí,

e) zveřejnit Pravidla,

3. ministru pro místní rozvoj ve spolupráci s ministryní životního prostředí upravit do 1. listopadu 2010 software pro zpracování dat z „Informačního systému o veřejných zakázkách“, ve smyslu jeho efektivního využití při zpětném vyhodnocení počtu a objemu zelených veřejných zakázek;

IV. doporučuje

1. hejtmanům, primátorovi hlavního města Prahy, primátorům statutárních měst a starostům obcí, aby v jimi řízených organizacích postupovali podle Metodik,

2. členům vlády, vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy, hejtmanům, primátorovi hlavního města Prahy, primátorům statutárních měst a starostům obcí, aby v jimi řízených organizacích upřednostňovali při zadávání veřejných zakázek podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, nebo přímých nákupech výrobků a služeb, jež nepokrývají

Metodiky, výrobky a služby označené ekoznačkou (např. „Ekologicky šetrný výrobek“, „The Flower“ (Květina), „Der Blaue Engel“ (Modrý anděl), „Nordic Swan“ (Severská labuť) apod.).

Provedou:

členové vlády,
vedoucí ostatních ústředních
orgánů státní správy

Na vědomí:

hejtmani,
primátor hlavního města Prahy,
primátoři statutárních měst

Předseda vlády

Ing. Jan Fischer, CSc., v. r.

pravidlo Ministerstvo životního prostředí. Cílem je prosadit systematické uplatňování ekologických požadavků při zadávání veřejných zakázek státní správou v určených skupinách výrobků.³⁸

Vzhledem k pozitivním přínosům zelených veřejných zakázek a potřebě jejich jednotného uplatňování rozhodla vláda ČR vytvořit „**Pravidla uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy**“ (dále též „Pravidla“).³⁹

Současně s uplatňováním zelených veřejných zakázek, kterým je na mezinárodní úrovni přikládán velký význam, vzniká potřeba poskytování příslušných informací Evropské komisi, příp. jiným mezinárodním institucím. Současný systém zadávání veřejných zakázek v ČR neumožňuje provádět systematicky sběr údajů o těchto zakázkách, proto **Pravidla upravují i systém sběru dat**.

Pravidla

Centrální orgány státní správy budou při nákupech vybraných typů výrobků a služeb (viz níže) **důsledně uplatňovat environmentální požadavky**, a to podle metodik k jednotlivým produktovým skupinám, které jsou nedílnou součástí těchto Pravidel. **U výrobků a služeb, jež nejsou pokryty metodikami, budou upřednostňovány produkty s ekoznačkou** (např. „Ekologicky šetrný výrobek“, „The Flower“ (Květina), „Der Blaue Engel“ (Modrý anděl), „Nordic Swan“ (Severská labuť) apod.) **a výrobky z recyklovaných materiálů**, resp. s vysokým obsahem recyklovaných materiálů.

Metodiky

Metodiky jsou v současné době zpracovány pro oblasti

- kancelářské a výpočetní techniky⁴⁰,
- kancelářského nábytku.⁴¹

Metodiky jsou kromě stanovení standardů a požadavků na výrobky a služby též praktickým návodem, jak zadávat a vyhodnocovat zelené veřejné zakázky. Součástí Pravidel jsou také **vzorové zadávací dokumentace pro výběrová řízení. Ty však nejsou závazné**, jedná se pouze o vzor, jakým způsobem mohou být uplatněny environmentální požadavky v praxi. Na základě vyhodnocení uplatňování výše zmíněných metodik budou spolu s návrhem úpravy „Pravidel“ vytvořeny a předloženy vládě ČR ke schválení metodiky pro následující produktové skupiny:

³⁸ [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSGOKHR90/\\$FILE/usneseni_vlady_cr_465_2010.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSGOKHR90/$FILE/usneseni_vlady_cr_465_2010.pdf)

³⁹ [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSGOKHR90/\\$FILE/Pravidla.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSGOKHR90/$FILE/Pravidla.pdf)

⁴⁰ [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSGOKHR90/\\$FILE/metodika_pro_nakup_vt.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSGOKHR90/$FILE/metodika_pro_nakup_vt.pdf)

⁴¹ [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSGOKHR90/\\$FILE/metodika_pro_nakup_nabytku.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSGOKHR90/$FILE/metodika_pro_nakup_nabytku.pdf)

- potraviny a cateringové služby,
- doprava a dopravní služby,
- oděvy, uniformy a jiný textil,
- papír a tiskařské služby,
- čistící výrobky a služby.

V návaznosti na vývoj na mezinárodní úrovni budou v další fázi do Pravidel přejaty metodiky pro oblasti:

- energeticky úsporné a environmentálně šetrné budovy,
- stavby silnic,
- veřejného osvětlení,
- stěnové panely,
- mobilní telefony,
- kombinovaná výroby tepla a elektřiny,
- kotle,
- klimatizace a tepelná čerpadla,
- tvrdé podlahové krytiny,
- tepelné izolace,
- vybavení pro zdravotnický sektor,
- okna.

Metodiky budou pravidelně aktualizovány, a sice minimálně jednou za tři roky, resp. dříve, pokud dojde k výrazné změně technologií při výrobě dotčených výrobků.

Systém vykazování

Údaje o nákupech budou zjišťovány Ministerstvem životního prostředí jednou ročně pomocí formuláře „Výkaz pro zprávu o plnění pravidel uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy“, jenž bude přístupný na internetových stránkách Ministerstva životního prostředí. Po nezbytných úpravách bude v budoucnu možné ke sběru dat využít Informační systém veřejných zakázek.

Výrobky označené ekoznačkou

Ministerstvo životního prostředí je odpovědné za zveřejňování aktuálního seznamu produktů označených ekoznačkami „Ekologicky šetrný výrobek“ a „The Flower“ na svých internetových stránkách. Na příslušných stránkách jsou k dispozici i odkazy na významné zahraniční programy ekoznačení.

Technická pomoc

Ministerstvo životního prostředí na základě zkušeností z uplatňování Pravidel vytvoří specializované internetové stránky, jejichž účelem bude výměna zkušeností a pomoc při řešení případných nesrovnalostí a otázek. Stránky budou mimo jiné zahrnovat podrobný výklad metodik. Ministerstvo životního prostředí bude pravidelně realizovat semináře k aplikaci Pravidel.

Výjimky

V jednotlivých metodikách jsou definovány případy, při nichž nemusí být tato Pravidla, resp. metodiky uplatňovány. Může se jednat například o specifické bezpečnostní, funkční, místní a jiné podmínky.⁴²

Příklad: Dodávka ekologického xerografického papíru

Vymezení předmětu plnění veřejné zakázky:

„Dodávky ekologického xerografického papíru“

Předmětem veřejné zakázky jsou dodávky xerografického papíru do kopírovacích strojů (SHARP, Canon) a laserových PC tiskáren. Zadavatel pro dodávku xerografického papíru stanovuje následující technické podmínky:

Technické parametry:

Papír ze sběrového papíru

formát A4

gramáž 80g/m²

opacita – min. 91

tloušťka – min. 106 µm

zaklížení – min. 25 g/m²

hrubost – max. 220 cm³/min

Technické podmínky z hlediska vlivu na životní prostředí:

Papír musí splňovat požadavky platných bezpečnostních, zdravotních, hygienických a jiných předpisů, včetně předpisů a norem týkajících se ochrany a tvorby životního prostředí, vztahujících se na výrobek a jeho výrobu.

Papír musí, s výjimkou bělosti, splňovat parametry technických norem harmonizovaných s evropskými normami, jsou-li dány.

Papír musí v zanášce obsahovat min. 70 % sběrového papíru. Při výrobě nesmí být bělen chlórem ani jeho sloučeninami a nesmí být přidávány optické zjasňovací prostředky. Papír musí být plně recyklovatelný. Během výroby nesmějí být použity látky toxické nebo vysoce toxické ve smyslu zákona č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně dalších zákonů. Obalové prostředky použité na spotřebitelské, skupinové a přepravní balení musí být recyklovatelné. Nepřípustný je obal z PVC.

Technické podmínky z hlediska vlivu na životní prostředí budou považovány za splněné, bude-li dodáváný papír označený ekoznačkou. V ostatních případech zadavatel požaduje předložit technickou dokumentaci výrobce nebo zkušební protokol, příp. jiné osvědčení vydané zkušební a kalibrační laboratoří nebo certifikačním a inspekčním orgánem splňující platné evropské normy. Z předložených dokumentů

⁴² [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSGOKHR90/\\$FILE/Pravidla.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSGOKHR90/$FILE/Pravidla.pdf)

musí být zřejmé splnění stanovených technických podmínek z hlediska vlivu na životní prostředí.

Rozsah dodávky:

Smlouva bude uzavřena na dobu určitou, a sice na 3 roky.

Vymezení kvalifikačních předpokladů u veřejné zakázky:

„Dodávky ekologického xerografického papíru“

Vymezení minimální úrovně kvalifikačního předpokladu odpovídající druhu, rozsahu a složitosti předmětu plnění veřejné zakázky:

Dodavatel splňuje technický kvalifikační předpoklad, pokud v seznamu významných dodávek realizovaných v posledních 3 letech uvede, že realizoval alespoň 4 významné dodávky, jejichž předmětem byla dodávka ekologického xerografického papíru a z nichž každá byla v minimálním finančním objemu 1 mil. Kč za 1 rok pro 1 objednatele.

Rozsah požadovaných informací a dokladů:

Dodavatel předloží vzorek zboží určeného k dodání. Dodavatel předloží vzorek 500ks ekologického xerografického papíru určeného k dodání, a to jako přílohu k nabídce, která bude uložena do uzavřené obálky zajištěné proti manipulaci, označené „Vzorek – VZ Dodávky ekologického xerografického papíru“ a adresou uchazeče.

Způsob prokázání splnění kvalifikačního předpokladu:

Dodavatel prokáže splnění technického kvalifikačního předpokladu, pokud vzorek předložený dle předchozího odstavce bude zadavatelem otestován s pozitivním výsledkem. Test proběhne na 4 inkoustových tiskárnách typu Canon 2800 používaných pro tisk běžných dokumentů u zadavatele. Na tiskárně bude zadán souvislý tisk 50 stránek popsaných v rozsahu jedné normostrany. Každý vzorek bude otestován třikrát. Testování proběhne za přítomnosti 2 zástupců uchazeče. O průběhu testování bude vyhotoven protokol. Termín testu bude uchazeči oznámen min. 5 dní předem.

Vymezení minimální úrovně kvalifikačního předpokladu odpovídající druhu, rozsahu složitosti předmětu plnění veřejné zakázky:

Dodavatel prokáže splnění technického kvalifikačního předpokladu, pokud vzorek předložený dle předchozího odstavce bude zadavatelem otestován s pozitivním výsledkem, tzn. že provedený tisk bude plynulý a nebude docházet k deformacím papíru, rozpíjení inkoustu na papíře či k jeho pomalému zasychání. Připouští se na nejvýš 2 zadrhnutí (uvíznutí) papíru v tiskárně.

Dle § 56 odst. 1 písm. f) zákona

Rozsah požadovaných informací a dokladů:

Dodavatel předloží doklad prokazující shodu požadovaného výrobku vydaný příslušným orgánem, tj. prohlášení výrobce o shodě.

Způsob prokázání splnění kvalifikačního předpokladu:

Dodavatel prokáže splnění technického kvalifikačního předpokladu předložením dokumentu dle předchozího odstavce, z něhož bude patrné splnění níže vymezené úrovně kvalifikačního předpokladu.

Pokud není dodavatel z objektivních důvodů schopen prokázat splnění technických kvalifikačních předpokladů způsobem stanoveným zadavatelem, je oprávněn je prokázat i jinými rovnocennými doklady, avšak veřejný zadavatel má právo z objektivních důvodů tyto jiné doklady odmítnout.

Vymezení minimální úrovně kvalifikačního předpokladu odpovídající druhu, rozsahu a složitosti předmětu plnění veřejné zakázky:

Dodavatel splňuje technický kvalifikační předpoklad, pokud na zboží určené k dodání vystaví výrobce prohlášení o shodě.

Variantou nabídky je ekologicky šetrné řešení

Zadavatel definuje předmět veřejné zakázky z hlediska ochrany životního prostředí velmi neutrálně (varianta A). Zadavatel připustí varianty nabídky tím, že připustí ekologicky šetrné řešení (varianta B), přičemž v zadávací dokumentaci uvede své min. požadavky na ekologickou šetrnost řešení a požadavky na to, v jaké formální úpravě má být nabídka pro jednotlivé varianty podána. Zadavatel tedy připustil dvě varianty, A a B: Uchazeč 1 podá nabídku pouze k variantě A (dále nabídka „A1“), uchazeč 2 podá nabídku pouze k variantě B (dále nabídka „B2“), uchazeč 3 podá nabídku k variantě A (dále nabídka „A3“) i variantě B (dále nabídka B3).

Při hodnocení nabídek by zadavatel měl dle stanovených kritérií hodnotit všechny varianty nabídky společně, tzn. že zadavatel bude v rámci hodnocení dle stanovených kritérií hodnotit a vzájemně porovnávat nabídky A1, B2, A3 a B3, tj. celkem 4 nabídky od 3 uchazečů.

Návrh dílčích hodnotících kritérií a způsob hodnocení při zohlednění ekologicky šetrných hledisek u veřejné zakázky na dodávky xerografického papíru

Dílčí hodnotící kritérium	Váha
1. Vlastnosti nabízeného papíru z hlediska vlivu na životní prostředí.	.50 %
2. Nabídková cen.	.40 %
3. Bělost papíru v CIE	.10 %

V rámci hodnocení dílčího kritéria 1. Vlastností nabízeného papíru z hlediska vlivu na životní prostředí, bude zadavatel hodnotit tato subkritéria:

- a) obsah sběrového papíru v procentech
- b) způsob bělení papíru (zadavatel bude lépe hodnotit papír, který není bělen chlórem nebo jeho sloučeninou, přičemž zohlední, že užití sloučeniny chlóru je méně škodlivé než samotný chlór)
- c) plná recyklovatelnost nabízeného papíru
- d) obalové prostředky použité na spotřebitelské, skupinové a přepravní balení

z hlediska jejich recyklovatelnosti – % recyklovatelnosti všech použitých obalových prostředků (čím vyšší tím lepší)

- e) způsob zajištění recyklace obalových prostředků použitých při plnění veřejné zakázky ze strany dodavatele (zadavatel preferuje, pokud dodavatel zajistí zpětnou recyklaci části nebo všech obalových prostředků, které budou při dodávkách používány).

Pro vyhodnocení daného kritéria uchazeč doloží technickou dokumentaci výrobce nebo zkušební protokol, příp. jiné osvědčení vydané zkušební a kalibrační laboratoří nebo certifikačním a inspekčním orgánem splňující platné evropské normy, popř. jiné doklady, z nichž budou zřejmé údaje, které jsou předmětem hodnocení (tj. údaje o % sběrového papíru obsaženého v nabízeném xerografickém papíru, popis způsobu či technologie bělení papíru a označení všech chemických látek využívaných při bělení, garance plné recyklovatelnosti papíru, popis obalových prostředků použitých na spotřebitelské, skupinové a přepravní balení z hlediska jejich využití k recyklaci – % recyklovatelnosti obalových prostředků a popis způsobu zajištění recyklace obalových prostředků použitých při plnění veřejné zakázky ze strany dodavatele včetně popisu formy a způsobu, jakým bude zajištěno zpětné převzetí obalových prostředků od zadavatele dodavatelem).

Způsob hodnocení: zadavatel vyhodnotí tato subkritéria v souladu s bodovou metodou popsanou níže. Body přidělené hodnotící komisí k jednotlivým subkritériím budou sečteny a zprůměrovány s ohledem na jejich počet (5). Teprve takto získaná průměrná hodnota bude převážena vahou dílčího kritéria.

V rámci hodnocení dílčího kritéria 2. Nabídková cena bude hodnocena celková nabídková cena bez DPH. Uchazeč ve své nabídce uvede celkovou nabídkovou cenu stanovenou v souladu s Požadavky na způsob zpracování nabídkové ceny uvedenými na jiném místě v zadávací dokumentaci. Kritérium bude vyhodnoceno v souladu s bodovou metodou uvedenou níže.

V rámci hodnocení dílčího kritéria 3. Bělost papíru v CIE bude hodnocena bělost papíru udaná v CIE. Uchazeč ve své nabídce uvede údaj o výrobcem garantované bělosti nabízeného papíru v CIE. Zadavatel u hodnocení upřednostňuje vyšší bělost udanou vyšší hodnotou CIE.

Popis bodové metody

Pro hodnocení nabídek použije hodnotící komise bodovací stupnici v rozsahu 0 až 100. Každé jednotlivé nabídce je dle dílčího kritéria přidělena bodová hodnota, která odráží úspěšnost předmětné nabídky v rámci dílčího kritéria.

Pro číselně vyjádřitelná kritéria, pro která má nejvhodnější nabídka maximální hodnotu (např. % obsahu sběrového papíru, bělost papíru v CIE, % recyklovatelnosti apod.) získá hodnocená nabídka bodovou hodnotu, která vznikne násobkem 100 a poměru hodnoty nabídky k hodnotě nejvhodnější nabídky.

Pro číselně vyjádřitelná kritéria, pro která má nejvhodnější nabídka minimální hodnotu (např. nabídková cena) získá hodnocená nabídka bodovou hodnotu, která vznikne násobkem 100 a poměru hodnoty nejvhodnější nabídky k hodnocené nabídce.

Pro kritéria, která nelze vyjádřit číselně (např. způsob bělení papíru nebo způsob zajištění recyklace obalových prostředků použitých při plnění veřejné zakázky ze strany dodavatele), sestaví hodnotící komise pořadí nabídek od nejvhodnější k nejméně vhodné a přiřadí nejvhodnější nabídce 100 bodů a každé následující nabídce přiřadí takové bodové ohodnocení, které vyjadřuje míru splnění dílčího kritéria ve vztahu k nejvhodnější nabídce. Své bodové hodnocení u každé hodnocené nabídky dle kritéria, které nelze vyjádřit číselně, hodnotící komise slovně odůvodní.

Takto přiřazené hodnoty budou následně převáženy příslušnými vahami jednotlivých kritérií. Jako ekonomicky nejvhodnější bude vyhodnocena ta nabídka, která získá nejvyšší součet všech převážených bodů.⁴³

http://zeleneuradovani.cz/content/File/ver_zak.pdf

⁴³ http://zeleneuradovani.cz/content/File/ver_zak.pdf

Příloha č. 3

Fairtradové nakupování

Zdroje:

<http://www.svetvnakupnimkosiku.cz/files/korenova-slozka-svnk/obrazky/verejne-nakupovani/dokumenty/nakupujeme-ferove-web.pdf>

<http://www.svetvnakupnimkosiku.cz/files/korenova-slozka-svnk/obrazky/verejne-nakupovani/dokumenty/fairtradove-verejne-zakazky-web.pdf>

Fairtradové nakupování lze uplatnit např. při nákupu kávy nebo při zajišťování stravovacích služeb apod.

Požadavek na fairtradové produkty lze zmínit v technické specifikaci, hodnotících kritériích nebo smluvních podmínkách. **Nejtransparentnější je využití technické specifikace**, která obsahuje minimální požadavky na poptávané výrobky a detailní popis toho, co vlastně zadavatel chce. Tento způsob je pro dodavatele srozumitelný a zadavatelům umožňuje snadné hodnocení nabídek pomocí nejnižší ceny.

Zákon č. 137/2006 SB., o veřejných zakázkách, § 44 odst. 10:

Zadavatel může v zadávacích podmínkách uvést též požadavky týkající se zvláštních podmínek na plnění veřejné zakázky, a to zejména v sociální oblasti, v oblasti zaměstnanosti nebo v oblasti životního prostředí.

Druhou doporučenou možností je **aplikace základního hodnotícího kritéria ekonomické výhodnosti nabídky. Mezi dílčí hodnotící kritéria může zadavatel zařadit kromě povinné ceny také kritérium fair trade** a všem kritériím přiřazuje váhu. **Fairtradové výrobky v tomto případě nejsou povinné, pouze preferované.**

Definice požadavků fair trade

Při volbě definice je také důležité, abyste byli schopni jednoznačně ověřit dodržování požadavku. Pro specifikování požadavku fairtradových produktů lze využít buď výčet jednotlivých preferovaných principů, nebo definici fair trade, která je uvedená v Usnesení Evropského parlamentu o Spravedlivém obchodu a rozvoji (2005/2245(INI)).⁴⁴

Výčet jednotlivých principů fair trade

- výkupní cena odpovídající nákladům udržitelné produkce a důstojného živobytí
- možnost využití předfinancování
- dlouhodobé obchodní vztahy

⁴⁴ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2006-0207+0+DOC+XML+V0//CS>

- zákaz nucené a dětské práce
- dodržování úmluv Mezinárodní organizace práce (ILO)
- kontrolované využívání pesticidů a dalších agrochemikálií.⁴⁵

Zkušenosti ukazují, nakolik je problematické naráz zakázat dětskou práci v exportně orientovaných odvětvích rozvojových zemí. Pokud není současně zajištěn alternativní zdroj příjmů pro rodiny těchto dětí, jakož i dobré možnosti jejich vzdělání, zpravidla vytěsnění dětí z výroby vede k tomu, že skončí u daleko pochybnějších, pro ně nebezpečných a běžnému oku skrytých aktivit. Vláda by ze své pozice namísto bojkotů měla usilovat o prosazení pracovněprávních standardů cestou partnerství a dobrovolných závazků mezi sektorem podnikání a sektorem sociálních aktivit. Její politika nákupů prostřednictvím veřejných zakázek může být součástí tohoto úsilí. Veřejný sektor má všem dodavatelům neustále připomínat, jaký důraz klade na aplikaci a sledování pracovněprávních standardů u svých dodavatelů i jejich subdodavatelů a také vyjadřovat v tomto ohledu připravenost k dobrovolnému partnerství a spolupráci.

Jiří Tajší: Sociální podnikání a veřejné zadávání dle britské metodiky „Social Issues in Purchasing“ Office of Government Commercies přihlídnutím k zákonu č. 137/2006

⁴⁵ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2006-0207+0+DOC+XML+V0//CS>

Ověření naplnění požadavků

Ve způsobech ověření **neodkazujte pouze na uznávané certifikace** (např. Fairtrade® – vyvinuta mezinárodní organizací FLO – Fairtrade Labelling Organizations International), ale **uvádějte také možnost ekvivalentního prokázání naplnění požadavků**. Prakticky tak umožníte přijetí nabídek nejen s certifikovanými výrobky, ale i s těmi rovnocennými, které také splňují minimální technické požadavky.

Eticky obchodované produkty stále nejsou běžně poptávané a široce dostupné. Z tohoto důvodu se doporučuje **včasné oznámení výzvy co nejširšímu poli možných dodavatelů**.

Tip 1: Využívejte fairtradové produkty ve své kanceláři a informujte o tom přítomné.

Tip 2: Pro rozesílání vánočních přání a dárků partnerům a zaměstnancům můžete využít fairtradové výrobky: čaje, čokolády, kávy, ale také řemeslné výrobky nebo fotbalové míče.

Tip 3: Ke zvýšení informovanosti o fair trade ve vašem městě využijte nabídky spolupráce s nevládními organizacemi: uspořádejte konferenci, výstavu nebo besedu.

Tip 4: Motivujte dodavatele k přezkoumání nezávislými certifikačními organizacemi.⁴⁶

Návrh podoby deklarace podpory společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek

Město _ _ _ _ _ se tímto dokumentem připojuje k podpoře udržitelného rozvoje a principům společenské odpovědnosti. Jsme si vědomi toho, že využíváme produkty z rozvojových zemí, a zároveň uvedené principy podporujeme nejen vlastní

⁴⁶ <http://www.svetnakupnimkosiku.cz/files/korenova-slozka-svnik/obrazky/verejne-nakupovani/dokumenty/jak-nakupovat-pocitace.pdf>
<http://www.svetnakupnimkosiku.cz/files/korenova-slozka-svnik/obrazky/verejne-nakupovani/dokumenty/nakupujeme-ferove-web.pdf>

spotřebou, ale také zvyšováním povědomí občanů o problematice. Svoji roli vnímáme jako důležitou také vzhledem k aktivnímu přístupu k politice místní agendy 21 a v kampani fairtradová města. Volíme proto eticky obchodované produkty, které nám dávají jistotu, že při jejich výrobě nedochází k porušování lidských a pracovních práv, práv dětí a nevratnému poškozování životního prostředí. Chceme jít příkladem ve využívání veřejných prostředků a upřednostňování společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek. Chceme přispívat k naplňování veřejných politických cílů v oblasti udržitelného rozvoje, deklarovaných v několika zásadních mezinárodních i českých dokumentech. Chceme, aby nás občané, organizace a partneři vnímali jako odpovědného spotřebitele aktivně podporujícího a propagujícího fair trade i etické nakupování obecně. Proto jsme se rozhodli využívat principů udržitelného zadávání veřejných zakázek.

Na základě výše uvedeného prohlašujeme, že:

- *jako vzor odpovědné spotřeby budeme minimalizovat a racionalizovat celkovou spotřebu úřadu, upřednostňovat produkty, které zaručují dodržování pracovních a environmentálních standardů, podporovat lokální produkci a u produktů, které nelze pěstovat v našich klimatických podmínkách, budeme upřednostňovat fairtradové produkty (např. na jednáních vedení města, zasedání rady a/nebo zastupitelstva, při setkáních s hosty, pro spotřebu v kancelářích, stravovacích zařízeních města, občerstvení pro zaměstnance nebo nápojových automatech),*
- *podpoříme vytvoření pracovní skupiny, která se bude zabývat problematikou nákupu produktů vyrobených v rozvojových zemích, sestaví kritéria, normy a metody ověřování pro budoucí společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek,*
- *při vypisování veřejných zakázek budeme sledovat nejen ekonomická, ale i sociální a ekologická kritéria, u produktů vyráběných v rozvojových zemích budeme sledovat pracovní podmínky při jejich výrobě, zejména dodržování mezinárodně uznávaných standardů mezinárodní organizace práce (ILO),*
- *budeme informovat o svých aktivitách na podporu spravedlivého obchodu místní média, využívat vlastní městský zpravodaj, tisková média a internetové stránky pro podporu společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek.*

Příklad: Společnost Foxconn

V roce 2010 spáchalo 13 tchajwanských zaměstnanců společnosti Foxconn sebevraždu kvůli nepřiměřenému pracovnímu tlaku a tvrdým pracovním podmínkám. Největší světový výrobce elektroniky Foxconn vyrábí pro nejznámější světové značky, např. Nokia, Sony, Dell, Hewlett-Packard nebo Apple. Aby Foxconn zůstal konkurenceschopný a udržel si smlouvy, musí neustále snižovat náklady. Tíha navyšování produktivity je přenášena především na zaměstnance.

Evropský soudní dvůr vyjádřil podporu fair trade ve veřejných zakázkách

Rozhodnutí Evropského soudního dvora se týkalo právní pře mezi nizozemskou vládou a Evropskou komisí. Provincie North Holland zveřejnila v roce 2008 svou veřejnou zakázku na zajištění dodávky nápojových automatů s certifikační známkou Max Havellar a EKO. V roce 2010 dala Evropská komise provincii k soudu za údajné nedodržování evropských pravidel veřejného zadávání.

Na jednání 10. května 2012 Evropský soudní dvůr jasně uvedl, že veřejní zadavatelé mohou volit kritéria environmentální nebo sociální povahy. Explicitně Soud uvedl, že je možné v kritériích veřejné zakázky odkazovat na požadavek „zda je produkt fairtradového původu». Díky tomu mohou veřejní zadavatelé dát přednost nabídce, která zahrnuje fairtradová kritéria.

Rozhodnutí soudu také potvrzuje, že veřejní zadavatelé mohou odkazovat na environmentální vlastnosti fair trade (např. žádné pesticidy, žádné geneticky modifikované organismy) jako součást technických specifikací veřejné zakázky. Dle ESD je vhodné sociální aspekty přidávat do podmínek plnění zakázky.

Soud také zmínil, že zadavatel nepostupoval v souladu s platnými směnicemi v odkazování pouze na konkrétní certifikační známky bez detailní specifikace požadavků (základních fairtradových principů), které známka naplňuje. Evropský soudní dvůr je názoru, že je potřeba tato kritéria uvádět. Jednotlivé certifikační známky (Fairtrade, Max Havelaar) jsou však Evropským soudním dvorem považovány za platný prostředek k ověření naplnění požadavků (uvedených kritérií), zadavatel musí zároveň umožnit jiné důkazní prostředky.⁴⁷

Příklad: Nákup fairtradové kávy

Technická specifikace:

V souladu s úsilím města podporovat principy společenské odpovědnosti a udržitelný rozvoj požaduje zadavatel, aby pro tuto veřejnou zakázku byly všechny nabízené produkty vyrobeny v souladu s parametry Usnesení Evropského parlamentu o spravedlivém obchodu a rozvoji (2005/2245(INI)), a naplňovaly tak především tyto základní principy spravedlivého obchodování:

- výkupní cena odpovídající nákladům udržitelné produkce a důstojného živobytí,
- možnost využití předfinancování,
- dlouhodobé obchodní vztahy,
- zákaz nucené a dětské práce,
- dodržování úmluv Mezinárodní organizace práce (ILO),
- kontrolované využívání pesticidů a dalších agrochemikálií.

⁴⁷ <http://www.svetvnakupnimkosku.cz/novinky-fair-point/138-evropsky-soudni-dvur-vyjadrii-podporu-fair-trade-ve-verejnych-zakazkach/>
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2010:328:0010:0011:CS:PDF>
<http://www.courthousenews.com/2012/05/10/EU%20Commission%20v%20Netherlands.pdf>

Ověření:

Dodavatel je povinen prokázat, že jsou požadovaná kritéria splněná. Za vyhovující jsou považovány výrobky nesoucí značku Fairtrade dle certifikace Fairtrade Labelling Organizations International (FLO). Dodavatelé mohou prokázat shodu s požadavky také jiným vhodným způsobem.

Kritérium pro zadání zakázky:

Základním hodnotícím kritériem je nejnižší nabídková cena.

Kapitola 3.

Finanční náročnost

Strategie Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění stanoví vizi konkurenceschopného evropského sociálně tržního hospodářství v příštích deseti letech, která spočívá na třech vzájemně propojených a vzájemně se podporujících prioritách: rozvoj ekonomiky založené na znalostech a inovacích; podpora nízkouhlíkového, konkurenceschopného hospodářství, které účinně využívá zdroje; podpora hospodářství s vysokou zaměstnaností, které se vyznačuje sociální a územní soudržností.

Zadávání veřejných zakázek hraje ve strategii Evropa 2020 rozhodující úlohu jako **jeden z tržních nástrojů, které je nutno k dosažení těchto cílů využívat**. Konkrétně, strategie Evropa 2020 požaduje, aby zadávání veřejných zakázek:

- zlepšilo rámcové podmínky pro inovace v podnicích při plném využití politiky orientované na poptávku,
- podporovalo posun směrem k hospodářství méně náročnému na zdroje a s nízkou produkcí uhlíku, například podněcováním k širšímu využívání ekologických veřejných zakázek, zlepšilo podnikatelské prostředí, zejména pro inovativní malé a střední podniky.

Strategie Evropa 2020 také zdůrazňuje, že politika zadávání veřejných zakázek musí zajistit **co nejefektivnější využívání veřejných financí** a trhy pro zadávání veřejných zakázek musí být otevřené v celé EU. Získání optimálních výsledků zadávání veřejných zakázek prostřednictvím účinných postupů má zásadní význam v souvislosti se značnými rozpočtovými omezeními a hospodářskými obtížemi v mnoha členských státech EU. Vzhledem k těmto výzvám je více než kdy dříve nezbytný fungující a účinný evropský trh veřejných zakázek, který může pomoci tyto ambiciózní cíle splnit.

Vzhledem k rozhodující úloze zadávání veřejných zakázek při řešení dnešních výzev je nutno stávající nástroje a metody modernizovat, aby se lépe hodily k řešení vyvíjející se politické, sociální a hospodářské situace. Je třeba dosáhnout několika doplňkových cílů:

Prvním cílem je **zvýšit účinnost vynakládání veřejných finančních prostředků**. Sem patří na jedné straně snaha o dosahování co nejlepších výsledků veřejných zakázek (**nejlepšího poměru hodnoty k ceně**). Pro dosažení tohoto cíle má zásadní význam co největší možná veřejná soutěž u veřejných zakázek zadávaných na vnitřním trhu. Uchazeči musejí dostat příležitost soutěžit za rovných podmínek

a je třeba zamezit narušením hospodářské soutěže. Zároveň má klíčový význam **zvýšit účinnost zadávacích řízení jako takových**. Zracionalizovaná zadávací řízení s cílenými zjednodušujícími opatřeními splňujícími zvláštní potřeby drobných veřejných zadavatelů by mohla veřejným zadavatelům pomoci dosahovat co nejlepších výsledků veřejných zakázek při co nejnižších množstvích vynaloženého času a veřejných finančních prostředků. Efektivnější postupy budou ku prospěchu všech hospodářských subjektů a usnadní účast malých a středních podniků i zahraničních uchazečů.

Dalším záměrem je umožnit zadavatelům **lépe využívat veřejné zakázky na podporu obecných společenských cílů**. Mezi ně patří ochrana životního prostředí, účinnější využívání zdrojů a energie a boj proti změně klimatu, podpora inovací a sociálního začleňování a zajištění co nejlepších podmínek pro poskytování vysoce kvalitních veřejných služeb. Obecně platí, že orgány veřejné správy jsou v Evropě významnými zákazníky, kteří utrácejí přibližně 17 % hrubého národního produktu EU.⁴⁸ V České republice jsou v rámci veřejných zakázek ročně vynakládány prostředky v rozsahu 17,5 % HDP (635 mld. Kč v roce 2009), z toho z veřejných rozpočtů 14 % HDP (508 mld. Kč v roce 2009).⁴⁹ Proto tím, že využijí své kupní síly a rozhodnou se pro zboží a služby, které přinášejí rovněž sociální výsledky, mohou také významně přispět k prvnímu cíli, tj. **efektivnějším veřejným výdajům v dlouhodobém horizontu** (hovoříme o tzv. multiplikačním efektu investic).

Viděno optikou rozpočtu jednoho odboru – například odboru investic – se může zdát, že jakékoli další parametry zakázku prodraží a cokoli jiného než nejnižší cena může zvyšovat korupční riziko. Fakticky je však prokázáno, že při pohledu z úrovně celého úřadu se náklady snižují a korupční potenciál klesá.

Na pozadí současné hospodářské krize a úsporných opatření mohou být orgány místní a státní správy pod tlakem jít na nejnižší cenu, což může mít vliv na kvalitu a udržitelnost služeb a zboží a může vyvolávat tlak na mzdy, pracovní podmínky a kolektivní smlouvy. **Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek tak může být nástrojem k zachování a zvýšení kvality služeb a může také přispívat k předcházení sociálnímu dumpingu a k zajištění spravedlivé mzdy a důstojných pracovních podmínek.**⁵⁰

Finanční náročnost společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek v konkrétní organizaci je dána zejména nutností **shromažďovat relevantní zkuše-**

⁴⁸ <https://www.euroskop.cz/8449/22649/clanek/vnitri-trh-v-cervnu-2013/>

⁴⁹ <http://www.vlada.cz/assets/ppov/ekonomicka-rada/dokumenty/Doporuceni-subkomise-NERV-proti-korupci.pdf>

⁵⁰ http://www.ccre.org/docs/SRPP_Joint_Statement_Final_EN.pdf

nosti a odborné poznatky, je také nutné **zajistit dostatečné lidské zdroje** pro realizaci strategie společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, určit **zodpovědného pracovníka, zajistit mu průběžné vzdělávání** (zpravidla jde o vedoucího odboru či oddělení, tajemníka apod., v ideálním případě by mělo jít o osobu se zvláštní způsobilostí, proškolenou v rámci vzdělávacího programu Ministerstva pro místní rozvoj). Je třeba počítat také s **náklady na právní servis** (může zajišťovat právník organizace, který však musí být s danou problematikou obeznámen a průběžně vzděláván), a to jak při přípravě zadávací dokumentace, tak i v průběhu zadávacího řízení.

Další variantou vedle vlastních zaměstnanců je tzv. **centrální zadávání či sdružení zadavatelů**. Obě možnosti mohou být zajímavé např. pro obce, které zadávají malý počet veřejných zakázek, nebo se chystají zadat zakázku, s níž nemají žádné zkušenosti. V takových případech mohou postupovat dohromady s jiným zadavatelem ve sdružení, nebo dokonce smluvně založit vztah třeba s obcí s rozšířenou působností či krajem. V takovém případě by pak například kraj či jiná obec zadávala veřejnou zakázku ve prospěch původní obce a nesla také odpovědnost za případná pochybení.

Velmi rozšířené je (zvláště u obcí, které nemají větší počet nadlimitních či podlimitních zakázek) také **využívání služeb externích firem**. V takovém případě je třeba ale brát v úvahu riziko odpovědnosti za chyby v zadávacím řízení, které vždy ponese zadavatel a až následně externí firma. Externí firma bude vždy vycházet pouze informací, které jí zadavatel předá a ve většině případů bude přínos externí firmy spočívat pouze v **administrativní podpoře**.

V průběhu realizace veřejné zakázky je možné očekávat na straně zadavatele **zvýšené náklady na kontrolní činnost**, na straně dodavatele potom zvýšené náklady na zajištění potřebné certifikace, pracovní asistenci, právní poradenství apod. Tyto náklady je možné **minimalizovat** např. spoluprací s kontrolními orgány, neziskovými organizacemi apod.

Konkrétně **v případě uplatnění zvláštní podmínky ve prospěch zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných osob** je možné dojednat s místně příslušným kontaktním pracovištěm Úřadu práce, že bude měsíčně sledovat, jestli některý z jím vyslaných uchazečů není zpět v evidenci, a v případě, že se tak stane, o tom informovat zadavatele zakázky. V případě, že se některé ze jmen na seznamu, který bude mít zadavatel k dispozici od dodavatele, objeví v evidenci uchazečů o zaměstnání, vyzve zadavatel dodavatele k tomu, aby doložil jméno osoby, která splňuje stejnou podmínku a kterou v souvislosti s plněním zakázky přijal. Dalším indikátorem neplnění podmínky může být oznámení NNO, jejíž klient nastoupil do zaměstnání u některého z dodavatelů, že klient již na zakázce nepracuje. Postup zadavatele pak bude stejný – výzva k přijetí náhradníka. Při pravidelných kontrolních schůzkách za-

davatele s dodavateli by měla být kromě postupu prací kontrolována také přítomnost dotyčných osob na pracovišti. Zároveň je možné v průběhu plnění zakázky, nebo v případě pochybností, aby zadavatel podal podnět ke kontrole přítomnosti pracovníků na pracovišti Inspektorátu práce, v jehož kompetenci je dané pracovníky legitimovat, ba dokonce může zkontrolovat dodržení poměru – kontroly vždy zahrnují všechny pracovníky dodavatele včetně místa výkonu práce, takže lze snadno dospět i k tomu, zda je dodržen požadovaný podíl těchto pracovníků.

Vyjádření vedoucího oddělení veřejných zakázek

Ing. Františka Jiráška, Magistrát města Most:

„Společensky odpovědné podnikání nijak neprodražuje ceny veřejných zakázek a ani jinak výrazně nezatěžuje rozpočet města.“

V programovém období 2014 – 2020 bude možné za účelem zavedení společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek v obci, mikroregionu či kraji podat projekt v rámci **Operačního programu Zaměstnanost, v prioritní ose č. 3 Sociální inovace a mezinárodní spolupráce**. V rámci projektu lze zpracovat nezbytnou analýzu využívání společensky odpovědného zadávání, nastavit pravidla pro konzultace s potenciálními dodavateli z řad místních malých a středních podniků, neziskových organizací apod., zvolit způsob identifikace zakázek vhodných pro uplatnění sociálních kritérií, např. některou z komisí města, a nastavit rámcová hodnotící kritéria a sociální podmínky k využití do zadávacích dokumentací. Vhodnou aktivitou takového projektu by pak bezpochyby byla i pilotní realizace alespoň jedné veřejné zakázky s využitím sociálního kritéria, její vyhodnocení, adaptace metodik a začlenění do interní směrnice o veřejných zakázkách.

Kapitola 4.

Ze zahraničí

Nový evropský trend

Od druhé poloviny devadesátých let se na úrovni Evropské unie v souladu s evropskou legislativou a s podporou judikatury Evropského soudního dvora prostor pro společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek postupně zvětšuje. Ekonomická výhodnost nabídky, společenský úspěch a příznivý dopad na životní prostředí jsou plně v souladu s Evropským sociálním modelem a s Lisabonskou agendou. Takový přístup směřuje k **dlouhodobě udržitelné prosperitě společnosti, stavěné na třech pilířích – ekonomickém zájmu, ochraně životního prostředí a sociálním kapitálu.**

Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek je využíváno v mnoha zemích Evropské unie. Nejvíce pozornosti je mu věnováno ve **Velké Británii**, kde je řazeno k **vládním prioritám (viz zákon o sociální přidané hodnotě⁵¹)**. Příklady dobré praxe nacházíme také ve Francii, Itálii, Belgii, Španělsku, Rakousku, Irsku, Nizozemí, Švýcarsku a Skandinávii.

Byla již také zpracována řada **průvodců** jak obecných, tak i specifických – např. **Sociální nakupování – Průvodce zohledňováním sociálních hledisek při zadávání veřejných zakázek** (Evropská komise 2010)⁵², **Kupujte zeleně! – Příručka pro zadávání veřejných zakázek šetrných k životnímu prostředí** (Evropská komise 2005)⁵³, **Evropský kodex osvědčených postupů pro usnadnění přístupu malých a středních podniků k veřejným zakázkám** (Evropská komise 2008)⁵⁴, **Příručka k uplatňování pravidel Evropské unie pro státní podporu, veřejné zakázky a vnitřní trh v oblasti služeb obecného hospodářského zájmu, zejména sociálních služeb obecného zájmu** (Evropská komise 2011)⁵⁵, příručka jak nakupovat udržitelné dřevo „**Buying sustainable timber**“ (ICLEI)⁵⁶, příručka zavádění

⁵¹ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/3/enacted>

⁵² <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=89&newsId=978&furtherNews=yes>

⁵³ http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/buying_green_handbook_cs.pdf

⁵⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/sme_code_of_best_practices_cs.pdf

⁵⁵ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=977&furtherNews=yes>

⁵⁶ http://www.sustainable-timber-action.org/fileadmin/files/STA_Toolkit/STA-guide-for-procurers-ENGLISH-www-revised18-04-13.pdf

inovativního osvětlení v evropských městech „**Lighting the Cities: Accelerating the Deployment of Innovative Lighting in European Cities**“⁵⁷ (Evropská komise 2013), manuál udržitelného nakupování⁵⁸, britský průvodce pro nakupování od sociálních podniků „**More for your Money – a guide to procuring from social enterprises**“⁵⁹, britský průvodce pro stavební práce „**RESPIRO Guide on socially responsible procurement of building construction works**“⁶⁰ či (rovněž britský) průvodce pro textilní a oděvní průmysl „**RESPIRO Guide on socially responsible procurement of textiles and clothing**“.⁶¹

Velká Británie

Ve Velké Británii byl 8. března 2012 schválen a 31. ledna 2013 vstoupil v účinnost **Zákon o přidané sociální hodnotě „Public Services (Social Value) Act 2012“**, který zavazuje veřejné zadavatele k uplatňování sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek.

Přidanou sociální hodnotou je v tomto zákoně myšlen **dodatečný prospěch** z nákupu zboží a služeb. Přidanou sociální hodnotu je třeba vždy posuzovat v **kontextu místních potřeb či konkrétních strategických cílů** veřejného subjektu. Zákon o přidané sociální hodnotě říká, že při zadávání veřejných zakázek musí zadavatel posoudit, **jaký přínos může mít předmět veřejné zakázky z hlediska ekonomického, sociálního a environmentálního** a dále musí posoudit, **jaký vliv může mít proces zadávání veřejné zakázky na udržitelnost tohoto přínosu**.

Zákon o přidané sociální hodnotě **otevřít více příležitostí pro sociální podniky poskytující veřejné služby**. Vyžaduje totiž, aby místní orgány a sociální podniky

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 995/2010 ze dne 20. října 2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:295:0023:0034:CS:PDF>

⁵⁷ http://cordis.europa.eu/fp7/ict/photonics/docs/ssl-cip/lighting-the-cities_en.pdf

⁵⁸ <http://www.procuraplus.org/en/about-procura/procura-manual/>

⁵⁹ <http://www.socialfirmsuk.co.uk/resources/library/more-your-money-guide-procuring-social-enterprises-nhs>

⁶⁰ http://www.respiro-project.eu/fileadmin/template/projects/respiro/files/RESPIRO_Guides/RESPIRO_Constr_final_www_en.pdf

⁶¹ http://www.respiro-project.eu/fileadmin/template/projects/respiro/files/RESPIRO_Guides/RESPIRO-Textiles-final-www.pdf

⁶² <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2012/3/enacted>

poskytující veřejné služby zvážily, **jak jejich služby mohou být přínosné pro lidi žijící v místní komunitě.**

Zákon rovněž požaduje **zvážit poradenství o službách.** Vychází přitom z předpokladu, že širší konzultace nejen vytvářejí pevnější vztahy mezi poskytovateli služeb a zadavateli, ale také umožňují veřejnosti vyjádřit očekávání od určité veřejné služby. To bude mít za následek **nejlepší služby pro místní komunitu.**

Zákon o přidané sociální hodnotě je výsledkem několikaletého úsilí britského zastřešujícího orgánu pro sociální podnikání *Social Enterprise UK* a je doplněn praktickým průvodcem.

Praktickým příkladem toho, jak může být zákon prováděn v praxi, je např. situace, kdy se obecní úřad rozhodne zajistit pro své občany rozvoz obědů. V souladu se zákonem by měl tento svůj záměr nejprve konzultovat s potenciálními uživateli a dodavateli, jakož i s dalšími zainteresovanými aktéry. V případě, že z konzultací vyplýne, že mnoho potenciálních uživatelů trpí samotou a sociální izolací, může být doporučeno, aby byla zajištěna služba svozu těchto lidí do místního komunitního centra, kde jim kromě stravovacích služeb budou zajištěny další služby, které zmírňují jejich problémy.

Místní zdravotnické zařízení může také navrhnout, že v komunitním centru by se mohly provádět i zdravotní prohlídky. Místní orgány tak v konečném důsledku budou poptávat službu, která je založená na spojování lidí v rámci místního komunitního centra, namísto prostého rozvozu obědů.⁶³

Dalším příkladem dobré praxe z Velké Británie je **schválení ambiciózního vládního programu severoirským parlamentem v lednu 2008 na podporu ekonomického a sociálního rozvoje a rovných příležitostí.** Jako jeden z hlavních způsobů jeho dosažení bylo stanoveno zadávání veřejných zakázek, protože se jedná o **významné finanční zdroje, které lze využít k odstraňování socioekonomických znevýhodnění.**⁶⁴

Zajímavým příkladem je také **praxe velkých nemocnic** ve Velké Británii. Nemocnice umístěné v centru větší aglomerace mají velmi různorodou klientelu pacientů. Měly by proto brát v úvahu rozdílné kulturní a jazykové potřeby cílových skupin pacientů a umět je promítnout do zakázek na dodávky a služby (například stravovací služby). **V případě, že nemocnice nevyzve k účasti i dodavatele z řad podniků etnických menšin, výsledek její zakázky bude v rozporu s vládní politikou na podporu podnikání menšin i s principem efektivního vynakládání veřejných prostředků.** Podobně zahrnují nemocnice do svých požadavků dodávky čerstvých potravin v krátkých dodacích lhůtách, čímž snižují uhlíkovou

⁶³ <https://www.gov.uk/government/news/significant-boost-to-social-enterprises-as-the-social-value-act-comes-into-force>

⁶⁴ <http://www.mvcr.cz/clanek/verejne-zakazky-a-jejich-spolecensky-odpovedne-zadavani.aspx>

stopu a zároveň odstraňují bariéry bránící konkurenceschopné účasti místně působících malých a středních firem.⁶⁵

Města ve Velké Británii často využívají možnosti **zahrnout do svých požadavků při výstavbě veřejných budov vybudování zařízení dětských jeslí nebo školek** pro potřeby zaměstnanců – rodičů. Z pohledu zadávacích směrnic ES jde o legitimní požadavek budoucího uživatele předmětu zakázky. Rovněž se tím podporí vládní cíl **podpory pracovních podmínek vstřícných potřebám rodin**, jakož i osamělých rodičů pečujících o dítě. Na druhé straně to nepochybně zvyšuje náklady a je třeba zvážit, zda takový vícenáklad nebude efektivněji vynaložen, když se podpoří rozšíření kapacit jeslí a školek již existujících v lokalitách, kde jsou státní a veřejné budovy soustředěny. Z pohledu vládní politiky to může být ještě prospěšnější, protože taková investice vytvoří místo pro všechny děti, nejen pro děti státních zaměstnanců, a to v moderním prostředí adaptovaném na vývojové a vzdělávací potřeby nejmenších.⁶⁶

Na základě **zákona o rovném zacházení** (2006) vstoupila v dubnu 2007 ve Velké Británii v platnost **povinnost rovného zacházení ukládaná veřejným orgánům. Jde o nový právní nástroj, který by mohl přinést výrazný pokrok v otázkách rovnosti mužů a žen ve veřejném sektoru, který bude mít určitý dopad i na soukromý sektor, a to prostřednictvím zadávání zakázek.** Povinnost rovného zacházení ve veřejném sektoru zahrnuje požadavek na zajištění dodržování zákona o rovnosti mezd. Schémata rovnosti mužů a žen kladou veřejným orgánům za povinnost přijmout cíle, které se zaměří na příčiny rozdílu ve mzdách mužů a žen, a zvážit způsoby, jak je vyřešit, např. změnou náborových metod, zavedením pružné práce a prováděním kontrol rovné mzdy. Povinnost rovného zacházení spustila iniciativy v mnoha částech veřejného sektoru a zasahuje až do oblasti zaměstnaneckých podmínek uplatňovaných dodavateli v soukromém sektoru. Za tímto účelem byly vypracovány návrhy pokynů pro zadávání veřejných zakázek, které mají veřejný sektor povzbudit, aby podporoval osvědčené postupy v oblasti rozmanitosti a rovné mzdy mezi dodavateli. Rady pro podporu rovnosti mužů a žen při zadávání zakázek ve veřejném sektoru byly zveřejněny v únoru 2006. Stanoví řadu pozitivních opatření, která by veřejné orgány měly přijmout, aby byly dodrženy požadavky povinnosti rovného zacházení ve funkcích souvisejících se zadáváním veřejných zakázek.⁶⁷

Ministerstvo financí a Ministerstvo pro obchod, podnikání a hospodářskou soutěž zahájily **dialog s malými a středními podniky** týkající se zjišťování překážek, se

⁶⁵ <http://www.public-procurement.cz/tiki-index.php?page=Pr%C3%A1vn%C3%AD%20anal%C3%BDy%2Fstudie>

⁶⁶ <http://www.public-procurement.cz/tiki-index.php?page=Pr%C3%A1vn%C3%AD%20anal%C3%BDy%2Fstudie>

⁶⁷ <http://www.portal-vz.cz/getmedia/d6b048ec-856b-4ee0-a1c1-1c547ad15b78/PRUVODEC-socialne-citlive-nakupovani-KZ>

kterými se malé a středně velké podniky setkávají při podávání nabídek na veřejné zakázky. Cílem tohoto poradenství je **poskytnout doporučení ohledně způsobu, jak by mohly být veřejné zakázky ve Velké Británii zpřístupněny malým a středně velkým podnikům**.⁶⁸

Francie

Ve Francii je zadávání veřejných zakázek ošetřeno zákonem o veřejných zakázkách **Code des marches publics z roku 2006**.⁶⁹

V části I Ustanovení pro zadavatele, Obecná ustanovení, kapitole I: Stanovení potřeb, které mají být splněny, článku 5 se uvádí:

- „1. Cíle udržitelného rozvoje jsou přesně stanoveny před tím, než jsou zohledněny v zadávací dokumentaci.
2. Úřad určuje, do jaké míry jsou tyto cíle v nabídce zohledněny. Volba dodavatele by neměla mít za následek vyloučení nabídek, které využívají běžných postupů.“⁷⁰

V části I Ustanovení pro zadavatele, Obecná ustanovení, kapitole II: Technické specifikace, článku 6 se uvádí, že:

„Služby, které jsou předmětem smlouvy nebo rámcové dohody, jsou definovány v konzultačních dokumentech z technické specifikace:

1. odkazem na normy nebo jiné odpovídající dokumenty 2. nebo z hlediska výkonu nebo funkčních požadavků. Ty jsou dostatečně přesné, aby kandidáti znali přesně předmět zakázky a zadavatel mohl udělit zakázku. Mohou zahrnovat hlediska životního prostředí.“⁷¹

V části I Ustanovení pro zadavatele, Obecná ustanovení, kapitole VI: Sociální a environmentální doložky, článku 14 se uvádí, že „podmínky jakékoli smlouvy nebo rámcové dohody mohou zahrnovat prvky sociální nebo environmentální povahy, které by braly v úvahu cíle udržitelného rozvoje tím, že vyrovnávají hospodářský rozvoj, ochranu a zlepšování životního prostředí“.⁷²

V části I Ustanovení pro zadavatele, Obecná ustanovení, kapitole VII, článku 15 se uvádí, že „některé zakázky nebo rámcové smlouvy mohou být vyhrazeny pro chráněné dílny nebo jiné organizace, zaměstnávající zdravotně postižené osoby,

⁶⁸ <https://www.gov.uk/government/policies/buying-and-managing-government-goods-and-services-more-efficiently-and-effectively/supporting-pages/making-sure-government-gets-full-value-from-small-and-medium-sized-enterprises>

⁶⁹ <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000005627819>

⁷⁰ <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?idArticle=LEGIARTI000006204297&idSectionTA=LEGISCTA000006132955&cidTexte=LEGITEXT000005627819&dateTexte=20130730>

⁷¹ http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?sessionId=332ECF7C0724ACFD72328D167E6B407E.tpdjo16v_3?idSectionTA=LEGISCTA000006132956&cidTexte=LEGITEXT000005627819&dateTexte=20130730

⁷² <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?idArticle=LEGIARTI000006204306&idSectionTA=LEGISCTA000006132960&cidTexte=LEGITEXT000005627819&dateTexte=20130730>

které z důvodu povahy nebo vážnosti svého postižení nemohou vykonávat pracovní činnost za normálních podmínek“.⁷³

Článek L-5212-1 francouzského Code du travail (zákoníku práce) obsahuje požadavek na zaměstnavatele v soukromém i veřejném sektoru (s více než 20 zaměstnanci) zadávat minimálně 6 % práce osobám se zdravotním postižením. Podle čl. L-5212-6 zákoníku práce mohou zaměstnavatelé částečně splnit tento požadavek tím, že budou zadávat zakázky společností, které podporují zaměstnávání osob se zdravotním postižením. Pro zadávání veřejných zakázek to znamená vyhradit určité zakázky subjektům, kde více než 50 % zaměstnanců tvoří osoby se zdravotním postižením v souladu s čl. 19 směrnice 2004/18.⁷⁴

Důležitým počinem francouzské vlády je zapracování tématu společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek do **Národní strategie trvale udržitelného rozvoje využívání společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek**⁷⁵ z roku 2003 a **Národního akčního plánu pro udržitelné veřejné nakupování**⁷⁶ z roku 2007. Téma začlenila do jednání se sociálními partnery z oblasti životního prostředí a sociálního začleňování při přípravě tzv. „příkladného státu“. Cílem je, **aby se celá veřejná správa řídila principy trvale udržitelného rozvoje**. Byla vytvořena **pracovní skupina pro „trvale udržitelné nakupování“**, jejíž doporučení budou zapracována do usnesení vlády.⁷⁷

Poměrně rozšířenou praxí ve Francii je rozdělovat zakázky na menší části. Veřejní zadavatelé však mají volnost zadávat globální zakázky, pokud se domnívají, že rozdělení do částí by omezilo konkurenci, nebo by vzniklo riziko, že plnění zakázky by bylo technicky obtížné a drahé, nebo pokud veřejný zadavatel není schopen koordinovat plnění zakázky.⁷⁸

Německo

V Německu převažuje spíše negativní postoj ke společensky odpovědnému zadávání veřejných zakázek, které je předmětem politických diskusí a které není považováno za vhodný nástroj k prosazování sociálních cílů. Na federální úrovni není příliš velký prostor pro zadávání veřejných zakázek, ty jsou spíše zadávány na úrovni jednotlivých regionů a obcí.

⁷³ <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?idArticle=LEGIARTI000019948010&idSectionTA=LEGISCTA000006132961&cidTexte=LEGITEXT000005627819&dateTexte=20130730>

⁷⁴ <http://www.portal-vz.cz/getmedia/d6b048ec-856b-4ee0-a1c1-1c547ad15b78/PRUVODCE-socialne-citlive-nakupovani-KZ>
http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?sessionId=9E987DB3B231D0EEF382A728569036C8.tpdjo16v_3?cidTexte=LEGITEXT000006072050&dateTexte=20130731

⁷⁵ <http://www.defense.gouv.fr/sga/le-sga-en-action/achats/achats-durables/achats-durables>

⁷⁶ <http://www.developpement-durable.gouv.fr/IMG/pdf/002-3.pdf>

⁷⁷ <http://www.portal-vz.cz/getmedia/d6b048ec-856b-4ee0-a1c1-1c547ad15b78/PRUVODCE-socialne-citlive-nakupovani-KZ>

⁷⁸ <http://www.portal-vz.cz/getmedia/d6b048ec-856b-4ee0-a1c1-1c547ad15b78/PRUVODCE-socialne-citlive-nakupovani-KZ>

Pokud jsou zahrnuta sociální kritéria do zadávání veřejných zakázek, jedná se nejčastěji o **hledisko spravedlivého obchodu, zákazu dětské práce a dodržování pracovních práv obecně, vyhrazení zakázek dílnám pro osoby se zdravotním postižením** (které jsou často alespoň částečně ve vlastnictví obcí) a **zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných**.

Podpora malých a středních podniků je považována za samostatný problém, a to zejména na státní (regionální) úrovni. Německo má komplexní definici malého a středního podniku, která je vytvořena na základě kombinace obrátu a počtu zaměstnanců, která se mění v závislosti na odvětví, ve kterém malé a střední podniky působí. Na federální úrovni je vyžadováno, kdykoli je to ekonomicky proveditelné, **dělení zakázek na části pro usnadnění účasti malých a středních podniků**. Důraz je kladen rovněž na snížení byrokracie.⁷⁹

Vyhláška spolkového ministerstva ze dne 10. května 2005 o veřejných zakázkách pro chráněné dílny a osoby se zdravotním postižením požaduje, aby spolkové agentury pro veřejné zakázky vyhradily část svého rozpočtu na zakázky, u kterých bude účast vyhrazena chráněným dílnám a zaměstnancům se zdravotním postižením. Může se to vztahovat i na velké zakázky na dodávky a služby. Účast se omezuje na dílny pro zaměstnance se zdravotním postižením.⁸⁰ Nicméně i tyto dílny se musí zúčastnit zadávacího řízení a podat konkurenceschopnou nabídku. Zadavatelé musí dále splnit všeobecné požadavky na transparentnost uvedené v Zákoně o zadávání veřejných zakázek. Mnoho samosprávných obcí zastává při zadávání zakázek politiku, která vychází vstříc zaměstnancům se zdravotním postižením. Dílny jsou často zcela nebo částečně majetkem obcí, které zakázky zadávají.⁸¹

Zajímavým příkladem je zvláštní **zákon o podpoře zaměstnanosti žen v Braniborsku**, který se vztahuje na veřejné zakázky pod prahovými hodnotami pro zadávání veřejných zakázek ES. Pokud se sejdou dvě stejně ekonomicky konkurenceschopné nabídky a jeden z účastníků má vyšší procento zaměstnankyň, bude upřednostněn.⁸²

Španělsko

Ve Španělsku platí **zákon č. 30/2007 o veřejných zakázkách**.⁸³ Šesté doplňující ustanovení paragrafu 309 umožňuje uzavírání smluv se společnostmi, které zaměstná-

⁷⁹ Social considerations in public procurement: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=1475&langId=en>

⁸⁰ Podmínky, za jakých mohou zadavatelé vyhradit veřejné zakázky dílnám se zdravotně postiženými osobami, jsou stanoveny v článku 19 směrnice 2004/18/ES nebo článku 28 směrnice 2004/17/ES.

⁸¹ <http://www.portal-vz.cz/getmedia/d6b048ec-856b-4ee0-a1c1-1c547ad15b78/PRUVODCE-socialne-citlive-nakupovani-KZ>

⁸² Social considerations in public procurement: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=1475&langId=en>

⁸³ https://contrataciondelestado.es/wps/wcm/connect/025b7a23-653d-4405-b6ab-c346619f5858/LCSP_30-2007_.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=025b7a23-653d-4405-b6ab-c346619f5858

vají osoby se zdravotním postižením nebo s rizikem sociálního vyloučení a dále s neziskovými subjekty za předpokladu, že jejich činnost souvisí s předmětem veřejné zakázky. Zadavatelé mohou rovněž upřednostňovat fairtradový nákup výrobků a služeb.

Baskická regionální vláda vydala „pokyn“, aby správa začlenila do svých veřejných zakázek sociální, ekologická a jiná kritéria veřejných politik. Tento pokyn stanoví, která sociální a ekologická kritéria musí být při každém zadání veřejné zakázky v regionu zohledněna a jakým způsobem.

Hlavní cíl pokynu: Zohlednit sociální a ekologická hlediska (přičemž obě jsou součástí přístupu k udržitelnosti) spolu s dalšími aspekty souvisejícími s dalšími veřejnými politikami v rámci zadávání veřejných zakázek správou a veřejnými subjekty Baskicka.

Hodnocení a monitorování: Plnění v oblasti zadávání zakázek pravidelně hodnotí ministerstvo zaměstnanosti, sociálního začlenění, sociálních záležitostí a životního prostředí baskické vlády. Toto hodnocení obsahuje znění specifikací, které jsou uplatňovány při procesu zadávání a plnění zakázky.

Technické specifikace: Pokyn doporučuje začlenit do technických specifikací požadavek na přístupnost a uzpůsobení podmínek pro všechny.

Kritéria pro zadání zakázky: Všude, kde existuje více než jedno kritérium zadání, musí tato kritéria obsahovat podmínku, že výrobky a služby musí být vhodné pro zdravotně postižené osoby (všude tam, kde je tato úprava nad rámec povinného zákonného minima). Tam, kde jsou mezi příjemci služeb definovaných v předmětu zakázky znevýhodněné skupiny, budou kritéria pro zadání zakázky obsahovat charakteristiky týkající se plnění jejich sociálních potřeb.

Smluvní ustanovení o plnění zakázky: Pokyn vyžaduje, aby zakázka obsahovala zvláštní ustanovení o plnění: ekologická, sociální a související s ostatními veřejnými politikami. Cílem těchto zvláštních smluvních ustanovení o plnění zakázky je chránit životní prostředí, zdraví a bezpečnost, podporovat zaměstnávání znevýhodněných skupin, odstraňovat nerovné postavení mužů a žen na trhu práce a bojovat proti nezaměstnanosti.

Příklady smluvních ustanovení o plnění zakázky v Baskicku:

1. Pracovní začlenění obtížně zaměstnatelných nezaměstnaných osob: Pro tyto účely pokyn stanoví, že v počtu pracovníků provádějících zakázku musí být zahrnuto stanovené procento znevýhodněných osob, například nezaměstnaných osob, zdravotně postižených osob, dlouhodobě nezaměstnaných žen starších 30 let, obětí domácího násilí, mentálně postižených osob, nezaměstnaných samoživitelů, alespoň šest měsíců nezaměstnaných přistěhovalců, dlouhodobě nezaměstnaných osob (déle než jeden rok) a nezaměstnaných mladých osob.
2. Kvalita zaměstnání a základní pracovní práva: Dodavatel musí zaručit, že při plnění zakázky budou v souvislosti s pracovníky, kteří výrobky (předmět za-

kázky) vyrábějí, dodržovány v celém dodavatelském řetězci základní pracovní standardy Mezinárodní organizace práce.

3. Zdraví a bezpečnost při plnění zakázek na stavební práce a služby.⁸⁴

Dánsko

Dá se říci, že Dánsko je zatím na začátku společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek.

V Dánsku je preferována zejména **podpora pracovních příležitostí** (součástí smluvních podmínek na dodávku úklidových, cateringových a administrativních služeb). Nezaměstnaní jsou zařazeni do pěti kategorií, (kategorie 1 – krátkodobě nezaměstnaní s dobrými vyhlídkami na zaměstnání až kategorie 5 – dlouhodobě nezaměstnaní téměř bez šance na získání zaměstnání, např. z důvodu trvalých zdravotních problémů). Smluvní podmínky (již vyjádřené v zadávací dokumentaci) mohou požadovat, aby uchazeči zaměstnali po určitou dobu určité procento nezaměstnaných z těchto kategorií nezaměstnaných (obvykle 5%, v hlavním městě Jutska Aarhusu 10%). Jejich mzdu musí hradit z 50 – 70% dodavatelé, přičemž stát hradí zbývající část mzdy. To vytváří pobídku pro uchazeče, protože mohou ušetřit na mzdách těchto znevýhodněných zaměstnanců. Systém je postaven na tom, že firma si dříve nezaměstnané osoby ponechá jako své zaměstnance i po skončení zakázky. Toto není přímo stanoveno zákonem, nicméně, **podle § 62 zákona o obcích musí obce vytvářet strategie zadávání veřejných zakázek na čtyřleté období**. Podpora pracovních příležitostí, stejně tak jako požadavky na důstojné pracovní podmínky bývají většinou **součástí smluvních podmínek**.⁸⁵

Malé a střední podniky do 250 zaměstnanců nejsou privilegovány v technických specifikacích, ale existuje celá řada dalších iniciativ, které usnadňují jejich účast v procesu zadávání veřejných zakázek. Obvyklé je např. **pořádání informačních schůzek s uchazeči před vyhlášením veřejné zakázky, kam bývají přizvány i malé a střední podniky**. Dalším nástrojem na podporu účasti malých a středních podniků na veřejných zakázkách je např. **dělení velkých zakázek podle geografických kritérií**. Malé a střední podniky vnímají tato opatření různě, některé je vítají, jiné považují sociální a ekologická kritéria za zátěž.⁸⁶

V Dánsku existuje centrum pro sociální odpovědnost podniků **SKI – National Procurement Service**⁸⁷, což je agentura, která poskytuje vedení a poradenství

⁸⁴ <http://www.portal-vz.cz/getmedia/d6b048ec-856b-4ee0-a1c1-1c547ad15b78/PRUVODCE-socialne-citlive-nakupovani-KZ>

⁸⁵ Social considerations in public procurement: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=1475&langId=en>

⁸⁶ tamtéž

⁸⁷ <https://www.ski.dk/viden/Sider/samfundsansvar-paa-ski-aftalerne.aspx>

v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek a sociální odpovědnosti podniků. Agentura zajišťuje také centrální nákupy. Před každou výzvou k podávání nabídek **pořádá školící programy a semináře pro dodavatele. Snaží se, aby dokumentace zakázky byla co nejjednodušší, aby i malé a střední podniky měly dostatek prostředků k podání nabídky. Rámcové zakázky jsou často rozděleny na několik částí** (např. na geografickém základně), aniž by byly porušeny limity stanovené směrnicemi EU, aby dodavatelé dostali šanci nabídku předložit.⁸⁸

V oblasti **fairtradového nakupování** jsou preferovány především **nákupy stavebních materiálů a kávy**.⁸⁹

Dánové mají také bohaté zkušenosti např. s uplatňováním podmínky **dokladování legálního nákupu udržitelného dřeva** (legálním dřevem se rozumí dřevo, které bylo vykáčeno v souladu se všemi příslušnými zákony a předpisy v zemi výroby, udržitelným dřevem se rozumí dřevo, které pochází z dobře vedeného a ošetřovaného lesa).⁹⁰ Dánské ministerstvo životního prostředí vydalo **pokyny k zadávání veřejných zakázek na nákup legálního, udržitelného, fairtradového dřeva**.⁹¹

⁸⁸ <http://www.portal-vz.cz/getmedia/d6b048ec-856b-4ee0-a1c1-1c547ad15b78/PRUVODCE-socialne-citlive-nakupovani-KZ>

⁸⁹ Social considerations in public procurement: <http://ec.europa.eu/social/BlotServlet?docId=1475&langId=en>

⁹⁰ viz Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 995/2010 ze dne 20. října 2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:295:0023:0034:CS:PDF>

⁹¹ <http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/Skov/Miljoet/vejledning/>

Švédsko

Ve Švédsku platí **zákon č. 1091 z roku 2007 o veřejných zakázkách**.⁹² Tento zákon upravuje zadávání veřejných zakázek v tzv. klasických odvětvích. Dalším relevantním zákonem je **zákon č. 1092 z roku 2007**, který upravuje zadávání veřejných zakázek v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb.

Následující ustanovení v zákoně č. 1091 o veřejných zakázkách obsahují ***zvláštní požadavky ve smyslu společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek***:

Kapitola 1, § 9 Zásady zadávání veřejných zakázek

Zadavatelé jednají s dodavateli stejným, nediskriminačním způsobem a provádí zadávání veřejných zakázek transparentně. Dále musí být dodržovány při zadávání veřejných zakázek zásady vzájemného uznávání a proporcionality.

Kapitola 6, § 1 Technické údaje

Technické specifikace musí být obsaženy v oznámení o zakázce, zadávací dokumentaci nebo doplňujících dokumentech. Specifikace musí být v souladu s § 2 a 3. Kdykoli je to možné, musí specifikace zohlednit kritéria týkající se přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením, nebo musí být navržena pro všechny uživatele.

Kapitola 6, § 3 Technické specifikace, pokud jde o požadavky na výkon nebo funkci

Zadavatel může stanovit technické specifikace z hlediska výkonu nebo funkčních požadavků. Tyto požadavky mohou zahrnovat hlediska životního prostředí. Požadavky musí být jasně definované.

Kapitola 6, § 4 Informace o původu, výrobě apod.

Technické specifikace nezahrnují informace o původu, výrobě nebo určitém postupu, neodkazují na obchodní značky, patenty, typy, původ nebo výrobce, pokud to vede k nějaké dodavatelské společnosti nebo zvýhodnění. Pokud je v technických specifikacích odkazováno na označení výrobku, musí být umožněno dokázat naplnění požadavků i jiným způsobem.

Kapitola 6, § 5 Ekvivalentní řešení

Jestliže veřejný zadavatel využije možnosti odkazovat na technické specifikace v § 2, může odmítnout variantu pouze z toho důvodu, že dotčené výrobky nebo služby nejsou v souladu se specifikacemi, na které odkázal, pokud uchazeč ve své nabídce nemůže prokázat, že navrhovaná řešení rovnocenným způsobem vyhovují požadavkům definovaným technickými specifikacemi.

Kapitola 6, § 7 Ekoznačky

V případě, že zadavatel specifikuje vliv na životní prostředí z hlediska výkonu nebo funkčních požadavků § 3, může použít podrobné specifikace nebo, je-li to nutné, jejich části, jak jsou definovány na eko-štítcích, jestliže jsou

⁹² <http://www.notisum.se/Rnp/SLS/LAG/20071091.htm>

1. specifikace vhodné pro vymezení vlastností zboží nebo služeb, které má být dodáno;
2. požadavky na značku definovány na základě vědeckých poznatků a
3. přístupné všem zúčastněným stranám. Veřejní zadavatelé musí uznat i jiný vhodný důkaz splnění podmínek.

Kapitola 6, § 11

V zadávací dokumentaci může zadavatel požádat uchazeče, aby část zakázky byla provedena subdodavatelsky třetími stranami, a může navrhnout konkrétní dodavatele.

Kapitola 6, § 12 (§ 1-2) Informace o daních, ochraně životního prostředí, ochraně zaměstnanců a pracovních podmínkách

Zadavatel může v zadávací dokumentaci určit, které subjekty mohou zájemcům poskytovat informace o zdanění, ochraně životního prostředí, bezpečnosti práce a pracovních podmínkách, které se vztahují na služby nebo stavební práce stanovené ve smlouvě. V případě, že zadavatel poskytuje informace týkající se bezpečnosti práce a pracovních podmínek, požádá uchazeče o potvrzení, že byl s těmito informacemi seznámen.

Kapitola 6, § 13 Zvláštní podmínky pro plnění zakázky

Zadavatel může stanovit zvláštní podmínky týkající se sociálních, environmentálních nebo jiných aspektů plnění zakázky. Tyto podmínky musí být uvedeny v oznámení o zakázce nebo v zadávací dokumentaci.

Kapitola 12, § 1 Alternativní důvody pro zadávání zakázek

Zadavatel přijme buď

1. nabídku, která je ekonomicky nejvýhodnější pro zadavatele, nebo
2. nabídku s nejnižší cenou.

Při posuzování, která nabídka je nejvýhodnější, zadavatel bere v úvahu různá kritéria spojená s předmětem dané zakázky, jako je cena, termín dodání, vliv na životní prostředí, provozní náklady, efektivnost vynaložených nákladů, kvalita, estetické, funkční a technické vlastnosti, servis a technická podpora.

Kapitola 12, § 2 Váha kritérií

Zadavatel ve smlouvě nebo v zadávací dokumentaci stanoví kritéria hodnocení nabídek a váhu jednotlivých kritérií.

V případě, že zadavatel nedokáže určit váhu jednotlivých kritérií, musí být uvedena v sestupném pořadí podle priority.

Vážení kritérií nebo kritérií prioritou musí být uvedeno v

1. oznámení o zakázce,
2. specifikaci,
3. výzvě k podání nabídky nebo k vyjednávání nebo
4. v popisném dokumentu.⁹³

⁹³ <http://www.notisum.se/Rnp/SLS/LAG/20071091.htm>

Nařízení č. 260 z roku 2006 o antidiskriminačních ustanoveních ve veřejných zakázkách⁹⁴ v § 4 stanoví, že v případě zakázek zadávaných na dodavatele služby nebo stavební práce podle zákona 1091 z roku 2007 nebo podle zákona 1092 z roku 2007 o zadávání veřejných zakázek v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb, musí zadavatel stanovit **antidiskriminační podmínky**, je-li smlouva uzavírána na minimálně 8 měsíců a v hodnotě minimálně 750 000 kr (tzv. antidiskriminační klauzule).

V § 5 se uvádí, že podmínky stanovené v § 4 musí být navrženy tak, aby bylo možné kontrolovat dodržování agenturou. Kontrolování by měli být i subdodavatelé.⁹⁵

Ve Švédsku jsou poměrně rozšířená tzv. **přednabídková setkání dodavatelů s uchazeči**. Příkladem dobré praxe je např. **postup švédského úřadu sociálního zabezpečení za účelem zajištění snadnějšího přístupu k veřejným zakázkám pro malé a středně velké podniky, sociálně-ekonomické a dobrovolné organizace, které pracují se sociálně znevýhodněnými skupinami osob**. Úřad občas zahrne účast těchto skupin do své úvodní studie o veřejné zakázce tak, aby získal lepší přehled o jejich specifických problémech při vypracování zadávací dokumentace. Úřad již na začátku zadávacího řízení analyzuje rizika, aby stanovil riziko nedodržení sociálních standardů. Například v případě veřejné zakázky na úklidové služby je riziko nedodržení legislativy vztahující se na pracovní podmínky považováno za vysoké.⁹⁶

Regionální správa jihozápadního Švédska pořádá přednabídková setkání, která jsou otevřená všem potenciálním uchazečům. Jejich účelem je vysvětlit požadavky „uzpůsobení podmínek pro všechny“, které jsou obsaženy v technických specifikacích.⁹⁷

Informační setkání pro dodavatele pořádá i společnost **Kammarkollegiet**. Jejím posláním je poskytovat podporu a poradenství při zadávání veřejných zakázek a rozvoj elektronického zadávání veřejných zakázek. Zaměřuje se zejména na usnadnění procesu zadávání veřejných zakázek pro zadavatele a dodavatele, přístupnost veřejných zakázek pro malé a střední podniky, posilování strategického významu veřejných zakázek, předcházení korupci a střetu zájmů v oblasti veřejných zakázek, dosahování cílů udržitelného rozvoje a podporu inovací v zadávání veřejných zakázek.⁹⁸ Společnost nabízí např. **speciální briefing pro poskytovatele služeb péče o seniory**.⁹⁹

⁹⁴ <http://www.notisum.se/Pub/Doc.aspx?url=/mp/sls/lag/20060260.htm>

⁹⁵ tamtéž

⁹⁶ <http://www.portal-vz.cz/getmedia/d6b048ec-856b-4ee0-a1c1-1c547ad15b78/PRUVODCE-socialne-citlive-nakupovani-KZ>

⁹⁷ tamtéž

⁹⁸ <http://www.upphandlingsstod.se/om-upphandlingsstoedet>

⁹⁹ <http://www.upphandlingsstod.se/informationstr%C3%A4ffar-f%C3%B6r-leverant%C3%B6rer-0>

Finsko

Ve Finsku je zadávání veřejných zakázek upraveno **zákonem č. 348 z roku 2007 o veřejných zakázkách**.

§ 48 Subdodávky

Zadavatel může od uchazečů požadovat, aby ve své nabídce uvedli, kterou část zakázky zamýšlí zadat třetím osobám, a může navrhnout případné subdodavatele.

§ 49 Zvláštní podmínky smlouvy

Zadavatel může stanovit zvláštní podmínky týkající se environmentálních a sociálních aspektů, jako jsou např. odborné vzdělávání a příprava na pracovišti, pracovní podmínky, podmínky zaměstnávání osob se zdravotním postižením apod. Je nutné, aby podmínky byly nediskriminační a slučitelné s právem Společenství, a byly uvedeny v oznámení o zakázce nebo ve výzvě k podání nabídky.

Úspěšný uchazeč musí před podpisem smlouvy s orgánem státní správy podepsat doložku, že bude dodržovat minimální pracovní standardy v případě stavebních činností.

§ 50 Daně, ochrana životního prostředí, ochrana zaměstnanců a pracovních podmínek se závazky

Zadavatel může v zadávací dokumentaci určit, které subjekty mohou zájemcům poskytovat informace o zdanění, ochraně životního prostředí, bezpečnosti práce a pracovních podmínkách, které se vztahují na služby nebo stavební práce stanovené ve smlouvě. V případě, že zadavatel poskytuje informace týkající se bezpečnosti práce a pracovních podmínek, požádá uchazeče o potvrzení, že byl s těmito informacemi seznámen.¹⁰⁰

V roce 2012 došlo k **úpravě § 49 zákona o veřejných zakázkách**. Nově se povinnost zhotovitele dodržovat minimální pracovní standardy pro stavební činnosti vztahuje na všechny veřejné zakázky (dříve se vztahovala pouze k zadavatelům – ústředním orgánům státní správy).¹⁰¹

Ve Finsku je kladen důraz zejména na zelené nakupování a snižování uhlíkové stopy, viz např. příručka z roku 2011 s názvem „**Carbon Footprint Calculators for Public Procurement**“.¹⁰²

¹⁰⁰ <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070348>

¹⁰¹ <http://www.kunnat.net/fi/Kuntaliitto/yleiskirjeet-lausunnot/yleiskirjeet/2012/Sivut/y17802012-tilaajavastuulaki.aspx>

¹⁰² <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=133202&lan=en>

Kapitola 5.

Jak to funguje u nás

V České republice není zatím společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek příliš rozšířeno. Dosud bylo vydáno několik průvodců pro nákup výrobků fair trade, např. „**Nakupujeme férově!**“ (NaZemi – společnost pro fair trade, 2011)¹⁰³, „**Vztah veřejných zakázek a fair trade**“ (NaZemi – společnost pro fair trade, 2011)¹⁰⁴, „**Fairtradové veřejné zakázky**“ (NaZemi – společnost pro fair trade, 2012)¹⁰⁵, a průvodců pro zelené nakupování, např. „**Zelené úřadování –**

Veřejné zakázky a zohledňování ekologických kritérií při jejich zadávání“ (Sít ekologických poraden, 2007)¹⁰⁶, „**Jak nakupovat počítače v souladu se sociálními a ekologickými kritérii**“ (Ekumenická akademie Praha)¹⁰⁷, existuje i příručka pro výpočet uhlíkové stopy „**Uhlíková stopa města**“ (Týmo-vá iniciativa pro místní udržitelný rozvoj, 2012).¹⁰⁸

Vláda České republiky v roce 2010 schválila **Pravidla uplatňování environmentálních požadavků při zadávání veřejných zakázek a nákupech státní správy a samosprávy**¹⁰⁹, **Metodiku pro nákup nábytku a Metodiku pro nákup kancelářské výpočetní techniky** (Usnesení vlády ČR č. 465/2010 je závazné pro centrální orgány státní správy a doporučující pro samosprávu) a zároveň uložila Ministerstvu pro životní prostředí **zvážit doplnění metodik pro nákup produktů v oblastech potravin a cateringových služeb, dopravy a dopravních služeb, oděvů, uniforem a jiného textilu, papíru a tiskařských služeb, čistících výrobků a služeb, uvedených ve Sdělení Evropské komise k veřejným zakázkám pro lepší životní prostředí COM (2008) 400**.¹¹⁰

¹⁰³ <http://www.svetnakupnimkosiku.cz/files/korenova-slozka-svnik/obrazky/verejne-nakupovani/dokumenty/nakupujeme-ferove-web.pdf>

¹⁰⁴ <http://www.svetnakupnimkosiku.cz/files/korenova-slozka-svnik/obrazky/verejne-nakupovani/dokumenty/analiza-web.pdf>

¹⁰⁵ <http://www.svetnakupnimkosiku.cz/files/korenova-slozka-svnik/obrazky/verejne-nakupovani/dokumenty/fairtradove-verejne-zakazky-web.pdf>

¹⁰⁶ http://zeleneuradovani.cz/content/File/ver_zak.pdf

¹⁰⁷ <http://www.svetnakupnimkosiku.cz/files/korenova-slozka-svnik/obrazky/verejne-nakupovani/dokumenty/jak-nakupovat-pocitace.pdf>

¹⁰⁸ http://www.uhlikovastopa.cz/media/Metodika_US_web.pdf

¹⁰⁹ [http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/\\$pid/CENMSG0K4R90/\\$FILE/Pravidla.pdf](http://www.cenia.cz/web/www/web-pub2.nsf/$pid/CENMSG0K4R90/$FILE/Pravidla.pdf)

¹¹⁰ [http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/9F67CBDF7AB3D010C125773E00446BC7/\\$FILE/465%20uv100614.0465.pdf](http://kormoran.vlada.cz/usneseni/usneseni_webtest.nsf/0/9F67CBDF7AB3D010C125773E00446BC7/$FILE/465%20uv100614.0465.pdf)
<http://www1.cenia.cz/www/zelene-nakupovani>

Pokud se obec či město rozhodne začít nakupovat v souladu s fair trade, může se zapojit do kampaně **Fairtradová města**.¹¹¹ Fairtradová města jsou mezinárodní iniciativou označování míst, kde je podporován fair trade. Cílem kampaně je osvěta o fair trade a podpora prodeje fairtradových produktů v daném městě. Status je udělován nejen městům a malým obcím, ale také univerzitám, školám, nemocnicím, církvím a náboženským společnostem.¹¹²

Česká republika se ke kampani přidala v lednu 2011. Iniciativu u nás koordinují Asociace pro fair trade, NaZemi a Ekumenická akademie Praha. Kampaň zaštilo Ministerstvo životního prostředí a podporu jí vyjádřila Národní síť Zdravých měst.

Města musí pro získání statutu splnit 5 kritérií:

1. je vytvořena místní řídicí skupina za účelem podpory fair trade ve městě,
2. město oficiálně podporuje fair trade (podpora fair trade je součástí strategických dokumentů),
3. v místních obchodech a kavárnách jsou dostupné fairtradové produkty,
4. místní organizace podporují fair trade (školy, nevládní organizace, církve, knihovny apod.),
5. místní média informují o fair trade.

¹¹¹ <http://www.fairtradovamesta.cz/>

¹¹² http://www.fairtradovamesta.cz/ft_skoly, http://www.fairtradovamesta.cz/ft_cirkev, http://www.fairtradovamesta.cz/mistni_podporovatele

Prvními **Fairtradovými městy** se u nás 14. září 2011 stala města Litoměřice a Vsetín, v současné době jsou tato města již čtyři a přidávají se další.¹¹³

Zapojení do kampaně městům přináší posílení dobrého jména, naplňování celosvětově uznávaných veřejných cílů podpory udržitelného rozvoje, města jsou vzorem pro další instituce a jednotlivé spotřebitele, kampaň účinně propojuje jednotlivé aktéry ve městě – občany, podnikatele, lidi z příspěvkových a nevládních organizací a zaměstnance radnice.

Ing. Zuzana Brzobohatá, poslankyně Evropského parlamentu, již dlouhá léta podporuje fair trade: „Fair trade podporuji na půdě Evropského parlamentu, jsem členkou pracovní skupiny pro Fair Trade. Fairtradové občerstvení se denně využívá na jednáních v Evropském parlamentu, který podporu fair trade vyjádřil například v Usnesení Evropského parlamentu o Spravedlivém obchodu a rozvoji (2005/2245(INI)) a zprávě New developments in public procurement (2009/2175(INI)). Také česká města a instituce mají příležitost přispívat udržitelnému rozvoji nákupem a spotřebou fair trade produktů.“¹¹⁴

Agentura pro sociální začleňování vydala brožuru **Podmínka zaměstnávání 10% dlouhodobě nezaměstnaných osob ve veřejných zakázkách**.¹¹⁵ Přestože možnost uplatnění podmínky zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných osob na veřejných zakázkách byla posvěcena Evropskou komisí, Evropským soudním dvorem, Ministerstvem pro místní rozvoj ČR i Úřadem pro ochranu hospodářského soutěže a její aplikace znamená v podstatě jen přiložení jednostránkové přílohy do zadávací dokumentace a nastavení spolupráce mezi zadavatelem, dodavatelem, Úřadem práce a neziskovou organizací, v praxi zatím tato podmínka není příliš uplatňována.

Za průkopníka v tomto směru můžeme považovat **město Most**, které má podmínku zapracovanou jak

¹¹³ Blíže viz http://www.fairtradovamesta.cz/kde_jsou_fer/mesta

¹¹⁴ http://www.fairtradovamesta.cz/podporuji_nas

¹¹⁵ blíže viz příloha č. 1 kapitola Jak na to a zde:

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-k-oblasti-zamestnanost>

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/podminka-zamestnavani-deseti-procent-dlouhodobě-nezamestnaných-osob-ve-verejnych-zakazkach>

<http://www.socialni-zaclenovani.cz/prirucka>

do **strategického plánu sociálního začleňování**¹¹⁶, tak do interní směrnice města **Pravidla pro zadávání veřejných zakázek malého rozsahu statutárního města Most**¹¹⁷, a v praxi ji u zakázek vyhovujícího charakteru uplatňuje.¹¹⁸

Některá další města a obce, se kterými Agentura pro sociální začleňování spolupracuje, mají podmínku zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných osob na veřejných zakázkách zapracovanou do **strategického plánu sociálního začleňování**, ale v současné době čekají na **vhodný typ zakázky** (zakázka na delší časové období na úklidové nebo stavební práce či údržbu zeleně). Jde např. o obce Břeclav¹¹⁹, Děčín, Kadaň, Mělník, Nové Sedlo, Ralsko. Města Litvínov a Roudnice nad Labem mají podmínku zapracovanou ve **směrnici města** (Roudnice nad Labem v modifikované podobě 5%), nicméně k praktické aplikaci zatím nedochází, v Ostravě a Havířově o uplatnění podmínky rozhodlo **vedení města**. Každá obec přistupuje k uplatňování podmínky jiným způsobem, existují různé **modifikace** (např. v Novém Sedle by mělo jít o in-house zakázky, v Odrách zvažují uplatnění sociálních podniků na zakázkách formou subdodávek apod.). **Agentura pro sociální začleňování poskytuje obcím poradenství, přičemž při formulaci podmínky jsou vždy respektovány místní specifika a potřeby.**

Ukázka ze Strategického plánu lokálního partnerství Ralsko pro roky 2013–2015.

**Priorita 3.3 nabídnout CS uplatnění na legálním trhu práce
(tj. vytvořit atraktivní nabídku práce a podmínky k jejímu dosažení)**

Komentář: *Legální zaměstnání chceme nabídnout zaměstnatelné a vzdělané skupině dlouhodobě nezaměstnaných, tedy cílové skupině priorit předchozích. Nechceme nabízet zaměstnavatelům zájce v pytli, ale naopak osoby připravené a alespoň částečně osvědčené. Chceme tak činit prostřednictvím dotovaných i nedotovaných pracovních míst zaměstnanostních projektů, prostřednictvím praxe a míst na zkoušku, prostřednictvím veřejně prospěšných prací, prostřednictvím odpovědného zadávání veřejných zakázek města a prostřednictvím podmínění pronájmu či prodeje pozemků města novým zaměstnavatelům zaměstnáním místních obyvatel s nabídkou zajištění jejich kvalifikace podle požadavků daného zaměstnavatele.*

¹¹⁶ Strategický plán sociálního začleňování je připravován na úrovni lokálních partnerství, která jsou uzavírána ve městech a obcích, na jejichž území působí Agentura pro sociální začleňování; jde o souhrn opatření, která se města/obce zavazují realizovat ve prospěch sociálního začleňování obyvatel sociálně vyloučených lokalit na svém území.

Strategický plán sociálního začleňování Města Mostu zde: <http://www.socialni-zaclenovani.cz/dokumenty/dokumenty-pro-lokalitu-most>

¹¹⁷ <http://www.mesto-most.cz/pravidla-pro-zadavani-a-prubeh-verejnych-zakazek-maleho-rozsahu/d-2778/p1=1159>

¹¹⁸ Blíže viz Manuál dobrých praxí v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, který navazuje na tuto metodiku.

¹¹⁹ Blíže viz Manuál dobrých praxí v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, který navazuje na tuto metodiku.

Cíle / Kroky	Termín	Zodpovědnost	Zdroje	Plnění
--------------	--------	--------------	--------	--------

Cíl 3.3.1 počínaje 2014 bude vykonávat 11 osob ročně VPP na základě doporučení (z VS, od TSP,...)

Komentář: *Veřejně prospěšné práce nabídneme těm osobám, které se osvědčí zkušebně při výkonu dobrovolné veřejné služby, která jim bude nabízena s motivací získání pracovního poměru; veřejně prospěšné práce využije zejména město, ale mohou tak činit i jiné subjekty; chceme však, aby se osoby na VPP prostrídaly, VPP jsou středním stupněm systému prostupného zaměstnávání a měly by pomoci na cestě nezaměstnaného na volný legální trh práce – pokud je zaměstnavatel s pracovníkem na VPP spokojený, nechť jej přijme mezi kmenové zaměstnance nebo pomůže (prostřednictvím terénních sociálních pracovníků a doporučení) k získání stálého zaměstnání jinde; VPP jako dotované místo je stále aktivizační nástroj státu, tedy podpora zaměstnance, nikoli podpora zaměstnavatele.*

-postup viz 3.1.1*				
-10 město, 1 ČvT				

Cíl 3.3.2 Jakýkoli nový zaměstnavatel na území města Ralska bude zaměstnávat obyvatele Ralska, případně Mimoně, pokud tito budou na vytvořené pozice vhodné

Komentář: *Chceme, aby noví zaměstnavatelé zaměstnávali, pokud to bude možné (pokud se nebude jednat o vysoce specializovaný obor), místní lidi; za to mohou být zvýhodnění (na pronájmu pozemků kupř.) a musí jim být nabídnuta vhodná, připravená a kvalifikovaná pracovní síla podle jejich požadavků.*

1. podmínka je explicitně zakotvena v pravidlech města o prodeji a pronájmu pozemků	konec 2013	Město		
2. zaměstnavatelům/investorům je nabízen předvýběr zaměstnanců městem a Úřadem práce ČR (vhodní adepti)	průběžně od 2014	Město+ÚP ČR		
3. Úřad práce, KoP Mimoně zprostředkuje nebo realizuje (re)kvalifikační kurzy podle požadavků zaměstnavatele	průběžně od 2014	ÚP ČR	ÚP ČR	

4. Úřad práce, KoP Česká Lípa nabízí zaměstnavateli využití prostředků aktivní politiky zaměstnanosti (SÚPM)	průběžně od 2014	ÚP ČR	ÚP ČR	
--	------------------	-------	-------	--

Cíl 3.3.3 ve vybraných veřejných zakázkách města je nejpozději v roce 2014 uplatněna podmínka tzv. 10%Komentář: Sociálně a lokálně odpovědné zadávání veřejných zakázek je totiž systémovým nástrojem, který město může využít k posílení zaměstnanosti na svém území bez odkázání na dotační tituly.

Náš návrh spočívá v implementaci podmínky pro dodavatele „zaměstnat alespoň 10% dlouhodobě nezaměstnaných evidovaných na úřadu práce z celkového počtu pracovníků na zakázce“ do zadávací dokumentace vybraných veřejných zakázek města. Nechceme takovou podmínku uplatňovat plošně u všech VZ, ale jen u těch, které jsou pro její použití vhodné, a to a) charakterem práce (stavební práce a bourací, úprava veřejných prostranství a zeleně, práce zahradní a lesnické, úklidové práce, ...) a b) svojí délkou (aby přinášelo zaměstnání dlouhodobě nezaměstnaným efekt, měla by trvat realizace zakázky alespoň půl roku). Podmínka je nediskriminační a rovná, platí pro všechny uchazeče o zakázku a hovoří nikoli o etnické skupině či obyvatelích té a té lokality, dokonce ani o evidenci konkrétního úřadu práce, hovoří pouze o dlouhodobě nezaměstnaných v evidenci ÚP. Výběr zaměstnanců však dokážeme zaměstnavatelům ulehčit jednak referencemi na konkrétní osoby ze strany neziskových organizací, které s nimi pracují buď v zaměstnanostních projektech, nebo v sociálních službách, a jednak referencemi provozovatelů veřejné služby. Pročež uplatnění podmínky (ač je její znění celorepublikové) dokážeme nasměrovat místně, neboť pro zaměstnavatele bude výhodnější nekupovat zajíce v pytli (neznámá jména z evidence jakéhokoli ÚP), ale spolehnout se na místní prověřené, osvědčené lidi. Takto byla tato podmínka odzkoušena pilotně městem Most a o její smysluplnosti hovoří fakt, že firmy byly s těmito lidmi spokojeny natolik, že si je ponechaly v pracovním poměru i po skončení zakázek, které byly s touto podmínkou vyhlášeny. Ovšem i pokud by se tak nestalo, benefit pro dlouhodobě nezaměstnané spočívá ani ne tak ve zvýšení příjmu po dobu zakázky, jako v tom, že se mohou vykázat pracovní zkušeností, zápočtovým listem a referencemi při dalším hledání práce. Což je obrovský kvalitativní rozdíl oproti lidem, kteří nikdy legálně nepracovali a jsou proto v očích zaměstnavatelů enormně rizikovi.

Podmínka je v souladu se zákonem o veřejných zakázkách (§44) a její nediskriminační charakter potvrdil i Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. V Mostě se už realizují další zakázky, kde je uplatněna.

I. podmínka je představena radě a zastupitelstvu města	říjen 2013	ASZ		
--	------------	-----	--	--

II. podmínka je pilotně za- komponována do vy- braných veřejných za- kázek	nejpozději na začátku 2014	Město + ASZ		
IV. ve spolupráci s Měs- tem (TSP) a ÚP KoP Mimoň je uskutečněn výběr zaměstnanců	dle průběhu VŘ	Město + ASZ		
V. zakázky jsou realizovány	průběžně	Město	Město	
VI. uplatnění podmínky je vyhodnoceno	podzim 2014	Město + ASZ + ÚP ČR		
VII. podmínka je případně zakomponována do směrnice města o zadávání VZ	začátek 2015	Město + ASZ		

*CÍLE / KROKY	Termín	Zodpovědnost	Zdroje	Plnění
---------------	--------	--------------	--------	--------

Cíl 3.1.1 od 2014 bude 10 osob ročně v Ralsku vykonávat veřejnou službu u města s výhledem na VPP

Komentář: *povinná veřejná služba bez nároku na odměnu byla shledána Ústavním soudem v roce 2012 nezákonnou, ale k motivačnímu systému před rokem 2012, kdy její výkon byl odstupňovaně odměňován, se zatím nevrátila, byť tento původní systém výborně fungoval. Pro výkon veřejné služby na dobrovolné bázi tak máme v ruce jedinou motivační kartu – příslib placeného zaměstnání, nejprve v podobě veřejně prospěšných prací, ale i zařazení do zaměstnanostních projektů s podporovanými pracovními místy. Veřejnou službu chceme přitom využít k jejímu původnímu účelu: aktivizovat nezaměstnané a protřídít ty z nich, kdo pracovat chtějí, ale nedokáží se na trhu práce uplatnit (či se na něj dostat) – a těm dát další šanci, a ty, kterým evidence na úřadu práce vyhovuje. S těmi pracovat nepokládáme za užitečné.*

I. obec se registruje na ÚP KoP Česká Lípa jako provozovatel VS (oddlužení do konce 2013)	Leden 2014	Město		
II. obec osloví ÚP KoP Česká Lípa s požadav- kem na počet míst a ja- kých – žádost na ÚP v České Lípě	Leden 2014	Město		

III. na základě dohodnutého počtu VPP obec VPP pod podmínkou 2 měsíčního výkonu VS svým kandidátům (prostřednictvím vývěsek, klientské práce, od ÚP KoP Mimoň po domluvě s provozovateli, letáčků, existujících databází z minulosti / VS,VPP/...)	Leden 2014	Město		
IV. start veřejné služby	Leden 2014	Město		
V. osvědčení pracovníci z VS jsou zaměstnáni na VPP, a to na 1 běh, maximálně na 2 běhy, proložené ale výkonem VS	Březen 2014	Město	ÚP ČR	
VI. osoby osvědčené na VPP nejsou točeny na VPP, ale a) se přijmou mezi kmenové zaměstnance nebo b) jsou doporučeny do RIPu „Získej práci“ (pro krátkodobě nezaměstnané)	průběžně	Město		

Na základě výkonu veřejné služby byla vybrána dlouhodobě nezaměstnaná žena z Prunéřova a doporučena firmě budující Centrum sociálních služeb Prunéřov (pod podmínkou zaměstnávání 10% dlouhodobě nezaměstnaných na veřejné zakázce). Paní nastoupila, onemocněla, ale před koncem zakázky se ještě vrátila do práce. Žel, nebylo díky nemoci možné vyhodnotit přínos zakázky a firma si ji pravděpodobně nenechá; vedení města ale počítá s uplatněním podmínky zaměstnávání 10% dlouhodobě nezaměstnaných osob na rekonstrukci domu č.p.169 v Prunéřově na sociální byty (2014, dotace Ministerstva pro místní rozvoj).

Významnou zakázkou, v rámci které je podmínka také uplatněna, je zakázka Karlovarského kraje „**Realizace opatření k omezení výskytu invazních rostlin**“

v hodnotě 120 milionů Kč.¹²⁰ V srpnu 2013 proběhlo setkání zástupců zadavatele (Krajský úřad Karlovarského kraje) se zástupci Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Karlových Varech, Agentury pro sociální začleňování Úřadu vlády ČR, Agentury projektového a dotačního managementu Karlovy Vary a vítěznými firmami, na kterém bylo vyjasněno dokladování splnění podmínky zaměstnávání 10% dlouhodobě nezaměstnaných na této veřejné zakázce a dohodnuta spolupráce s místními nestátními neziskovými organizacemi.¹²¹

V případě, že by byla podmínka definována nikoliv na základě dlouhodobě nezaměstnanosti, ale **na základě příslušnosti k některé ze znevýhodněných skupin na trhu práce**, mezi způsoby, jak mohou dodavatelé doložit splnění této podmínky, by mohlo patřit držení značky **Ethnic Friendly zaměstnavatel**¹²², **Práce postižených**¹²³ apod. **Vždy je však třeba umožnit i prokázání splnění podmínky jiným způsobem.**

Pokud jde o **zapojení osob se zdravotním postižením do veřejných zakázek**, podle zákona č. 137/2006

Sb., o veřejných zakázkách, existuje možnost omezení účasti v zadávacím řízení pouze na dodavatele zaměstnávající osoby se zdravotním postižením v případě, že dodavatel zaměstnává více než 50% osob se zdravotním postižením z celkového počtu zaměstnanců dodavatele (tzv. vyhrazené zakázky), a dále možnost zvýhodnění nabídkové ceny v případě, že dodavatel zaměstnává více než 25 zaměstnanců, z nichž je více než 50% zaměstnanců osobami se zdravotním postižením. Tato ustanovení mají rovněž oporu v **§ 81 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti:**

(1) Zaměstnavatelé s více než 25 zaměstnanci v pracovním poměru jsou povinni

¹²⁰ <https://www.vhodne-uverejneni.cz/zakazka/realizace-opatreni-k-omezeni-vyskytu-invaznich-rostlin>, <http://gis.kr-karlovarsky.cz/heracleum-public/>

¹²¹ Blíže viz Příklady dobré praxe v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, které navazují na tuto metodiku.

¹²² Značka Ethnic Friendly zaměstnavatel umožňuje ocenění zaměstnavatelů, kteří se hlásí k zásadě rovného zacházení s etnicky odlišným obyvatelstvem a ve své personální praxi tuto zásadu dlouhodobě naplňují a dbají o její dodržování.

Značka je spravována organizací IQ Roma servis, o. s., Romea, o. s. a Charita Olomouc, které zjišťují dodržování Pravidel pro udělení a užívání značky Ethnic Friendly zaměstnavatel.

Blíže zde: <http://www.ethnic-friendly.cz/>

¹²³ Ochranná značka vznikla s cílem zviditelnit skutečnou práci osob se zdravotním postižením - upozornit na lidi, kteří i přes zdravotní postižení dokážou poskytovat kvalitní služby, vyrábět konkurenceschopné výrobky a dělat stejně dobrou práci jako zdraví lidé. A samozřejmě podporovat firmy, které jim poskytují potřebné zaměstnání.

Projekt vznikl v rámci aktivit Nadačního fondu pro podporu zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Partnerem projektu se stalo Sdružení pro oceňování kvality. Zajišťuje audit nutný pro získání licence k užívání známky.

Licenci mohou získat zaměstnavatelé zdravotně postižených a OSVČ, kteří zaměstnávají minimálně 50% OZP.

Blíže zde: <http://www.pracepostizenych.cz/>

zaměstnávat osoby se zdravotním postižením ve vyšší povinného podílu těchto osob na celkovém počtu zaměstnanců zaměstnavatele. Povinný podíl činí 4 %.

(2) Povinnost uvedenou v odstavci 1 zaměstnavatelé plní

- a) zaměstnáváním v pracovním poměru,
- b) odebíráním výrobků nebo služeb od zaměstnavatelů zaměstnávajících více než 50 % zaměstnanců, kteří jsou osobami se zdravotním postižením, **nebo zadáváním zakázek těmto zaměstnavatelům** nebo odebíráním výrobků nebo služeb od osob se zdravotním postižením, které jsou osobami samostatně výdělečně činnými a nezaměstnávají žádné zaměstnance, nebo zadáváním zakázek těmto osobám nebo
- c) odvodem do státního rozpočtu nebo vzájemnou kombinací způsobů uvedených v písmenech a) až c).¹²⁴

Příkladem dobré praxe je například veřejná zakázka „**Údržba veřejné zeleně a úklid veřejných prostranství ve dvou lokalitách městské části Praha 12**“¹²⁵ v hodnotě 24.916.800 Kč. **Zadavatel (městská část Praha 12) v tomto případě omezil zadávací řízení pouze na zvýhodněného dodavatele podle § 101 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, přičemž „zvýhodněným dodavatelem“ je do-**

davatel, který zaměstnává více než 50% osob se zdravotním postižením dle § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Splnění předpokladu musí dodavatel prokázat v nabídce předložením potvrzení Úřadu práce ČR či potvrzením nebo rozhodnutím orgánu sociálního zabezpečení, z nichž bude vyplývat překročení hranice 50% osob se zdravotním postižením. Při použití těchto ustanovení je vyloučeno prokazovat výše uvedené skutečnosti prostřednictvím jiných osob (subdodavatelů). **Kromě toho použila Praha 12 hodnotící kritéria kvality ve vztahu k osobám se zdravotním postižením – požadovala metodiku práce s těmito lidmi ve vztahu k plnění zakázky** a obstála před Úřadem na ochranu hospodářské soutěže při obhajobě tohoto postupu. I přes takto definovaná hodnotící kritéria se sešlo více než 10 nabídek a na jejich hodnocení se podílela Agentura pro sociální začleňování.¹²⁶

¹²⁴ http://portal.mpsv.cz/sz/obecne/prav_predpisy

¹²⁵ <http://www.praha12.cz/udrzba-verejne-zelene-a-uklid-verejnych-prostranstvi-ve-dvou-lokalitach-mestske-casti-praha-12/d-26899>

¹²⁶ Blíže viz Příklady dobré praxe v oblasti společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek, které navazují na tuto metodiku.

Kapitola 6.

S čím to souvisí

Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek souvisí s celou řadou oblastí, jako jsou např. trvale udržitelný rozvoj, sociální začleňování, strategické plánování, regionální rozvoj, politika zaměstnanosti, společenská odpovědnost firem, korupce apod. My se v této kapitole zaměříme na **propojení rozvoje sociálního podnikání s představeným konceptem zadávání veřejných zakázek**.

Sociální podnikání:

- jsou podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí,
- hraje důležitou roli v místním rozvoji,
- vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním nebo společenským znevýhodněním,
- zisk je z větší části použit pro další rozvoj sociálního podniku,
- pro sociální podnik je stejně důležité dosahování zisku i zvýšení veřejného prospěchu,
- sociální podnik naplňuje veřejně prospěšný cíl, který je formulován v základacích dokumentech,
- sociální podnik vzniká a rozvíjí se na konceptu tzv. trojího prospěchu – ekonomického, sociálního a environmentálního.¹²⁷

Sociální ekonomika zaměstnává v EU přes 11 milionů zaměstnanců, což představuje **6 % celkové zaměstnanosti**. Zahrnuje subjekty se zvláštním právním postavením (družstva, nadace, sdružení, vzájemné pojišťovny), z nichž mnohé jsou také sociálními podniky vzhledem k výše uvedeným znakům, jakož i sociální podniky ve formě soukromých společností nebo tradiční akciové společnosti. Zvláštní právní postavení sociální ekonomiky jsou přizpůsobena zejména sociálním podnikům, neboť jejich způsob řízení **podporuje spoluúčast a otevřenost**.

Studie z roku 2009 odhaduje podíl aktivní populace zapojené do sociálního podnikání na 4,1 % v Belgii, 7,5 % ve Finsku, 3,1 % ve Francii, 3,3 % v Itálii, 5,4 % ve Švédsku a 5,7 % ve Spojeném království.¹²⁸ **Zhruba každý čtvrtý podnik založený v Evropě je sociálním podnikem**. Tento údaj se zvyšuje na každý třetí v Belgii, Finsku a Francii. Tyto podniky jsou často **produktivnější a konkurenceschopnější**,

¹²⁷ <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz>

¹²⁸ Ve Velké Británii je 39% sociálních podniků soustředěno do deprivovaných oblastí (sociálně vyloučených lokalit), kde se nachází pouze 13% běžných podniků. (viz http://www.socialenterprise.org.uk/uploads/files/2012/05/local_authority_guide_online.pdf)

než se může na první pohled zdát. Je to důsledkem velmi silné **osobní angažovanosti jejich zaměstnanců a lepších pracovních podmínek**, které nabízejí.¹²⁹

Na druhou stranu **studie vypracovaná z pověření Evropské komise** odhaluje, že od roku 2006 do roku 2008 se podíl malých a středních podniků mezi společnostmi, které získaly veřejné zakázky **přesahující prahové hodnoty stanovené Evropskou unií**, pohyboval v EU-27 od 58 % do 61 %. Pokud jde o celkovou odhadovanou hodnotu zakázek, malé a střední podniky získaly 31 % až 38 % veřejných zakázek, zatímco jejich celkový podíl v hospodářství vypočítaný na základě jejich celkového obrátu činí 52 %.¹³⁰

Sociální podniky, které prostřednictvím sociální inovace reagují na dosud neuspokojené potřeby, přispívají k inteligentnímu růstu; vzhledem ke svému environmentálnímu dopadu a dlouhodobé vizi tyto podniky vytvářejí udržitelný růst; díky své orientaci na humánní problematiku a sociální soudržnost jsou podstatou růstu podporujícího začlenění. Jinak řečeno, smyslem jejich existence je organizovat společenské a ekonomické změny, které přispívají k naplnění cílů **strategie Evropa 2020**.¹³¹

„Síť pro lepší budoucnost sociální ekonomiky“¹³², složená s řídících orgánů pro ESF z Polska, České republiky, Belgie, Itálie, Velké Británie a Finska, vydala **doporučení na opatření sociální ekonomiky financovatelná z Evropského sociálního fondu**:

- Sociální franšízing
- Finanční nástroje a mechanismy alokace fondů do sociální ekonomiky
- Měření přidané sociální hodnoty
- Sociálně odpovědné veřejné zakázky
- Veřejná podpora a sociální služby veřejného zájmu.¹³³

Podporováno má být zejména sociální začleňování a organizace sociální ekonomiky, jako například:

- rovný přístup k veřejným zakázkám pro firmy, které jsou vlastněny nebo zaměstnávají osoby z etnických nebo menšinových skupin, například družstva, sociální podniky a neziskové organizace;
- podpora zaměstnání pro zdravotně postižené osoby, jejich začlenění do otevřeného trhu práce.

¹²⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0682:FIN:CS:PDF>

¹³⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0015:FIN:CS:PDF>

¹³¹ Sdělení č. 682 z roku 2011 Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru regionů – Iniciativa pro sociální podnikání – Vytvářet příznivé prostředí pro podporu sociálních podniků v rámci sociálního hospodářství a sociálních inovací.
In: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0682:FIN:CS:PDF>

¹³² <http://www.socialeconomy.pl/x/729884;jsessionid=E09D1218A42044D297C6241A7E600B7B>

¹³³ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0083:FIN:CS:HTML>

Dále mají být podporovány pracovní příležitosti, například:

- podpora zaměstnávání mladých;
- podpora vyváženého zastoupení mužů a žen (např. vyvážení práce a života, boj proti odvětvové nebo profesní segregaci atd.);
- podpora pracovních příležitostí pro dlouhodobě nezaměstnané a starší pracovníky;
- podpora politiky rozmanitosti a pracovní příležitosti pro osoby ze znevýhodněných skupin (např. pracovníci z řad přistěhovalců, etnické menšiny, náboženské menšiny, lidé s nízkým dosaženým vzděláním);
- podpora pracovních příležitostí pro zdravotně postižené, včetně přístupného pracovního prostředí, které podporuje sociální začleňování.¹³⁴

K tomu, aby sociální podniky mohly rozvinout svůj potenciál, navrhla v roce 2011 Evropská komise realizovat **akční plán** s názvem „**Iniciativa pro sociální podnikání – Vytvářet příznivé prostředí pro podporu sociálních podniků v rámci sociálního hospodářství a sociálních inovací**“, ¹³⁵ který lze rozdělit na **jedenáct klíčových akcí**:

1. **Navrhnout evropský právní rámec pro solidární investiční fond s cílem usnadnit sociálním podnikům přístup na finanční trhy** se zohledněním výsledků veřejné konzultace a posouzení vlivů. Cílem bude podpořit vytvoření dedikovaných fondů, umožnit jejich aktivní začlenění do celého jednotného trhu.
2. **Nadále pokračovat v usnadnění přístupu k mikroúvěru prostřednictvím evropského nástroje mikrofinancování Progress** a rozvinout tento nástroj posílením institucionálních kapacit v rámci Programu Evropské unie pro sociální změnu a sociální inovace na období let 2014 až 2020, **lépe analyzovat, podněcovat a podporovat rozvoj právního a institucionálního prostředí mikroúvěru**.
3. V rámci Programu Evropské unie pro sociální změnu a sociální inovace navrhla Komise **zavést evropský finanční nástroj ve výši 90 milionů EUR pro usnadnění přístupu k financování pro sociální podniky** při zahájení jejich činnosti, rozvoji a rozšíření s využitím investic do solidárních investičních fondů, které poskytnou nástroje vlastního kapitálu a dluhové financování.
4. **Komise navrhla zavedení explicitní investiční priority pro „sociální podniky“ v rámci předpisů EFRR a ESF od roku 2014**, s cílem poskytnout jasnou právní základnu a umožnit členským státům a regionům zahrnout cílené činnosti do svých programů ESF a EFRR na období let 2014–2020.

¹³⁴ <http://www.socialeconomy.pl/sites/default/files/files/BFSE%20Report.pdf>

¹³⁵ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0083:FIN:CS:HTML>

5. **Stanovit osvědčené postupy a využitelné vzory** a za účasti zúčastněných stran vypracovat úplnou mapu sociálních podniků v Evropě, stanovit jejich charakteristiky, hospodářské modely, hospodářský význam, potenciál přeshraničního růstu, obsah a parametry právních postavení a daňových režimů, jakož i stávající systémy označování.
6. **Vytvořit databázi značek a osvědčení** pro sociální podniky v Evropě s cílem zlepšení jejich viditelnosti a porovnání.
7. **Podporovat vzájemné učení a posilovat kompetence vnitrostátních a regionálních orgánů** při zavádění společných podpůrných strategií, podpory a financování sociálních podniků, zejména v rámci strukturálních fondů, a to s využitím analýzy, sdílení správné praxe, vysvětlování, aktivit síťového propojení a šíření.
8. **Vytvořit jednotnou a vícejazyčnou elektronickou platformu s informacemi a výměnou informací**, případně propojenou s Evropskou inovační sociální platformou a se sítí „Enterprise Europe Network“ pro podnikatele v sociální oblasti, podnikatelské inkubátory a klastry, sociální investory a jejich spolupracovníky.

Lépe informovat a usnadňovat přístup ve vztahu k programům Společenství, které mohou poskytnout podporu podnikatelům v sociální oblasti, jako je například ERASMUS, ERASMUS pro mladé podnikatele, TEMPO, „Mládež v akci“ 2007–2013 (zejména aktivity „Iniciativy mládeže“) a HORIZON 2020.

9. Podle výsledků konzultací dotčených stran **předložit návrh zjednodušení nařízení o statutu evropské družstevní společnosti** s cílem posílit jeho nezávislost na vnitrostátních právních předpisech, a zjednodušit tím jeho použití při zakládání sociálních družstevních podniků.

Navrhnout nařízení o statutu evropské nadace, a tím dosáhnout zlepšení výkonu přeshraničních činností nadací. Existovalo by paralelně s vnitrostátními právními formami a jeho použití by bylo nezávazné.

Zahájit studii o situaci vzájemných pojišťoven ve všech členských státech, zejména s cílem zkoumání jejich přeshraničních činností.

10. **V rámci reformy veřejných zakázek je třeba při udělování zakázek lépe zhodnotit prvek kvality**, zejména v případě sociálních a zdravotních služeb, a studovat, jak by se mohly zohlednit pracovní podmínky osob podílejících se na výrobě zboží a poskytování služeb, které jsou předmětem zakázky, pokud jsou plně dodržovány zásady Smlouvy o zákazu diskriminace, rovném zacházení a transparentnosti.
11. **Zjednodušit použití pravidel státní podpory sociálních služeb a místních služeb**. Takové zjednodušení by rovněž mohlo být prospěšné pro sociální podniky, které poskytují sociální služby nebo služby bez účinku na obchodování

mezi členskými státy. V návrzích reformy pravidel pro služby obecného hospodářského zájmu (SOHZ), jež byly zveřejněny v září 2011, chce Komise odpovědět na tento cíl zjednodušení pro sociální služby a pro místní služby zejména navržením nařízení o pravidle *de minimis* pro místní SOHZ a nového rozhodnutí, jímž budou za určitých podmínek sociální podniky vyřaty z povinnosti předchozího oznámení.¹³⁶

Evropský hospodářský a sociální výbor vydal k Iniciativě pro sociální podnikání **stanovisko**, že považuje za správný záměr usnadnit sociálním podnikům přístup do systému veřejných zakázek a zároveň doporučuje: „Komise by měla odhodlaně pokračovat v započatém postupu prosazování sociálních a environmentálních kritérií mezi kritéria pro posuzování veřejných zakázek a měla by shromažďovat a šířit mezi členské státy osvědčené postupy, které při posuzování zohledňují také sociální a environmentální aspekty. Navíc sám Evropský soudní dvůr ve své judikatuře uznal význam těchto kritérií.“¹³⁷

V **Návrhu Směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek z roku 2011** v článku 17 se uvádí, že:

*„Členské státy mohou vyhradit právo na účast v zadávacím řízení chráněným dílnám a hospodářským subjektům, jejichž hlavním cílem je sociální a profesní začlenění osob s postižením nebo osob znevýhodněných, nebo mohou vyhradit plnění zakázek v rámci programů chráněného zaměstnání, pokud více než 30 % zaměstnanců těchto dílen, hospodářských subjektů nebo programů jsou osoby s postižením nebo osoby znevýhodněné.“*¹³⁸

Jedním ze způsobů, jakým mohou sociální podniky naplňovat veřejně prospěšné cíle, je **poskytování sociálních služeb**. Sociální podniky často mají schopnost rozvíjet služby, které lépe reagují na potřeby určitých skupin společnosti, jsou pro uživatele dostupné, založené na důvěře. Sociální podniky často fungují na komunitním základě, uživatelé služeb bývají vtahováni do rozhodovacích procesů.¹³⁹

V roce 2011 vydala Evropská komise **Příručku k uplatňování pravidel Evropské unie pro státní podporu, veřejné zakázky a vnitřní trh v oblasti služeb obecného hospodářského zájmu, zejména sociálních služeb obecného zájmu**.¹⁴⁰

Příručka obsahuje **pokyny, jak mohou členské státy financovat služby obecného zájmu v souladu s pravidly veřejné podpory**. Podle příručky mohou být používána pravidla pro zadávání veřejných zakázek i v případě nakupování sociál-

¹³⁶ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0083:FIN:CS:HTML>

¹³⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:229:0044:0048:CS:PDF>

¹³⁸ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0896:FIN:CS:PDF>

¹³⁹ http://www.socialenterprise.org.uk/uploads/files/2012/05/local_authority_guide_online.pdf

¹⁴⁰ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langid=cs&catid=89&newsId=977&furtherNews=yes>

ních služeb obecného zájmu, přičemž je zároveň nutné zajistit kvalitu, inovativnost, kontinuitu a komplexnost sociálních služeb.

Jednotlivé státy EU si od rozvoje trhu se sociálními službami slibují zejména úsporu veřejných rozpočtů. Jedním ze způsobů, jak ušetřit na veřejných výdajích, je například **agregace zakázek na poskytování sociálních služeb do obřích balíků a jejich zadávání velkým dodavatelům, kteří části těchto balíků dále subkontrahují.**

Zahrnutí sociálních cílů do veřejných zakázek přímo vede k **podpoře sociálního podnikání** a naopak **ušetří veřejné prostředky vynakládané na dotace, sociální dávky, řešení sociálních problémů apod.. To nabývá na významu zvláště v souvislosti s ekonomickou krizí, kdy je třeba v důsledku sníženého financování a současného nárůstu sociálních problémů přinášet inovativní a efektivnější řešení.**

Veřejné zakázky dokáží povzbudit místní zaměstnanost a místní podnikání a jejich prostřednictvím je možné napojit na tyto finanční zdroje i sociální podniky. **Veřejná správa může za určitých podmínek zadávat realizaci veřejných zakázek přímo sociálním podnikům nebo je zapojit jako subdodavatele.** Samozřejmě je vždy třeba dodržovat zásady nediskriminace, rovnosti a transparentnosti. **Sociální podniky se mohou účelově slučovat do konsorcií,** což může významně napomoci k vytváření kvalitních nabídek poskytování služeb, pokud i tento proces bude doprovázet adekvátní vzdělávání potenciálních dodavatelů s ohledem na přidanou sociální hodnotu, kterou jimi nabízené služby obsahují.

Výhody **zapojení sociálních podniků do veřejných zakázek** lze pochopit např. na zaměstnávání dlouhodobě nezaměstnaných. Pokud je součástí zadávací dokumentace a hodnotících kritérií **zaměstnání určitého počtu nezaměstnaných,** je posléze s vybraným uchazečem podepsána smlouva, v níž se zaváže určitý počet nezaměstnaných zaměstnat a vyškolit. **Ty mu subdodavatelysky zajistí sociální podnik, který se bude novým zaměstnancům patřičně věnovat. Veřejná správa tak získá spolu s předmětem zakázky jako přidanou hodnotu vyškolení a zaměstnání určitého počtu dlouhodobě nezaměstnaných znevýhodněných osob, takže jim nebude muset vyplácet podporu v nezaměstnanosti a další sociální dávky a lze také předpokládat snížení sociálních problémů na daném území.**

Aby tento systém fungoval, **je třeba cíleně pracovat s úředníky zodpovědnými za vypisování veřejných zakázek a organizovat školení pro malé a střední podniky a pro sociální podniky.** Tato školení by byla zaměřena na to, jak zpracovávat nabídky a jak budovat kapacitu podniků tak, aby byly schopny se těchto výběrových řízení účastnit – a to buď jako dodavatelé nebo jako subdodavatelé. Pro nastavení systému společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek na centrálních i regionálních úřadech se ukázalo jako účinné **přizývat externí experty.** Veřejné správě

se také vyplatí spolupracovat se zprostředkovatelem, který podává žadatelům informace a zabezpečuje jim tak rovné podmínky (např. vede registr organizací, které pracují se znevýhodněnými občany hledajícími zaměstnání).¹⁴¹

Doporučení jak postupovat, chcete-li začít nakupovat od sociálních podniků

1. Zajistěte odpovědného člověka, který se bude touto problematikou ve vaší organizaci zabývat.
2. Zpracujte strategii společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek.
3. Zjistěte, jaké sociální podniky ve vašem regionu působí, jaké služby/zboží dodávají. Využít přitom můžete například adresáře sociálních podniků na stránkách společnosti P3: <http://www.ceske-socialni-podnikani.cz/cz/adresar-socialnich-podniku>.
4. Oslovte sociální podniky a zjistěte jejich zkušenosti, výrobní kapacitu.
5. Podporujte sociální podniky v tom, aby se ucházely o veřejné zakázky, a to např.:
 - školením sociálních podnikatelů v oblasti zadávání veřejných zakázek a v tom, jak se mají ucházet o zakázky
 - vybízením sociálních podniků, aby se o zakázky ucházely
 - zveřejňováním plánů na rozsáhlejší zadávací řízení
 - poskytnutím dostatečného času na vypracování nabídky
 - zajištěním včasné platby
 - stanovením úměrných odborných a ekonomických požadavků (zvažte, zda je nutné dokládání několikaleté historie podniku, jeho ročního obrátu a referencí)
 - organizováním setkání s odběrateli, která budou přístupná pro všechny potenciální kandidáty (ve Velké Británii označovaná jako „fóra místních poskytovatelů“)
 - informováním uchazečů o současné úrovni služeb a nákladech, aby se zabránilo zvýhodnění stávajících poskytovatelů
 - dělením zakázek na oddíly, pokud to není v rozporu se směrnicemi o veřejných zakázkách (velké zakázky mohou představovat významnou překážku pro malé firmy)
 - dostatečnou délkou uzavíraných smluv, aby se sociálním podnikům vyplatily nutné náklady a investice
 - využíváním možnosti nezadávat podle zákona o veřejných zakázkách v pří-

¹⁴¹ http://www.public-procurement.cz/tiki-read_article.php?articleId=60&comments_parentId=977&comments_maxComments=1&comments_style=commentStyle_threaded
<http://www.socialfirmsuk.co.uk/resources/library/more-your-money-guide-procuring-social-enterprises-local-authorities>
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=89&newsId=977&furtherNews=yes>
http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/new_guide_eu_rules_procurement_cs.pdf

padě zakázek malého rozsahu, s dodržením zásady transparentnosti, rovného zacházení a zákazu diskriminace apod.

6. Využijte příslušných paragrafů zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách a zahrňte např. podmínku zaměstnávání určitého procenta znevýhodněných osob do zadávací dokumentace. Pokud si nejste jistí, poraďte se s právníkem.
7. Zveřejňujte zadávací dokumentace a smlouvy.
8. Vyhodnocujte dopad sociálních podniků na místní ekonomiku.
9. Šířte příklady dobré praxe.
10. Přidělení veřejné zakázky sociálnímu podniku neznamená konec, ale začátek partnerství!

Specifickým případem jsou **sociální podniky vlastněné zadavatelem**. V těchto případech lze využít § 18 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách:

- Zadavatel není povinen zadávat podle tohoto zákona u veřejných zakázek, jestliže e) jejich předmětem je poskytnutí dodávek, služeb nebo stavebních prací veřejnému zadavateli osobou, která **vykonává podstatnou část své činnosti ve prospěch tohoto veřejného zadavatele a ve které má veřejný zadavatel výlučná majetková práva**; veřejný zadavatel má výlučná majetková práva v určité osobě, zejména pokud disponuje sám veškerými hlasovacími právy plynoucími z účasti v takové osobě, nebo pokud taková osoba má právo hospodařit s majetkem veřejného zadavatele, nemá vlastní majetek a výlučně veřejný zadavatel vykonává kontrolu nad hospodařením takové osoby (například zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 219/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Aby šlo o tzv. „in-house kontrakty“, musí být současně splněny tyto dvě podmínky:

- právnická osoba vykonává převážnou část své činnosti ve prospěch veřejného zadavatele: převážnou částí činnosti nutno rozumět, že právnická osoba musí vykonávat téměř výlučnou část činnosti z celkového obrátu pro tohoto konkrétního veřejného zadavatele (nikoli souhrn pro všechny veřejné zadavatele). Objevují se názory, nemající ale výslovnou oporu v právních předpisech, a to ani v evropských směrniciích, že převážnou částí činnosti se rozumí činnost dosahující kolem 80 % obrátu osoby – tato hranice byla naznačena, ale ne přímo vyjádřena, v rozhodovací činnosti Evropského soudního dvora,
- veřejný zadavatel v ní má výlučná majetková práva: veřejný zadavatel má výlučná majetková práva v určité osobě, zejména pokud disponuje sám veškerými hlasovacími právy plynoucími z účasti v takové osobě podle § 61 Ob-

chodního zákoníku nebo pokud taková osoba má právo hospodařit s majetkem veřejného zadavatele, nemá vlastní majetek a výlučně veřejný zadavatel vykonává kontrolu nad hospodařením takové osoby podle zákona č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů

- Pokud by obce měly výlučný společný podíl v jedné právnické osobě a byly by všechny sdruženým zadavatelem, pak by mohl za splnění dalších podmínek vzniknout in-house kontrakt mezi těmito zadavateli a touto právnickou osobou. Rozhodným obdobím pro posouzení, zda jsou kumulativně naplněny obě podmínky, by měl být rozpočtový rok, v němž je veřejná zakázka zadávána.

Tato výjimka nejčastěji dopadá na zadavatele, kteří zřídili či založili k poskytování určitých činností příspěvkové organizace, státní podniky či obchodní společnosti, ve kterých mají 100 % majetková práva (akcií, obchodního podílu apod.).

Z rozhodovací praxe Evropského soudního dvora

1) C-107/98 ve věci Teckal Srl. v. Comune di Viano a Azienda Gas Acqua Consorziale AGAC di Reggio Emilia z 18. 11. 1999

*Uplatnění výjimky je možné v případě, kdy veřejný orgán, který je zadavatelem, vykonává nad dotčeným subjektem obdobnou **kontrolu**, jako je ta, kterou vykonává nad svými organizačními útvary, a kdy tento subjekt zároveň realizuje podstatnou část své činnosti s veřejným orgánem nebo veřejnými orgány.*

2) C-26/03 ve věci Stadt Halle a RPL Lochau v. TREA Leuna z 11. 1. 2005

Pro splnění podmínky výlučné kontroly musí být zadavatel skutečně výlučným vlastníkem obchodní společnosti a jakýkoliv vlastnický podíl soukromého sektoru, byť v minimální procentní míře, je nepřipustný.

3) C-340/04 ve věci Carbotermo SpA, Consorzio Alisei v. Comune di Busto Arsizio, AGESP SpA ze dne 11. 5. 2006

*Požadavek, aby subjekt uskutečňoval **převážnou část své činnosti** pro zadavatele, má za cíl zvláště zajistit, aby se pravidla zadávání veřejných zakázek musela použít v případě, kdy je podnik kontrolovaný zadavatelem činný na trhu, a tedy může soutěžit s jinými podniky. Podnik totiž není zbaven svobody jednání na trhu v případě, pokud ještě může vykonávat významnou část své hospodářské činnosti s jinými subjekty. Pro uplatnění výjimky z působnosti směrnic je tedy nezbytné, aby **plnění subjektu ve prospěch zadavatele byla z podstatné části určena pouze tomuto zadavateli a aby jakákoliv jiná činnost měla pouze marginální (okrajový) charakter.***

*Pro výkon převážné činnosti je **rozhodující obrát**, kterého subjekt dosáhne na základě rozhodnutí o zadání zakázky, a to **včetně obrátu skutečněného s uživa-***

teli plnění, neboť není rozhodné, kdo je beneficentem, zda samotný zadavatel nebo uživatel plnění.

4) C-295/05 ve věci Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo) v. Transformación Agraria SA (Tragsa), Administración del Estado ze dne 19. 4. 2007

K míře převážné činnosti ve prospěch zadavatele ve vztahu ke státní společnosti Tragsa (poskytuje služby v oblasti rozvoje venkova a zachování životního prostředí, které jsou jí svěřeny státní správou), která provádí v průměru více než 55 % své činnosti ve prospěch autonomních společenství a přibližně 35 % ve prospěch státu, dospěl ESD k závěru, že tento procentní podíl nasvědčuje tomu, že jmenovaná společnost vykonává většinu své činnosti ve prospěch veřejných orgánů, které ji vlastní.

K naplnění pojmu převážné činnosti přitom nejsou rozhodující vlastnické podíly zřizovatelů subjektu. V šetřeném případě ESD připustil plnění ve prospěch státu, který vlastní 99 % základního kapitálu, jakož i ve prospěch čtyř autonomních společenství, která mají každé jednu akcii, přičemž společně vlastní 1 % základního kapitálu.¹⁴²

Agentura pro sociální začleňování navrhuje jako vhodný způsob zapojení subjektů sociální ekonomiky do veřejných zakázek v pozici dodavatelů či subdodavatelů uvedení následujících čtyř vzájemně provázaných ustanovení do zadávací dokumentace jako tzv. „Zvláštní podmínku zadavatele“:

- **Ve smyslu § 44 odst. 10 zákona zadavatel požaduje, aby dodavatel splnil podmínku zaměstnávání 30 % osob se zdravotním postižením či osob sociálně znevýhodněných z celkového počtu zaměstnanců.** Tuto podmínku může dodavatel splnit též prostřednictvím subdodavatele. Pro účely splnění podmínky se počty osob zdravotně postižených a sociálně znevýhodněných v rámci jednoho zaměstnavatelského subjektu sčítají.
- **Dodavatel prokáže, že zaměstnává osoby se zdravotním postižením podle § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.** Tuto podmínku může dodavatel splnit též prostřednictvím subdodavatele. Skutečnost, že dodavatel či subdodavatel zaměstnává osoby se zdravotním postižením, musí být dodavatelem uvedena v nabídce společně s potvrzením nebo rozhodnutími orgánu sociálního zabezpečení, která se týkají osob se zdravotním postižením.
- **Dodavatel prokáže, že zaměstnává osoby sociálně znevýhodněné dle § 33 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.**

¹⁴² <http://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/vykladova-stanoviska-a-metodiky.html> In-house zadávání

Tuto podmínku může dodavatel splnit též prostřednictvím subdodavatele. Skutečnost, že dodavatel či subdodavatel zaměstnává osoby sociálně znevýhodněné, musí být dodavatelem uvedena v nabídce společně s potvrzením krajské pobočky Úřadu práce ČR o tom, že v průběhu 12 měsíců před podáním nabídky byly tyto osoby uchazeči o zaměstnání, jimž Úřad práce věnoval zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání.

Pro zjištění celkového počtu zaměstnanců je rozhodný průměrný čtvrtletní přepočtený počet zaměstnanců podle § 11 vyhlášky č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. Dodavatel doloží přepočtený stav zaměstnanců spolu s nabídkou. V případě, že podmínka je plněna též prostřednictvím subdodavatele, předloží dodavatel přepočtený stav zaměstnanců též za subdodavatele.

Kapitola 7.

Z výzkumů a analýz

Studie uplatňování sociálních hledisek ve veřejných zakázkách v EU

Evropská komise si nechala zpracovat rozsáhlý průzkum, jehož výstupem je průvodce společensky odpovědným zadáváním veřejných zakázek. Přílohou průvodce jsou případové studie a souhrn výsledků dotazníkového šetření mezi členskými státy. Česká republika zahrnuta není.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=89&newsId=417>

Průvodce jak zohledňovat sociální aspekty při zadávání veřejných zakázek. Dokument nemá povahu závazného právního předpisu, nicméně odráží názory zástupců Evropské komise v oblasti sociálních aspektů zadávání veřejných zakázek.

<http://www.portal-vz.cz/cs/Aktuality/>

[Průvodce-jak-zohlednovat-socialni-aspekty-pri-zada](#)

Sociálně odpovědné municipality (2020)

Realizátor: Mezinárodní poradenské centrum obcí (MEPCO)

Doba realizace projektu: 1. prosinec 2012 až 30. listopad 2014

Ve spolupráci se společností MEPCO¹⁴³ připravila Agentura pro sociální začleňování projekt Sociálně odpovědné municipality, s cílem umožnit některým z obcí, s nimiž spolupracuje, poznat zahraniční příklady dobré praxe v uplatňování společensky odpovědného zadávání veřejných zakázek a zapojování sociálních podniků do veřejných zakázek.

Do projektu je zapojeno 10 měst z Ústeckého (Rumburk, Děčín, Trmice, Obrnice, Kadaň, Vejprty), Moravskoslezského (Bruntál, Havířov, Frýdek-Místek) a Středočeského kraje (Kutná Hora).

Mapa zapojených obcí

V rámci projektu proběhlo v rozmezí od května do října 2013 dotazování představitelů měst a obcí zapojených do projektu s cílem **zmapovat současnou situaci** v oblasti zaměstnanosti v jednotlivých obcích, zkušenosti jejich představitelů, očekávání

¹⁴³ Společnost MEPCO (Mezinárodní poradenské centrum obcí) byla založena v roce 2004 jako společný podnik Svazu měst a obcí České republiky a Agentury pro zahraniční spolupráci nizozemského Svazu měst VNG International. Jejím posláním je podporovat místní a krajské samosprávy v České republice při zvyšování efektivity a kvality výkonu veřejné správy a nabízet české zkušenosti a know-how v oblasti dobrého vládnutí také na mezinárodním trhu.

<http://www.mepco.cz/cz/vznik-a-poslani-mepco.html>

a uvažované směry **zaměření aktivit obcí do budoucna**. Studie se zaměřuje na možnosti využití nástrojů sociálního podnikání a **sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek** v místním prostředí.

Závěrečná zjištění týkající se sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek:

- Pojem sociálně odpovědné zadávání veřejných zakázek je mezi obcemi známý.
- Polovina obcí vidí v SOVZ významný dopad na snižování nezaměstnanosti.
- Polovina respondentů uvažuje o sociálně odpovědném zadávání veřejných zakázek.
- Jednalo by se o zakázky nejčastěji na údržbu zeleně a veřejných prostranství, stavební práce.
- Za významné bariéry při realizaci SOVZ obce považují ekonomickou nevýhodnost, legislativní překážky a přílišnou byrokracii.

Souhrnná srovnávací zpráva a její závěry budou zohledněny v dalších aktivitách projektu. Výstupy tohoto šetření se promítnou do koncepce a programu mezinárodních workshopů, zaměření studijních cest i při připravovaném rozboru právního prostředí, zaměřeného na možnosti obcí v podpoře zaměstnanosti. Hlavním výstupem projektu bude na závěr projektu Strategická příručka, která bude obsahovat praktické informace, jak aplikovat podporu místní zaměstnanosti ze strany obcí do praxe.

<http://www.socialnimesta2020.cz/>

<http://www.mepco.cz/>

Drlík Zbyněk:

Změna přístupu k veřejnému financování a k zadávání veřejných zakázek v ČR.

Praha: Nový prostor, 2007.

Studie z roku 2007 zjišťuje, zda a jakým způsobem je prostřednictvím zadávání veřejných zakázek v České republice dosahováno sociálních cílů. Analýza se zaměřuje na kvalifikační předpoklady dodavatelů a kritéria hodnocení nabídek.

Východiska pro provedení analýzy:

- dostatečně velký a různorodý vzorek institucí
- znalost obecného postupu zadávání veřejných zakázek
- provedené rozhovory s pracovníky.

Hypotéza:

V rámci workshopu pořádaného ve sdružení Nový Prostor byla vytvořena hypotéza účinného a účelného přístupu ke změně procesu zadávání veřejných zakázek. Změnu je potřeba realizovat na základě ověřené metodiky u vybraných zadavatelů. Metodika má být lehce čitelná s obsahem řady příkladů jak z české, tak z britské praxe. Pro účel pilotního ověření se autoři zaměřili na orgány místní a regionální samosprávy. Celý proces změny má být zahájen „zdola“ tak, aby postupně a nenásilně oslovil celou ČR. Metodika bude primárně řešit kritéria kvalifikace a hodnocení co

do důvodu vzniku, jejich metrik, vzájemných vztahů, způsobu managementu kritérií, okolí kritérií a procesu jejich vzniku. Autoři jsou si vědomi, že nelze vnímat problematiku zadávání veřejných zakázek jen z pohledu kritérií. Ostatní problematika zůstane jakoby skryta za tímto naším přístupem. K tomuto rozhodnutí autory také přivedly důvody šířit myšlenky sociálního podnikání tak, aby byly jednoduše přijímány a aplikovány v praxi.

Zjištěné skutečnosti: Žádný z oslovených pracovníků nepotvrdil návaznost na jiné (sociální) cíle při návrhu kritérií.

Ke kvalifikačním kritériím zadavatelé přistupují velmi jednoduše, stačí jim ta základní. Většinou v dokumentaci uvádí, o který paragraf zákona se jedná. Nebyla zjištěna snaha jakýmkoliv způsobem vytvářet v mezích zákona definice vlastních kvalifikačních kritérií. Kritéria pro hodnocení nabídek jsou vytvářena s ohledem na předmět veřejné zakázky a zkušenost z praxe zadavatele. Většinou však převládá tendence odvolávat se na literu zákona a příliš se od ní neodchylovat. Není se co divit, protože pojem nediskriminace a transparentnosti není zažitý a odzkoušený, a v takovém případě se zadavatelům vyplácí opatrnost, tedy nepouštět se do experimentů. Zadavatelé nemají podněty k zakomponování sociálních cílů. Dalo by se očekávat, že proces ve smyslu sociálních a možná i politických cílů ovlivní zastupitelstvo, například by se mohlo jednat o podněty k vytvoření kritérií.

Vytvoření kritérií a jejich použití je nařízením nebo směrnicí upraveno, ale nejsou zohledněny jiné záměry. Pouze je sledováno, zda nedochází k překročení zákona, nikoliv k jeho využití.

Lze tedy konstatovat, že zadavatelé v dobré víře vychází striktně ze zákona – nevytváří prostředí pro kreativní využití zákona k naplnění jiných, širších cílů, pouze zohledňují předmět veřejné zakázky. Můžeme proto říci, že věcně postupují zadavatelé správně. Pokud zanedbáme možnost zneužití ze strany zadavatelů (korupce), jde v zakázkách většinou o chyby z nepochopení zákona.

Pracovníci jsou administrativně zatíženi, sotva stihnou administraci zakázek. Tento fakt je nezanedbatelný z hlediska přístupu ke změně.

Nezjistili jsme ochotu pracovníků k propojení jiných zájmů a cílů s předmětem veřejné zakázky. Je to zřejmě způsobeno nároky na pracovní vytížení a obavou neudělat chybu v oblasti, za kterou jsem zodpovědný. To znamená, že pracovníci mají tendenci doslova kopírovat zákon.

Vytvoření kritérií je prováděno na základě definice zákona.

Vytvoření kritérií je prováděno odpovědným pracovníkem a kritéria jsou odsouhlasena radou. Pracovník postupuje na základě zkušeností a směrnic. Jelikož nemá informace na patřičné úrovni, není na něj přenesena skutečnost dalších, třeba i sociálních záměrů, vytvoří v dobré víře taková kritéria, která mu budou co nejméně komplikovat další průběh zadávacího procesu.

Doporučení ve vztahu k implementaci nových postupů a přístupů:

Potvrzení hypotézy

Analýza potvrdila správnost hypotézy ve smyslu potřeby změny přístupu k zadávání veřejných zakázek. Nejedná se tedy o revoluční změnu postupů. Jde o lepší pochopení a využití, a to v celé struktuře zadavatele, tedy od nejvyšší úrovně (zastupitelé, manažeři) až po pracovníky zajišťující zadávací proces. Je třeba přinést konkrétní, jednoduché návody odsouhlasené renomovaným advokátem a ověřené v praxi při zadávání veřejných zakázek.

<http://www.public-procurement.cz/>

[tiki-index.php?page=Pr%C3%A1vn%C3%AD%20anal%C3%BDzy%2Fstudie](http://www.public-procurement.cz/tiki-index.php?page=Pr%C3%A1vn%C3%AD%20anal%C3%BDzy%2Fstudie)

Potenciální ekologické výhody

Evropská komise spolufinancovala výzkumný projekt RELIEF, jehož účelem bylo vědecky posoudit, jaký potenciální prospěch pro životní prostředí by přineslo, kdyby bylo zadávání zelených veřejných zakázek přijato v širokém rozsahu celé EU. Bylo zjištěno, že:

- Kdyby všechny veřejné orgány v celé EU vyžadovaly zelenou elektrickou energii, přineslo by to úsporu odpovídající 60 milionům tun CO₂, což představuje 18 % závazku EU snížit produkci skleníkových plynů podle Kjótského protokolu. Zhruba stejných úspor by se dosáhlo, kdyby veřejné orgány vyžadovaly budovy o vysoké ekologické kvalitě.
- Kdyby všechny veřejné orgány v celé EU vyžadovaly energeticky účinnější výpočetní techniku, v důsledku čehož by se celý trh posunul tímto směrem, ušetřilo by se 830 000 tun CO₂.
- Kdyby si všechny evropské veřejné orgány daly ve svých budovách instalovat úsporné toalety a vodovodní kohoutky, snížila by se spotřeba vody o 200 milionů tun, což odpovídá 0,6 % celkové spotřeby v domácnostech v EU.

http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/buying_green_handbook_cs.pdf

<http://www.iclei.org/>

Taišl Jiří:

Sociální podnikání a veřejné zadávání dle britské metodiky „Social Issues in Purchasing“ Office of Government Commerce s přihlédnutím k zákonu č. 137/2006 Sb.

Praha: Nový prostor, 2007.

Studie z roku 2007 se zabývá britskou právní úpravou a metodikou sociálního zadávání a pokouší se adaptovat britskou metodiku sociálního zadávání na podmínky v České republice.

[http://www.public-procurement.cz/tiki-index.](http://www.public-procurement.cz/tiki-index.php?page=Pr%C3%A1vn%C3%AD%20anal%C3%BDzy%2Fstudio)

[php?page=Pr%C3%A1vn%C3%AD%20anal%C3%BDzy%2Fstudio](http://www.public-procurement.cz/tiki-index.php?page=Pr%C3%A1vn%C3%AD%20anal%C3%BDzy%2Fstudio) veřej

Možnosti sociálního podnikání v rámci právní úpravy zadávání veřejných zakázek v evropském a českém právu.

Praha: Nový prostor, 2007.

Právni studie z roku 2007 podává analytický rozbor práva veřejných zakázek Evropské unie a České republiky pod zorným uhlém sociálních aspektů zadávání. Přináší zevrubnou a detailní informaci o tom, jak může, a v důležitých případech dokonce musí, veřejný zadavatel zohlednit při zadávání zakázek sociální potřeby, zejména boj s nezaměstnaností, integraci osob se zdravotním postižením do společnosti, respektování sociálních, pracovněprávních a bezpečnostně-pracovních standardů daných lokálními zákony a také konvencemi Mezinárodní organizace práce (MOP).

<http://www.public-procurement.cz/tiki-index>.

[php?page=Pr%C3%A1vn%C3%AD%20anal%C3%BDzy%2Fstudie](#)

Nové trendy v zadávání veřejných zakázek.

Praha: Nový prostor, 2008.

Studie přináší detailní pohled odborníků na moderní evropskou metodiku zadávání veřejných zakázek – public procurement. Efekt tohoto principu spočívá v podpoře dodavatelů, kteří realizaci zakázky spojí s dalšími veřejnými zájmy. Může jít například o zvýšení zaměstnanosti v dané lokalitě, ekologické dopady, podporu drobných podnikatelů, rozvoj kvalifikace regionální pracovní síly atd.

Kniha vydaná občanským sdružením Nový Prostor obsahuje konkrétní příklady toho, jak šetřit rozpočty a co nejlépe zhodnotit veřejné prostředky při zadávání. Vede případových studií ze zahraničí se k tématu vyjádřili i čeští starostové města Semily a Nové Strašecí. Vše doplňuje právní pohled na public procurement v České republice, včetně zamyšlení nad využitím tohoto trendu u nás.

http://www.public-procurement.cz/tiki-read_article.php?articleId=45

Průvodce zadáváním veřejných zakázek.

Praha: Otevřená společnost, 2009.

Příručka vznikla nejen jako příspěvek k tématu zadávání veřejných zakázek, ale od samého počátku byl tým autorů motivován snahou zviditelnit zadávání veřejných zakázek jako další nástroj podpory sociální ekonomiky.

<http://www.otvrenaspolecnost.cz/cz/e-shop/product/10-pruvodce-zadavanim-verejnych-zakazek-nove-moznosti-zhodnoceni-verejnych-prostredku>

Odpovědné veřejné zadávání

Cílem projektu o. s. Nová ekonomika je podpořit české obce (Kladno, Neratovice, Chomutov, Praha 4, Smečno, Kolín, Hradec Králové) a instituce veřejné správy v co

nejefektivnějším využívání možnosti veřejného zadávání. Předkládaný projekt vybraným českým obcím a institucím poskytne:

- zahraniční inspiraci (návštěva Velké Británie, setkání s britskými protějšky, navázání spolupráce na celou dobu projektu)
- poradenství v oblasti strategického plánování (konzultace, pracovní semináře)
- podporu při přípravě veřejné zakázky (spolupráce s právníkem při kompletaci zadávací dokumentace)

Náklady spojené s projektem jsou financovány z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a ze státního rozpočtu ČR. Projekt potrvá osmnáct měsíců (prosinec 2012 – květen 2014). Za jednotlivou obec/instituci se mohou zapojit dvě osoby na úrovni řídicích pracovníků.

<http://www.nova-ekonomika.cz/cz/odpovedne-verejne-zadavani>

Projekt Buy Smart+

Projekt Buy Smart+ (2012–2014) navazuje na projekt Buy Smart (2009–2011). Cílem projektu je propagace a rozvoje nástrojů pro zelené nakupování (zadávací zakázek) v soukromých a veřejných institucích (zakázky na energeticky úsporné výrobky), a to za pomoci osvědčených pravidel pro zelené nakupování. Partneři projektu jsou zástupci 15 evropských zemí, včetně České republiky. Buy Smart je podporován programem Inteligentní energie – Evropa.

Očekávané výsledky

1. Informační linky (helpdesk) pro zelené nakupování, poskytující asistenci, know-how, zdroje informací a nástroje pro zelené nakupování.
2. Školení šitá na míru jak pro veřejný, tak pro soukromý sektor, připravená ve spolupráci se strategickými partnery.
3. Přenos zkušeností mezi partnery z jednotlivých evropských zemí.
4. Asistence při organizaci pilotních projektů zeleného nakupování.
5. Hodnocení a doporučení pro národní akční plány energetické účinnosti v roce 2014.

<http://www.buy-smart.info/>

Analýza aktuální judikatury Evropského soudního dvora v oblasti veřejných zakázek a koncesí a jejího významu z hlediska české vnitrostátní úpravy a praxe.

Balcar, Polanský & Spol. 2006.

Studie zpracovaná pro Ministerstvo pro místní rozvoj ČR obsahuje přehled nejvýznamnějších případů Evropského soudního dvora v oblasti veřejných zakázek a koncesí a shrnuje hlavní závěry vyplývající z jednotlivých rozsudků pro zadávací praxi.

http://www.portal-vz.cz/getmedia/c964eee1-66a9-48be-a156-0f3c5c9372db/rozhodnuti_tabulka_aktualizace_2006_final_cista

Uhlíková stopa měst jako nástroj politiky ochrany klimatu na místní úrovni ČR

Představte si město jako velké zvíře.

Jak velkou pastvinu potřebujeme, abychom toto zvíře uživilí?

Plocha této pastviny je ekologická stopa.

Donor: Státní fond životního prostředí České republiky

Koordinátor projektu: Miroslav Lupač, mirek.lupac@timur.cz, mob. 602 435 421

Pracovníci projektu: Viktor Třebický, Josef Novák, Michaela Pomališová

Doba realizace: 07/2010 – 09/2012 (27 měsíců)

Cílové skupiny: Zástupci měst (politici a úředníci), dále občané zapojených měst, NNO a odborníci.

Cíle projektu: Vytvořit, otestovat a prezentovat nástroje a postupy, které městům ČR umožní stanovení jejich ekvivalentních emisí skleníkových plynů (tzv. uhlíkové stopy). To přispěje k celkovému cíli, jímž je v souladu s Politikou ochrany klimatu ČR aktivně zapojovat města v České republice do ochrany klimatu a souvisejících národních a mezinárodních iniciativ. Dílčím cílem projektu je stanovit, seskupit a prezentovat obecná doporučení na ochranu klimatu pro města ČR (adaptační a mitigační opatření).

Klíčové aktivity:

- Osvěta a podpora českých měst k zapojení do nejvýznamnější současné evropské aktivity na ochranu klimatu na místní úrovni – Úmluvy starostů (Covenant of Mayors).
- Vytvoření webových stránek www.uhlikovastopa.cz.
- Internetový výpočtový nástroj usnadňující městům výpočet emisí – kalkulačka uhlíkové stopy města.
- Tištěná metodika pro výpočet emisí skleníkových plynů určená pro města.
- Pěti městům bude analyzována jejich uhlíková stopa a výsledky publikovány formou případových studií a letáků pro občany měst.
- Prezentace vytvořené metodiky výpočtu na konferencích a seminářích.
- Seminář – Města a klimatická změna – Svitavy.

Případové studie vznikly jako jeden z hlavních výsledků projektu „Města a klimatická změna – uhlíková stopa jako nástroj politiky ochrany klimatu na místní úrovni“. Případové studie byly zpracovány pro města Chrudim, Jilemnice, Krnov, Semily, Svítavy a Městskou část Praha – Libuš. Studie popisují příspěvek města (městské části) ke globální klimatické změně. Cílem studií je detailně analyzovat obecná i místně specifická východiska pro stanovení a snížení dopadu na klimatickou změnu. K tomu se používá indikátor uhlíková stopa. Součástí studií jsou i návrhy opatření ke snížení ekvivalentních emisí oxidu uhličitého včetně opatření specifických pro dané město. Studie vznikaly v letech 2010–2012, jejich referenčním rokem je rok 2010 a jsou publikovány v plném rozsahu na internetových stránkách <http://www.uhlikovastopa.cz> v sekci „Případové studie“.

Metodika, podle které byla stanovena uhlíková stopa měst, se blíží postupu při „Baseline Emission Inventory“, tedy inventarizaci emisí podle Paktu starostů a primátorů.¹⁴⁴ Metodika výpočtu uhlíkové stopy Prahy, České republiky a EU-27 je mírně odlišná. Přesto všechny postupy směřují ke stejnému cíli – určit množství ekvivalentních emisí skleníkových plynů na jednoho obyvatele dané územní jednotky. Přes určitou odlišnost metodik jsou výsledné hodnoty orientačně srovnatelné.

Na celkové uhlíkové stopě se největší mírou (cca 75 – 90 %) podílí spotřeba energií, následuje doprava (cca 15 %). Ostatní oblasti tvoří podstatně menší část. Nejmenší uhlíkovou stopu na obyvatele vykazuje město Semily, a to především díky absenci prů-

myslové spotřeby energií. Naopak nejvyšší uhlíkovou stopu na obyvatele má město Jilemnice, kde se nachází mimořádně významný průmyslový odběratel energií a absolutní hodnota uhlíkové stopy se rozpočítává na malé množství obyvatel.

<http://www.timur.cz/projekty/uhlikova-stop-a-mest-jako-nastroj-politiky-ochrany-klimatu-na-mistni-urovni-cr-3.html>

¹⁴⁴ Pakt starostů a primátorů měst je založen na závazku signatářských měst splnit cíle energetické politiky EU v oblasti redukce emisí CO₂ zvýšením efektivity, čistší produkci a využíváním energií. K dohodě se přidalo více než 4200 měst a obcí, ve kterých žije asi 166 mil. obyvatel. V České republice se dosud připojila města Ostrava, Jeseník, Hlinsko a Úvaly a obec Lkaň. Pouze město Jeseník přijalo akční plán na snižování emisí, který zahrnuje inventarizaci emisí skleníkových plynů na území města. Podrobnosti o Paktu starostů a primátorů jsou na internetových stránkách www.paktstarostuaprimatoru.eu.

Udržitelnost při zadávání veřejných zakázek

ISEAL Alliance, mezinárodní sdružení pro normy udržitelnosti, ve spolupráci s ICIEI – Místní vlády pro udržitelný rozvoj, provedla celosvětový průzkum, jakým způsobem jsou uplatňovány standardy udržitelnosti, včetně ekoznaček. Cílem tříletého projektu je posilování zavádění norem udržitelnosti při zadávání veřejných zakázek. Výstupem z projektu jsou Zásady důvěryhodnosti.¹⁴⁵

<http://www.isealalliance.org/online-community/news/global-agreement-on-how-to-identify-credible-ecolabels>
<http://www.iciei-europe.org/products-activities/?cmd=view&aid=361>

¹⁴⁵ <http://www.isealalliance.org/sites/default/files/Synopsis%20of%20changes%20from%20from%20Credibility%20Principles%20v0%203%20to%20final%20-%20June%202013.pdf>

Slovníček pojmů

Agentura pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování je jedním z odborů Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády ČR.

Centrální zadavatel

Centrálním zadavatelem je podle § 3 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, veřejný zadavatel, který provádí centralizované zadávání, spočívající v tom, že

- a) pro jiného zadavatele pořizuje dodávky či služby, jež jsou předmětem veřejných zakázek, které následně prodává jiným zadavatelům za cenu nikoliv vyšší, než za kterou byly dodávky či služby pořízeny, nebo
- b) provádí zadávací řízení a zadává veřejnou zakázku na dodávky, služby či stavební práce na účet jiných zadavatelů.

Dlouhodobá nezaměstnanost

Dlouhodobá nezaměstnanost je definována Mezinárodní organizací práce jako nezaměstnanost delší než 12 měsíců a takto ji chápe také EUROSTAT, ale lze ji sledovat i diferencovaněji (nejčastěji v rozsahu 6, 12 a 24 měsíců).

V souladu s § 33 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, můžeme za dlouhodobě nezaměstnanou osobu považovat uchazeče o zaměstnání vedeného v evidenci uchazečů o zaměstnání nepřetržitě déle než 5 měsíců.

Dodavatel

Dodavatelem je fyzická nebo právnická osoba, která dodává zboží, poskytuje služby nebo provádí stavební práce, pokud má sídlo, místo podnikání či místo trvalého pobytu na území České republiky, nebo zahraniční dodavatel.

Elektronické tržiště veřejné správy

Elektronické tržiště je webová aplikace, která umožňuje elektronické zadávání veřejných zakázek ve stanovených zadávacích řízeních. E-tržiště je plně elektronický systém, všechny úkony v zadávacím řízení provádí zadavatel i dodavatel v elektronické podobě. V rámci soustavy Národní infrastruktury pro elektronické zadávání veřejných zakázek (NÍPEZ) bylo spuštěno celkem pět e-tržišť. Hlavním záměrem nové úpravy elektronických tržišť je zvýšení efektivity a úspor při vynakládání veřejných finančních prostředků.

E-procurement

Nákup a prodej dodávek, prací a služeb prostřednictvím internetu.

Evropský soudní dvůr

Evropský soudní dvůr je vrcholným orgánem, bdícím nad dodržováním práva uvnitř Evropské unie. Má nezastupitelnou roli při výkladu a provádění zakládajících smluv (dle článku 19 Smlouvy o Evropské unii v revizi Lisabonskou smlouvou).

Soudní dvůr nese odpovědnost za jednotnost výkladu aplikace práva EU a kontroluje legitimitu rozhodování Rady a Evropské komise (včetně jejich případné nečinnosti). Má pravomoc řešit právní spory mezi členskými státy EU, institucemi EU, podniky a fyzickými osobami. Nemá však žádnou pravomoc nad aplikací a interpretací vnitrostátního práva členských států s výjimkou případů, kdy se toto dostane do konfliktu s právem EU. V takové situaci rozhoduje jako kompetenčně nejvyšší instituce a proti jeho rozhodnutí není odvolání. Maastrichtská smlouva rozšířila kompetence ESD o možnost aktivního vynucování splnění jeho rozhodnutí proti státům, které tak neučiní dobrovolně, a to uložením paušální pokuty nebo penále.

K Soudnímu dvoru se může obrátit každý členský stát, který se domnívá, že jiný členský stát porušil unijní právo. Podání vůči některému členskému státu může v takovém případě učinit také Komise. ESD může rozhodovat i o podáních od fyzických i právnických osob, které se dovolávají spravedlnosti kvůli rozhodnutím, jež proti nim byla učiněna z titulu unijního práva.

Fair trade

Fair trade neboli spravedlivý obchod je způsob obchodu, který dává příležitost pěstitelům, řemeslníkům a zaměstnancům v zemích třetího světa, aby se uživil vlastní prací za důstojných podmínek.

In-house kontrakty

Podle § 18 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, existuje výjimka z působnosti zákona, která se vztahuje na zakázky, jejichž předmětem je poskytnutí dodávek, služeb nebo stavebních prací veřejnému zadavateli osobou, která vykonává převážnou část své činnosti ve prospěch tohoto veřejného zadavatele a ve které má veřejný zadavatel výlučná majetková práva, tzn., disponuje-li zadavatel veškerými hlasovacími právy nebo má osoba právo hospodařit s majetkem veřejného zadavatele, nemá vlastní majetek a výlučně zadavatel vykonává kontrolu nad jejím hospodařením.

Integrovaný program rozvoje města

Integrovaným plánem rozvoje města se rozumí soubor vzájemně obsahově a časově provázaných akcí, které jsou realizovány ve vymezeném území nebo v rámci tematického přístupu ve městech a směřují k dosažení společného cíle či cílů města, obce či lokality. Mohou být podpořeny z jednoho či více operačních programů.

Koncese

Koncesní smlouvou se koncesionář zavazuje poskytnout služby nebo realizovat dílo pro zadavatele a zadavatel se zavazuje umožnit koncesionáři, namísto úhrady v penězích jako u veřejné zakázky, brát užitky z poskytovaných služeb nebo využívat dílo, případně může zadavatel poskytnout koncesionáři i část plnění v penězích.

Významným rozlišujícím prvkem mezi koncesní smlouvou a veřejnou zakázkou je také to, že v koncesní smlouvě jsou smluvně rozdělena rizika a určitou část rizik nese koncesionář.

Kvalifikace dodavatele

Způsobilost dodavatele pro plnění veřejné zakázky.

Multiplikační efekt investic

Souhrn celkového efektu, který přinese daná investice, jak přímého, tak nepřímého.

Opční právo

Opčním právem se podle § 99 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách rozumí právo zadavatele na poskytnutí dalších dodávek, služeb či stavebních prací, jejichž zadání si zadavatel vyhradil v zadávacích podmínkách původní veřejné zakázky zadávané v otevřeném řízení, užším řízení nebo zjednodušeném podlimitním řízení, a v případě veřejné zakázky v oblasti obrany nebo bezpečnosti i v soutěžním dialogu. Opční právo je zadavatel oprávněn využít pouze ve vztahu k dodavateli, kterému zadal původní veřejnou zakázku.

Zadat veřejnou zakázku na základě využití opčního práva může zadavatel pouze v jednacím řízení bez uveřejnění; takto však nelze zadat veřejnou zakázku na dodávky. Jde-li o využití opčního práva veřejného zadavatele navazujícího na rámcovou smlouvu uzavřenou s jedním uchazečem, je možné zadat veřejnou zakázku na základě využití opčního práva rovněž postupem podle § 92 odst. 1, a to za předpokladu, že jsou splněny zákonné podmínky.

Zadavatel je při zahájení zadávacího řízení povinen předběžně stanovit dobu využití opčního práva a vymezit základní předmět plnění veřejné zakázky týkající se opčního práva.

Osoba se sociálním znevýhodněním

Při definování osoby se sociálním znevýhodněním se můžeme opřít např. o § 33 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti: „Při zprostředkování zaměstnání se věnuje zvýšená péče uchazečům o zaměstnání, kteří ji pro svůj zdravotní stav, věk, péči o dítě nebo z jiných vážných důvodů potřebují.“

Osoba se zdravotním postižením

Osobami se zdravotním postižením jsou podle § 67 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, fyzické osoby, které jsou orgánem sociálního zabezpečení uznány invalidními ve třetím stupni („osoby s těžším zdravotním postižením“), nebo v prvním nebo druhém stupni. Skutečnost, že je osobou se zdravotním postižením podle odstavce 2, dokládá fyzická osoba posudkem nebo potvrzením orgánu sociálního zabezpečení. Za osoby se zdravotním postižením se považují i fyzické osoby, které byly orgánem sociálního zabezpečení posouzeny, že již nejsou invalidní, a to po dobu 12 měsíců ode dne tohoto posouzení.

Rámcová smlouva

Podle § 11 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, se rámcovou smlouvou pro účely tohoto zákona rozumí písemná smlouva mezi zadavatelem a jedním či více uchazeči uzavřená na dobu určitou, která upravuje podmínky týkající se jednotlivých veřejných zakázek na dodávky, služby či stavební práce zadávaných po dobu platnosti rámcové smlouvy, zejména pokud jde o cenu a množství.

Uzavřením rámcové smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli zadavatel ještě nevzniká povinnost dodávky, služby nebo stavební práce odebrat (kontraktární povinnost). Zadavatel zadává jednotlivé veřejné zakázky na základě rámcové smlouvy postupem stanoveným v zákoně.

Při zadání rámcové smlouvy musí zadavatel dostatečně určitě a konkrétně vymezit předmět veřejné zakázky a jeho rozsah (množství), který bude zadán po celou dobu platnosti rámcové smlouvy (maximální předpokládaný rozsah). Součástí rámcové smlouvy musí být rovněž cenové ujednání (např. vzorec pro kalkulaci nabídkové ceny, jednotkové ceny apod.), na základě kterého nebo v souladu s nímž bude stanovena nabídková cena pro jednotlivé veřejné zakázky zadávané na základě rámcové smlouvy (významné především u rámcových smluv uzavřených s jedním uchazečem).

Seznam kvalifikovaných dodavatelů

Do seznamu se zapisují dodavatelé, kteří požádali o zápis do seznamu a prokázali splnění základních kvalifikačních předpokladů podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/17/ES, Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/18/ES

Směrnice 2004/18/ES a 2004/17/ES Evropského parlamentu a Rady EU o zadávání veřejných zakázek, nahrazují původní zadávací směrnice (92/50/EHS, 93/36/EHS, 93/37/EHS, 93/38/EHS, 97/52/ES, 98/4/ES). Evropské zadávací směrnice 2004/18/ES a 2004/17/ES podrobně upravují postupy při zadávání nadlimitních

veřejných zakázek; u podlimitních zakázek však zohledňují zejména samotný princip transparentnosti a nediskriminace.

Smlouva o EU (Maastrichtská smlouva)

Smlouva byla podepsána v Maastrichtu 7. února 1992 a vstoupila v platnost 1. listopadu 1993. Vytvořila Evropskou unii spočívající na třech pilířích: Evropských společenstvích, společné zahraniční a bezpečnostní politice a policejní a soudní spolupráci v trestních věcech. Smlouva zavedla evropské občanství, posílila pravomoci Evropského parlamentu a založila hospodářskou a měnovou unii. Dále nahradila Evropské hospodářské společenství Evropským společenstvím.

Social Value Act (Zákon o přidané sociální hodnotě)

Zákon byl ve Velké Británii 8. března 2012 schválen a 31. 1. 2013 vstoupil v účinnost. Zavazuje veřejné zadavatele k uplatňování sociálně odpovědného zadávání veřejných zakázek.

Sociální dumping

Podstatou sociálního dumpingu je snižování nákladů na pracovní sílu dosažené především obcházením příslušné právní úpravy (pracovněprávní i z oblasti práva hospodářské soutěže) a snižováním pracovněprávních standardů. Cesta k jeho překonání je spatřována především v uplatnění zásady flexicurity, tj. nastavení takových podmínek, které umožňují naplnit oba cíle, tj. jak potřebného stupně flexibility, tak zachování mezinárodně stanovených standardů práce.

Sociální podnikání

jsou podnikatelské aktivity prospívající společnosti a životnímu prostředí hraje důležitou roli v místním rozvoji a často vytváří pracovní příležitosti pro osoby se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním zisk je z větší části použit pro další rozvoj sociálního podniku pro sociální podnik je stejně důležité dosahování zisku i zvýšení veřejného prospěchu

Sociální přidaná hodnota veřejných zakázek

Rozhodujícím kritériem při hodnocení nabídek ve veřejném zadávání není jen cena, ale i naplnění dalších potřeb zadavatele jako jsou potřeby sociální, ekologické či vzdělávací. Cílem je co nejvyšší přidaná hodnota veřejné zakázky.

Sociální vyloučení

Sociální vyloučení můžeme definovat jako proces, kterým jsou jednotlivci i celé skupiny osob zbavováni přístupu ke zdrojům nezbytným pro zapojení se do sociálních,

ekonomických a politických aktivit společnosti jako celku. Proces sociálního vyloučení je primárně důsledkem chudoby a nízkých příjmů, přispívají k němu však také další faktory jako je diskriminace, nízké vzdělání či špatné životní podmínky. Sociálně vyloučení jsou odříznuti od institucí a služeb, sociálních sítí a vzdělávacích příležitostí. Projevem sociálního vyloučení je tedy například dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na sociálních dávkách, život v prostorově vyloučených částech obcí (ghettech), nízká kvalifikace, špatný zdravotní stav, rozpad rodin či ztráta sebeúcty. Jako adaptace na podmínky sociálního vyloučení se často vytváří specifické hodnoty a normy, mezi něž patří například důraz na přítomnost, neschopnost plánovat do budoucna, pocity beznaděje a bezmocnosti či přesvědčení, že člověk nemůže ovlivnit vlastní sociální situaci.

Sociální začleňování

Sociální začleňování lze definovat jako proces, který zajišťuje, že osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené dosáhnou příležitostí a možností, které jim napomáhají plně se zapojit do ekonomického, sociálního i kulturního života společnosti a žít způsobem, který je ve společnosti považován za běžný.

Společenská odpovědnost firem

Společenská odpovědnost firem je dobrovolné integrování sociálních a ekologických hledisek do každodenních firemních operací a interakcí s firemními stakeholders. Princip zahrnutí sociálních a environmentálních hledisek do strategie firmy (vedle primární orientace na vytváření zisku) se nazývá také trojí zodpovědnost (ekonomická, sociální, environmentální).

Společensky odpovědné investování

Společensky zodpovědné investování, také známé jako udržitelné investování nebo etické investování, je investování, které se snaží včlenit společenský prospěch do procesu investování.

Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek

Společensky odpovědné zadávání veřejných zakázek využívá veřejných prostředků k zajištění podpory dlouhodobě udržitelné prosperity společnosti. Jedná se o investiční a výdajový proces, ve kterém se veřejné instituce v rámci nakupování zboží a služeb neřídí pouze svými izolovanými potřebami, ale snaží se také prospět celé společnosti. Na základě tohoto principu ve veřejných zakázkách sledují nejen své izolované potřeby, ale i určitou přidanou hodnotu (ekologického nebo sociálního charakteru), čímž podporují efektivnější alokaci veřejných prostředků.

Strategie Evropa 2020

Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění představuje hlavní hospodářskou reformní agendu Evropské unie s výhledem do roku 2020. Nahrazuje tzv. Lisabonskou strategii, jejíž časový horizont vypršel rokem 2010.

Subdodavatel

Osoba, pomocí které má dodavatel plnit určitou část veřejné zakázky nebo která má poskytnout dodavateli k plnění veřejné zakázky určité věci či práva.

Systémy certifikovaných dodavatelů

Systémy certifikovaných dodavatelů (SCD) umožňují zapsaným dodavatelům nahradit certifikátem, vydaným akreditovanou osobou, prokázání splnění kvalifikace, případně její části, v daném oboru činnosti. Základní úprava systému certifikovaných dodavatelů je uvedena v ustanovení § 133 a následujících zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách.

Jednotlivé systémy certifikovaných dodavatelů jsou provozovány správci, kteří stanoví pravidla tohoto systému, podmínky zápisu, podmínky vydání certifikátu atd. Ministerstvo pro místní rozvoj schvaluje jednotlivé systémy a jejich pravidla na základě žádosti podané správcem a vede seznam těchto systémů.

Seznam kvalifikovaných dodavatelů

Seznam kvalifikovaných dodavatelů vede Ministerstvo pro místní rozvoj podle § 125 a následujících ustanovení zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o veřejných zakázkách“). MMR do seznamu zapisuje dodavatele, kteří splnili kvalifikaci podle § 53 (základní kvalifikační kritéria) a § 54 (profesní kvalifikační kritéria) zákona o veřejných zakázkách, splnění kvalifikace doložili ministerstvu příslušnými doklady a zaplatili správní poplatek.

Výpisem ze seznamu kvalifikovaných dodavatelů může dodavatel v zadávacím řízení nahradit doklady prokazující splnění základních a profesních kvalifikačních kritérií. Zadavatel je povinen výpis ze seznamu uznat, není-li starší než 3 měsíce.

Technické podmínky

Technickými podmínkami se v případě veřejných zakázek na dodávky nebo služby rozumí vymezení charakteristik a požadavků na dodávky nebo služby stanovené objektivně a jednoznačně způsobem vyjadřujícím účel využití požadovaného plnění zamýšlený zadavatelem.

Technickými podmínkami se v případě veřejné zakázky na stavební práce rozumí souhrn všech technických popisů, které vymezují požadované technické charakteristiky a požadavky na stavební práce, a současně dodávky a služby související

s těmito stavebními pracemi, jejichž prostřednictvím je předmět veřejné zakázky na stavební práce popsán jednoznačně a objektivně způsobem vyjadřujícím účel použití zamýšlený zadavatelem.

Technické podmínky nesmí být stanoveny tak, aby určitým dodavatelům zaručovaly konkurenční výhodu nebo vytvářely neodůvodněné překážky hospodářské soutěže. Odůvodňuje-li to předmět veřejné zakázky, zohlední zadavatel při stanovení technických podmínek požadavky přístupnosti osob se zdravotním postižením nebo dostupnosti pro všechny uživatele.

Trvale udržitelný rozvoj

Trvale udržitelný rozvoj je takový způsob rozvoje lidské společnosti, který uvádí v soulad hospodářský a společenský pokrok s plnohodnotným zachováním životního prostředí. Mezi hlavní cíle udržitelného rozvoje patří zachování životního prostředí dalším generacím v co nejméně pozměněné podobě.

Uchazeč o veřejnou zakázku

Uchazeč o veřejnou zakázku je dodavatel, který podal nabídku v zadávacím řízení.

Uchazeč o zaměstnání

Uchazečem o zaměstnání je podle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, fyzická osoba, která osobně požádá o zprostředkování vhodného zaměstnání krajskou pobočku Úřadu práce, v jejímž územním obvodu má bydliště, a při splnění zákonem stanovených podmínek je krajskou pobočkou Úřadu práce zařazena do evidence uchazečů o zaměstnání.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (ÚOHS) je ústředním orgánem státní správy České republiky s pravomocemi v oblasti ochrany hospodářské soutěže, dohledu nad zadáváním veřejných zakázek a v monitoringu a koordinaci veřejné podpory. Úřad je řízen předsedou, jmenovaným prezidentem republiky na šesti-leté funkční období. ÚOHS vydává předběžná opatření, rozhoduje o tom, zda zadavatel při zadávání veřejné zakázky, koncesní smlouvy a soutěži o návrh postupoval v souladu se zákonem, ukládá nápravná opatření a kontroluje úkony zadavatele při zadávání veřejných zakázek podle zákona o státní kontrole. Touto činností ÚOHS není dotčena působnost jiných orgánů vykonávajících takovou kontrolu podle zvláštních právních předpisů, zejména působnost Národního kontrolního úřadu. Proti rozhodnutí ÚOHS mohou účastníci řízení podat správní žalobu u správního soudu.

Veřejná zakázka

Veřejná zakázka je nákup zboží, zadání práce, objednání díla nebo služby veřejným subjektem (orgánem veřejné moci), kterým je stát, obec, samosprávný celek, organizace jimi založené, nebo případně dalším subjektem, který hospodaří s penězi, nebo jinými veřejnými statky nebo hodnotami pocházejícími z daní, poplatků či jiných zdrojů veřejného bohatství. Veřejné zakázky jsou realizované na základě smlouvy mezi zadavatelem a jedním či více dodavateli. Jedná se o úplatné poskytnutí dodávek či služeb nebo úplatné provedení stavebních prací. Jednou ze stran uzavírajících smlouvu je veřejný zadavatel. Veřejná zakázka musí být podle zákona realizována na základě písemné smlouvy.

Podle předmětu dělíme veřejné zakázky:

- veřejné zakázky na služby
- veřejné zakázky na dodávky
- veřejné zakázky na stavební práce

Podle předpokládané hodnoty veřejné zakázky dělíme na:

- nadlimitní veřejné zakázky,
- podlimitní veřejné zakázky,
- veřejné zakázky malého rozsahu.

Zadávací dokumentace

Zadávací dokumentace je soubor dokumentů, údajů, požadavků a technických podmínek zadavatele vymezujících předmět veřejné zakázky v podrobnostech nezbytných pro zpracování nabídky. Za správnost a úplnost zadávacích podmínek odpovídá zadavatel.

Zadávací podmínky

Zadávacími podmínkami jsou veškeré požadavky zadavatele uvedené v oznámení či výzvě o zahájení zadávacího řízení, zadávací dokumentaci či jiných dokumentech obsahujících vymezení předmětu veřejné zakázky.

Zadavatel veřejné zakázky

Za zadavatele veřejné zakázky se považuje veřejný, dotovaný a sektorový zadavatel.

Veřejný zadavatel

- Česká republika
- státní příspěvková organizace
- územní samosprávný celek nebo příspěvková organizace, u níž funkci zřizovatele vykonává územní samosprávný celek
- jiná právnická osoba:

- a) právnická osoba založená či zřízená za účelem uspokojování potřeb veřejného zájmu, které nemají průmyslovou nebo obchodní povahu,
- b) právnická osoba financovaná převážně státem či jiným veřejným zadavatelem nebo je státem či jiným veřejným zadavatelem ovládaná nebo stát či jiný veřejný zadavatel jmenuje či volí více než polovinu členů v jejím statutárním, správním, dozorčím či kontrolním orgánu.

Dotovaný zadavatel

právnická nebo fyzická osoba, která zadává veřejnou zakázku hrazenou z více než 50 % z peněžních prostředků poskytnutých veřejným zadavatelem, a to i prostřednictvím jiné osoby.

Sektorový zadavatel

osoba vykonávající některou z relevantních činností pokud

- a) tuto relevantní činnost vykonává na základě zvláštního či výhradního práva,
- b) nad touto osobou může veřejný zadavatel přímo či nepřímo uplatňovat dominantní vliv, dominantní vliv uplatňuje v případě, že
 - disponuje většinou hlasovacích práv sám či na základě dohody s jinou osobou,
 - jmenuje či volí více než polovinu členů v jejím statutárním, správním dozorčím či kontrolním orgánu.

Zájemce o veřejnou zakázku

Zájemce je dodavatel, který podal ve stanovené době žádost o účast v užším řízení, v jednacím řízení s uveřejněním nebo v soutěžním dialogu, nebo dodavatel, který byl zadavatelem vyzván k jednání v jednacím řízení bez uveřejnění, k podání předběžné nabídky v dynamickém nákupním systému, k podání nabídky ve zjednodušeném podlimitním řízení, k podání nabídky v řízení na základě rámcové smlouvy, nebo k potvrzení zájmu o účast v případě zadávacího řízení zahájeného uveřejněním pravidelného předběžného oznámení.

Zákon č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení (koncesní zákon), Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů

Od 1. 7. 2006 je zadávání veřejných zakázek a koncesí upraveno zákonem č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení (koncesní zákon). Hlavní principy právní úpravy veřejných zakázek a koncesí vycházejí ze Smlouvy o založení Evropského společenství a z evropských zadávacích směrnic. Jedná se zejména o principy transparentnosti, rovného zacházení, zákazu diskriminace, vzájemného uznávání a proporcionality.

Cílem zákona o veřejných zakázkách a koncesního zákona je zejména zajištění hospodárnosti, efektivnosti a účelnosti nakládání s veřejnými prostředky. Tohoto cíle je dosažováno především vytvářením podmínek pro to, aby smlouvy hrazené z veřejných prostředků byly zadavateli uzavírány při zajištění hospodářské soutěže a konkurenčního prostředí mezi dodavateli.

Zelená kniha o modernizaci politiky EU v oblasti zadávání veřejných zakázek

Dokument Evropské komise – přehled návrhů a námětů, jak zlepšit zadávání veřejných zakázek v oblastech, které by měly být předmětem nové právní úpravy. Odpovědi a podněty respondentů na otázky Komise, obsažené v Zelené knize, mají tvořit východiska pro přípravu legislativní reformy v oblasti veřejného zadávání.

Zelené nakupování / eko-zásobování (green procurement / eco-procurement)

Zelené nakupování je pojem označující takové zásobování (nakupování ve větším měřítku) veřejné správy a i jiných veřejných institucí, které je ekonomické (nakupuje se jen nezbytně nutné zboží) a ekologické (při nákupu se dává přednost výrobkům s nejnižším negativním dopadem na životní prostředí). Při těchto nákupech jsou ohledy na životní prostředí začleněny do všech stádií nákupních procesů, tj. od zvažení, zda je opravdu nutné nákup uskutečnit, až k nákupu ekologicky šetrných produktů. Kritéria, která se přitom berou v úvahu, jsou například recyklovatelnost, biologická rozložitelnost, materiální a energetická náročnost výroby, zdravotní nezávadnost, transportní vzdálenost od výrobce ke spotřebiteli apod.

Zelené úřadování

Zelené úřadování je zkrácený název pro environmentálně příznivé chování institucí financovaných z veřejných prostředků. Zahrnuje jednak systémová opatření zaměřená zejména na provoz a chování (např. oboustranný tisk dokumentů, optimalizace úklidových opatření či zatahování žaluzií na noc) a jednak nakupování.

Zvláštní podmínka na plnění veřejné zakázky

Zadavatel může podle § 44 odst. 10 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, v zadávacích podmínkách uvést též požadavky týkající se zvláštních podmínek na plnění veřejné zakázky, a to zejména v sociální oblasti, v oblasti zaměstnanosti nebo v oblasti životního prostředí.

